

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครอง
ของวัยรุ่นหญิง

ศิริประภา มุ่งบัง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครอง
ของวัยรุ่นหญิง

ศิริประภา มุงบัง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

THE EFFECTS OF SEXUAL COMMUNICATION EMPOWERMENT ON SEXUAL
COMMUNICATION PRACTICE AMONG GUARDIANS OF FEMALE ADOLESCENTS

SIRAPRAPA MUNGBANG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF NURSING SCIENCE
IN COMMUNITY NURSE PRACTITIONER
FACULTY OF NURSING
BURAPHA UNIVERSITY

2023

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ศิริประภา มุงบัง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาภาพร เผ่าวัฒนา)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณรัตน์ ลาวัง)

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. พรชัย จุลเมตต์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ่มเยี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

62920246: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การเสริมสร้างพลังอำนาจ, ทักษะคิด, ความสะดวกใจ, การสื่อสารเรื่องเพศ

ศิริประภา มุงบัง : ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง. (THE EFFECTS OF SEXUAL COMMUNICATION EMPOWERMENT ON SEXUAL COMMUNICATION PRACTICE AMONG GUARDIANS OF FEMALE ADOLESCENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: พรนภา หอมสินธุ์, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ ปี พ.ศ. 2566.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองของหญิงวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา อายุ 35- 50 ปีที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นหญิงและกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา (ม.1 - ม.3) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 13 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจตามแนวคิดของ Gibson (1995) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ Fisher's exact test, Dependent t-test และ Independent t-test

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเชิงบวกต่อการสื่อสาร ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและทักษะการสื่อสารเรื่องเพศสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($t = 11.594, p < .001$; $t = 2.356, p < .001$; $t = 8.422, p < .001$ ตามลำดับ)

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรสาธารณสุข ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเสริมศักยภาพในการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองอันจะนำไปสู่การป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นหญิงต่อไป

62920246: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S.
(COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: empowerment, attitudes, uncomfortable, sexuality communication

SIRAPRAPA MUNGBANG : THE EFFECTS OF SEXUAL COMMUNICATION
EMPOWERMENT ON SEXUAL COMMUNICATION PRACTICE AMONG GUARDIANS
OF FEMALE ADOLESCENTS. ADVISORY COMMITTEE: PORNNAPA HOMSIIN,
RUNGRAT SRISURIYAWET 2023.

This research aimed to investigate effects of the empowerment program on attitude towards sexual communication, feeling comfortable communication and sexual communication practice. The sample included female guardians who were not parents with 35 - 50 years old. The guardians were responsibility for the female abolements studying in secondary schools (M.1-M3). The sample was divided into an experimental group and a comparison group of 13 people each. The experimental group received the empowerment program based on the concept of Gibson (1995). Data were collected by questionnaires including demographic data, attitudes towards sexual communication, feeling comfortable communication and skills of sexual communication. Deceptive statistic, Fisher's exact test, dependent t-test and independent t-test were used for data analysis.

The results found that the experimental group has different mean scores of attitudes towards sexual communication, feeling comfortable communication and skills of sexual communication were significantly higher than those in the comparison group at the level of .05 ($t= 11.594, p<.001$; $t=2.356, p<.001$; $t= 8.422, and p<.001$ representatively).

The results of the study will be beneficial to health care personal, teachers, and people involved to enhance sexual communication potentials of guardians for further premature sexual prevention among female adolescents.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ดร.พรนภา หอมสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ สาธารณสุขอำเภอเมืองสระแก้วและขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เจ้าหน้าที่และกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการศึกษาวิจัยจนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบความสำเร็จในการศึกษาขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตร พยาบาลศาสตร์สาขาพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดมา

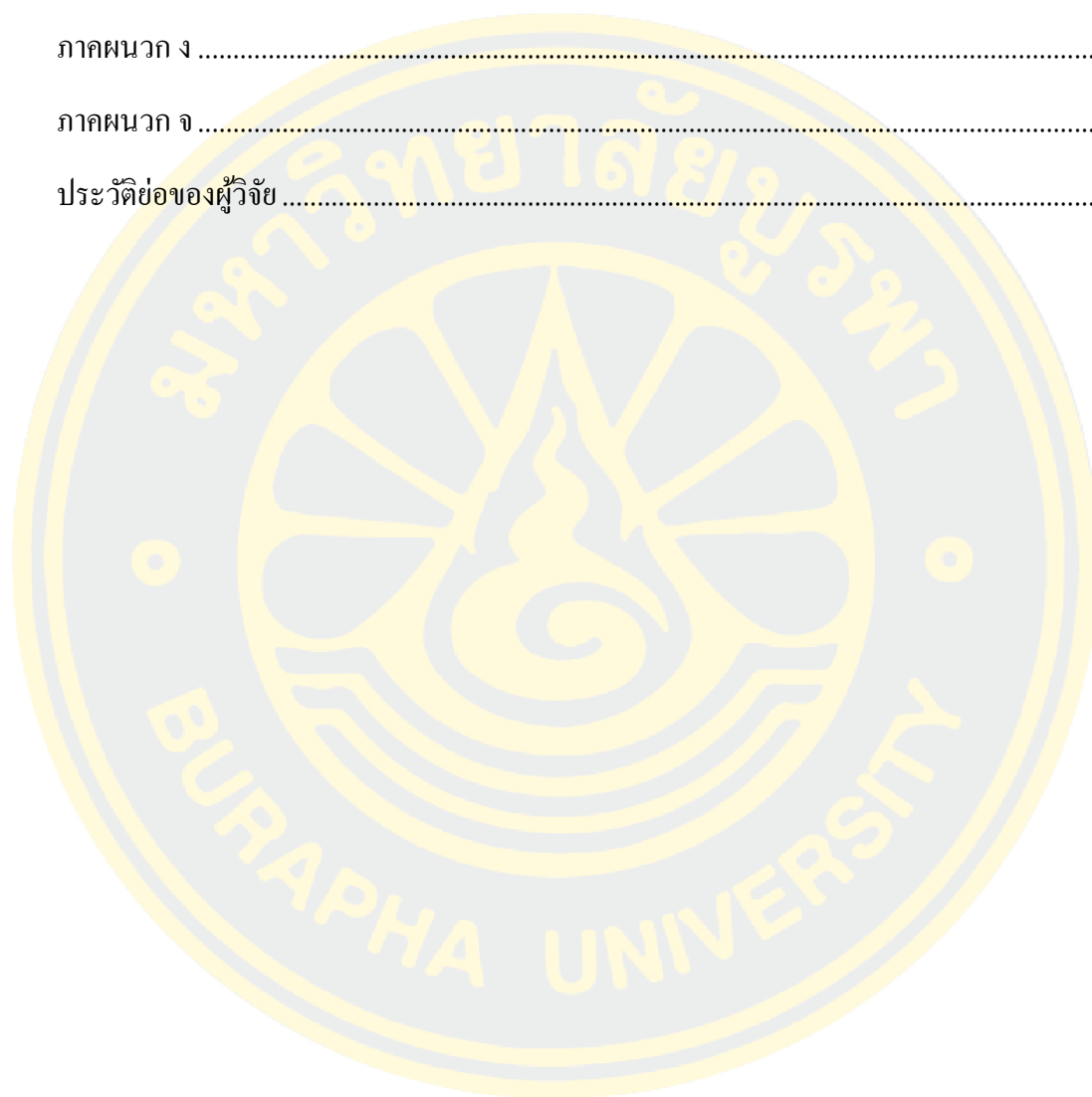
ศิริประภา มงบัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
บทที่ 2	10
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
วัยรุ่น	11
สถานการณ์เรื่องเพศในวัยรุ่น.....	14
ยุทธศาสตร์การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	16
สถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวไทย.....	18
แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	23

การสื่อสารเรื่องเพศ.....	28
แนวคิดและหลักการการสื่อสารเรื่องเพศ.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
บทที่ 3	39
วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
แบบแผนการทดลอง.....	39
สัญลักษณ์ที่ใช้.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	42
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	45
การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	50
บทที่ 4	51
ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	51
บทที่ 5	58
สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	58
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	63
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	72

ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	74
ภาคผนวก ค.....	104
ภาคผนวก ง.....	108
ภาคผนวก จ.....	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	112

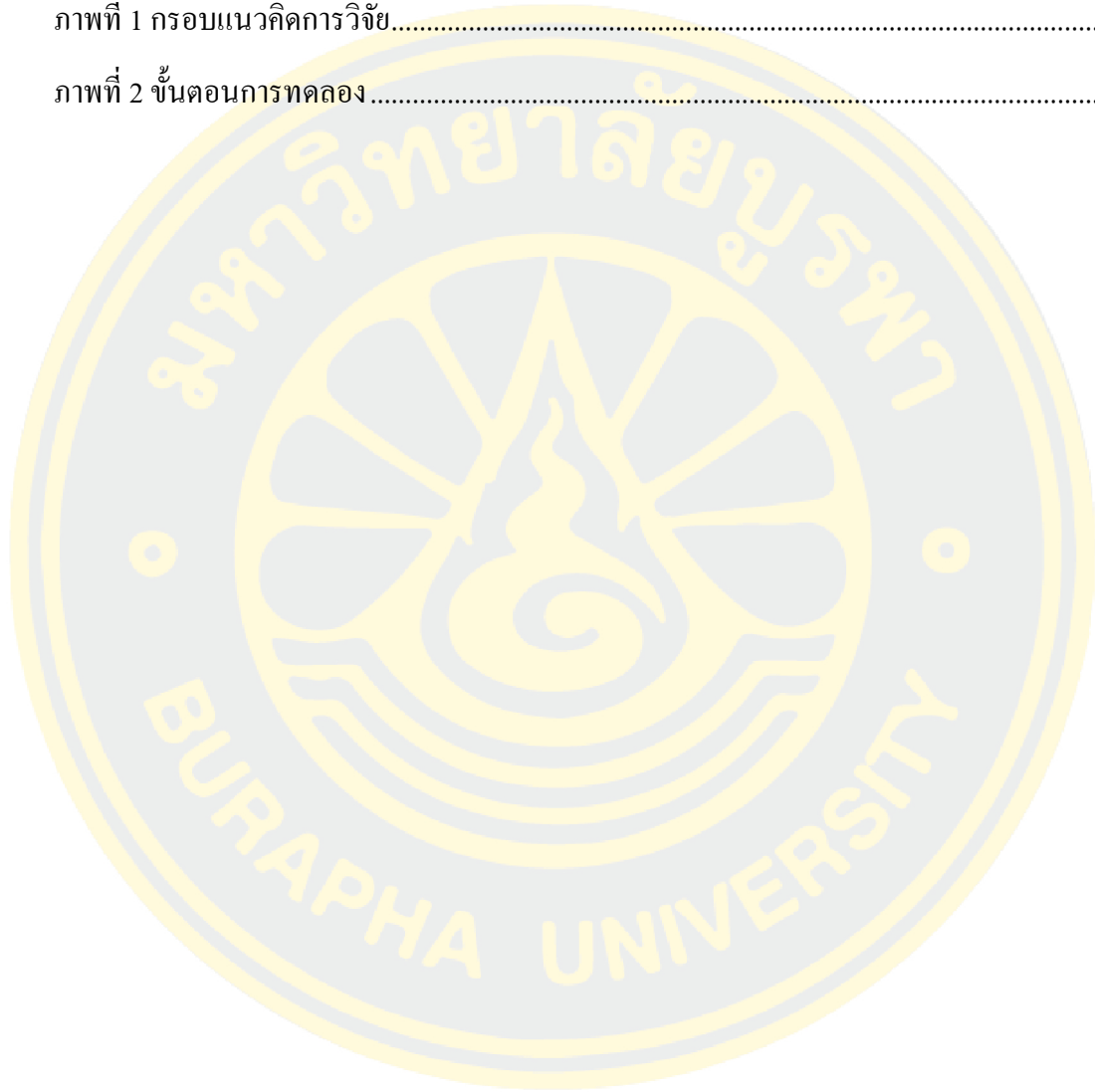
สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 การประยุกต์ทฤษฎีเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจ ในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้ประกอบการที่มีใช้บิดามารดา.....	43
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป	52
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และ การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ประกอบการกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อน การทดลอง.....	54
ตารางที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสาร	55
ตารางที่ 5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและ การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ประกอบการของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ที่ได้เข้า ร่วมโปรแกรมกับไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมภายหลังทดลอง	56

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทดลอง.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิวัฒนาการใหม่ๆ การเข้าถึงสื่อต่างๆ มีผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาวะของประชาชนทุกวัย วัยรุ่นเป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เนื่องจากธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากเรียนรู้ อยากทดลองสิ่งใหม่ๆ แต่ยังขาดประสบการณ์ในการดำรงชีวิตจึงไม่ตระหนักต่อผลเสียที่เกิดจากการกระทำที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ รวมทั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการตั้งครรภ์ จากสำรวจสถานการณ์ด้านพฤติกรรมทางเพศของเด็กในช่วงมัธยมปลายเพศหญิงในประเทศไทยพบว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วคิดเป็น 16.9 ต่อ 1000 คน ในปีพ.ศ.2563 และในปีพ.ศ.2564 คิดเป็น 16.7 ต่อ 1000 คน แม้จะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยแต่ในขณะเดียวกัน เด็กมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้น โดยพบว่ามีอายุน้อยลงอยู่ในช่วงอายุ 14 -16 ปี (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2565)

การมีเพศสัมพันธ์นำมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่นจากรายงานระดับชาติของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งกรมอนามัยพบว่าเมื่ออัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเริ่มลดลงโดยในปีพ.ศ. 2563 อัตราหญิงตั้งครรภ์ในช่วงอายุ 10-14 ปี คิดเป็น 0.9 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน และอัตราการตั้งครรภ์ช่วงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 28.7 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน อัตราการตั้งครรภ์ในช่วงอายุดังกล่าวยังไม่ได้ลดลงในปี พ.ศ. 2564 เป็น 0.9 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน และ 24.4 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คนตามลำดับ อย่างไรก็ตามอัตราดังกล่าวยังถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 4 ในประเทศอาเซียนรองจาก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฟิลิปปินส์/อินโดนีเซีย เวียดนาม (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565)

วัยรุ่นหญิงที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์สูงเนื่องจากเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็วมีการเจริญเติบโตของสมอง มีพลังในตัวเองมาก มีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รักกลุ่มเพื่อน จึงมีโอกาที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่ทั้งทางด้านดีและไม่ดีได้ง่าย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรมีความเข้าใจและช่วยกันส่งเสริมให้วัยรุ่นได้มีการพัฒนาการสมวัย และให้ความช่วยเหลือในการปรับตัวกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้วัยรุ่นสามารถเจริญเติบโตต่อไปอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต (พนม เกตุมาน, 2558) จังหวัดสระแก้วเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่น 31.2 – 37.2 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1000 คนนับเป็นหนึ่งใน 6 จังหวัด ที่มีอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นอันดับที่ 2 ของ

ประเทศไทย จากสถิติในคลังข้อมูลสุขภาพสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว (2564) พบว่าในปี 2563 หญิงอายุ 10 -14 ปี ตั้งครรภ์คิดเป็น 1.3 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1000 คนและอายุ 15 -19 ปี คิดเป็น 35.8 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1000 คนและในปี 2564 อัตราการตั้งครรภ์คิดเป็น 1.5 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1000 คนและ 33.0 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1000 คน ในกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าว ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และสูงกว่าอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นของประเทศ และพบว่าอำเภอที่มีอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี มากที่สุดได้แก่ อำเภอคลองหาด อำเภอตาพระยา อำเภอเมืองสระแก้ว และอำเภอเขาฉกรรจ์ ตามลำดับ

การมีเพศสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อหลายประการ ทั้งต่อวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์เอง ต่อครอบครัว ต่อสังคมเศรษฐกิจ และประเทศชาติโดย การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจะส่งผลให้เกิดการคลอดก่อนกำหนดและทารกมีน้ำหนักตัวน้อย ภาวะโลหิตจางและครรภ์เป็นพิษซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตราการบาดเจ็บและตายของทั้งมารดาวัยรุ่นและทารก อีกทั้งมารดามีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย ในระยะยาวพบว่าเด็กที่เกิดจากแม่วัยรุ่นมีแนวโน้มถูกเลี้ยงดูอย่างไม่สอดคล้องกับพัฒนาการและมีภาวะทุพโภชนาการ เมื่อเกิดการตั้งครรภ์วัยรุ่นมักไม่กล้าบอกให้ผู้ปกครองรับรู้ อับอายและเจ็บปวด รู้สึกทำลายความฝันของครอบครัว วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์จึงรู้สึกเศร้า หดหู่ ผิดใจไม่มีค่า และหากลวิธจากเพื่อน สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อทำให้ตนเองแท้งบุตร ร่วมกับพยายามอำพรางรูปร่างตนเองจนถึงที่สุด บางกรณีเมื่อฝ่ายหญิงตั้งครรภ์อาจเกิดภาวะแต่งงานด้วยความจำยอม โดยทั้งสองฝ่ายอาจยังไม่มีความพร้อมสำหรับชีวิตคู่ อาจทำให้เกิดปัญหาครอบครัวซึ่งนำไปสู่การหย่าร้างในที่สุด และยังส่งผลให้ความสนใจในการเรียนลดลง ขาดเรียนบ่อยหรือหนีเรียน รวมถึงเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ และปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา (กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง, 2563)

ในส่วนของผลกระทบต่อครอบครัว พบว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวเพราะการทำผิดหลักจริตประเพณีที่ดั้งมาสร้างความทุกข์ให้กับครอบครัว ทำให้เกิดความอับอายเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัวและอาจเกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจจนนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้างการตั้งครรภ์และเปลี่ยนสภาพจากเด็กหญิงเป็นมารดาวัยรุ่น มักถูกมองจากสังคมว่าเป็นความผิดพลาดในชีวิต และถูกตีตราว่าเป็นปัญหาของสังคมไทย (กฤษฎา สุภวรรธนะกุล, 2563) วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์จะถูกสังคมตำหนิมากกว่าฝ่ายชาย และเมื่อมีวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์จำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการเสียโอกาสทางเศรษฐกิจซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชุมชนและประเทศชาติมากกว่าตัวบุคคล เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องออกจากการศึกษากลางคัน การไม่ได้รับการศึกษาหรือได้รับการศึกษาน้อยย่อมส่งผลต่อการหางานและประกอบอาชีพในอนาคตของแม่วัยรุ่น ในกรณีฝ่ายชายก็เช่นเดียวกัน อีกทั้งต้นทุน

ค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นที่ประเทศต้องสูญเสียไปในการดูแลแม่และเด็กกลุ่มนี้ รวมถึงมีอาการทอดทิ้งทารกไว้ตามที่สาธารณะเกิดปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งรวมถึงปัญหาการหย่าร้างจากการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจส่งผลให้เด็กเหล่านี้ขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่และปัญหาทางอารมณ์เด็กซึ่งมีสาเหตุมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาวต่อไป (ศิริวรรณ ทุมเชื้อ และ พรพรรณ พุ่มประยูร, 2561)

สาเหตุของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายมิติ ด้วยสภาพสังคมปัจจุบันส่งผลให้การดำรงชีพของครอบครัวไทยจำนวนมากต้องดิ้นรน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องทำมาหากินเลี้ยงชีพเป็นผลให้ครอบครัวส่วนหนึ่งไม่สามารถดูแลบุตรหลานให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ จะฝากให้กับตา ยาย หรือบางครอบครัวที่เลิกลาที่จะให้บุตรอยู่กับ ลุง ป้า น้า อา เด็กจำนวนมากไม่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของตนเองเมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่น และไม่อาจปรับตัวให้เท่าทันสภาพแวดล้อมรอบตัวได้ ประกอบกับการพัฒนาด้านสาธารณสุขและการกินอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เด็กเติบโตด้วยเจริญพันธุ์ได้เร็วขึ้น การขาดโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา การไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตร การเข้าถึงสื่อทุกรูปแบบได้โดยไร้ขีดจำกัด ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมทางเพศเร็วขึ้นโดยขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการฝึกฝนทักษะชีวิต ขาดการสื่อสารในครอบครัวเพื่อดูแลและรักษาความสัมพันธ์ทางเพศให้ราบรื่นปลอดภัยไม่เกิดผลกระทบทั้งต่อตนเองและคนที่เกี่ยวข้อง (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2560)

ในสังคมปัจจุบันพบว่าเด็กได้อยู่กับพ่อแม่พร้อมหน้าพร้อมตากันมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 และพบว่าสัดส่วนเด็กที่ได้อยู่กับทั้งพ่อและแม่คิดเป็นร้อยละ 65 ของจำนวนเด็กทั้งหมด สัดส่วนเด็กที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่พร้อมหน้ากันลดลงเหลือร้อยละ 62 ในปี พ.ศ. 2562 และเด็กในครัวเรือนที่ยากจนมีโอกาสได้อยู่กับพ่อแม่ น้อยกว่าเด็กในครัวเรือนที่ไม่ยากจน จากร้อยละ 62 ในปี พ.ศ.2549 เหลือเพียงร้อยละ 55 ในปี 2562 รวมถึงกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่พบว่า อีกร้อยละ 28 อยู่กับญาติ สาเหตุหลักที่เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่มีภาระการทำงานอยู่คนละจังหวัด (ร้อยละ 49) รองลงมาคือพ่อแม่แยกทางกัน (ร้อยละ 32) พ่อหรือแม่เสียชีวิต (ร้อยละ 8) (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ถูกเลี้ยงดูโดยปู่ย่าตายายจะประสบกับความเสียเปรียบด้านการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่อาศัยกับพ่อแม่ รวมถึงเด็กต้องเผชิญกับความเสี่ยงหลายด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงต่อการออกเที่ยวกลางคืน การสูบบุหรี่ การดื่มเหล้า การดูคลิปไม่เหมาะสม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งมีผลกระทบต่อเด็กทั้งร่างกายจิตใจและสังคม จากสาเหตุเพราะขาดการสื่อสารและอบรมที่ดีจากครอบครัว (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563)

ในแต่ละรุ่นอายุมองปัญหาเรื่องเพศด้วยมุมมองที่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นยายหรือแม่ ที่ยึดมั่นอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์หญิงชายแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม และยึดถือจารีตประเพณีเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกัน ที่มีลักษณะของการคล้อยตามจารีตประเพณีที่มองเรื่องเพศว่าเป็นสิ่งน่าละอายไม่สมควรพูดถึง (ภูเบศร์ สมุทรจักร และคณะ, 2561) จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองยังมีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัววน้อย จำนวนมากยังไม่เข้าใจในความสามารถของตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร บางกลุ่มอายุที่จะพูดคุยไม่รู้จะเริ่มอย่างไร และเริ่มเมื่อไหร่ดี จะใช้วิธีการพูดคุยโดยตรงหรือใช้การพูดคุยทางอ้อม ตามบุตรไม่ทันเนื่องจากในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปไกลมากแล้ว และยังเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องต้องห้ามและปกปิดไม่ควรมีการพูดหรือการสอน เพราะจะเป็นการชี้โพรงให้กระรอก (กระทรวงสาธารณสุข, 2564; แก้วตะวัน สิริลักษณ์นันท์, 2553; กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ และคณะ, 2551; ชลนิทรา แสงบูรณ, 2551) นอกจากนี้ผู้ปกครองจำนวนมากที่พร้อมจะคุยกับบุตรอย่างเปิดใจ แต่ขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือมีความรู้ความเชื่อที่ผิดๆเกี่ยวกับเรื่องเพศ (จรรยา จันทร์พ่อง, 2562) ทำให้ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์และท้องไม่พร้อมในวัยรุ่น ถูกถ่ายทอดในบริบทของความไม่รู้ในเรื่องเพศศึกษาจนนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่เข้าใจหรือการไม่รู้จักป้องกันตนเอง (ภูเบศร์ สมุทรจักร และคณะ, 2562)

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2569 (2563) ตั้งเป้าหมายในปี 2569 ให้อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปีลดลงเหลือ ไม่เกิน 0.5 ต่อการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี 1000 คนและ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ลดลง ไม่เกิน 25 ต่อการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี 1000 คน และกำหนดวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญหนึ่งในห้า คือการให้การสนับสนุนครอบครัวให้มีทัศนคติเชิงบวกและมีบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2562)

จากการวิจัยเชิงอภิธาน (meta-analysis) สรุปได้ว่าวัยรุ่นที่มีการพูดคุยสื่อสารกับผู้ปกครองเรื่องเพศจะช่วยให้อายุมีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัย (Rogers et al., 2016) เพราะการสื่อสารสามารถให้ความรู้และถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องเพศได้ ทั้งในรูปแบบการให้คำปรึกษา การห้ามปราม การว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งล้วนแล้วแต่ เป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมหรือทางเพศ (Ward & Wyatt, 2016) และผู้ปกครองเป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศที่สำคัญแห่งแรกสำหรับเด็ก เพราะสามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามที่เด็กต้องการรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศได้อย่างรวดเร็วทันทีที่เด็กถาม (Flores & Barroso, 2017) การสื่อสารของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นตัวกำกับ (parental monitoring) ให้วัยรุ่นรู้จักป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ทั้งการมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุน้อยและการมีเพศสัมพันธ์ที่ปราศจากการป้องกัน (Hutchinson, 2007) สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถร่วมทำนายความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ (ยูวดี งามสงัด และคณะ, 2562) และสามารถร่วมทำนายความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (จูไรรัตน์ ดวงจันทร์ และคณะ, 2562)

อย่างไรก็ตามพบว่าการศึกษาที่พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการสื่อสารเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นไทยมีจำนวนน้อยมากและทั้งหมดทำในบิดามารดา (กนกวรรณ หวนศรี และคณะ, 2564; ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ และคณะ, 2561; ประภาพร สุวรรณภู และคณะ, 2560; สุนีย์ ละกำป็น และคณะ, 2560; กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล และคณะ, 2556) ไม่พบว่ามีการศึกษาในผู้ปกครองที่มีใช้บิดามารดา ซึ่งย่อมมีความแตกต่างจากพ่อแม่ทั้งการให้คุณค่าเรื่องเพศ การอบรมเลี้ยงดู ความไว้นับถือใจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารด้านเพศที่แตกต่างกัน (Rogers et al, 2016)

การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมให้บุคคลค้นพบปัญหาความต้องการของตนเองและให้บุคคลจัดการแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง โดยความเชื่อ (Beliefs) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมาก บุคคลมีความเชื่อที่ดีก็จะส่งเสริมให้ตนเกิดความเชื่อมั่นในการรับรู้ความสามารถของตนเองและ สามารถควบคุมชีวิตตนเองได้ (Gibson, 1995)

การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นแนวคิดสำคัญที่ถูกนำไปใช้หลายๆสาขา เช่นการศึกษา การป้องกันส่งเสริมการพยาบาลในชุมชน การบริหาร และทางการแพทย์ จึงถูกนำไปใช้กับการดูแลผู้รับบริการทางด้านสาธารณสุขหลายกลุ่ม อาทิเช่น การศึกษาของอัญมณี เพ็ชรแก้ว และคณะ (2557) ที่ใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา การศึกษาของจิราพร อุดมกิจพิพัฒน์ และคณะ (2561) ที่ใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจในการพัฒนาความรู้ในการดูแลตนเองและทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น และการศึกษาของวิวิรรณ ห้วยทราย และคณะ (2558) ที่ใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจในการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเร่ร่อนชาย

ผู้วิจัยจึงศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้ปกครองที่มีใช้บิดามารดา โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความตระหนักในศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ภายในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่มากพอจะแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและการกระทำ (วิณาเที่ยงธรรม, 2558) ทำให้ผู้ปกครองเกิดทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ มีความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่น อันจะนำไปสู่แนวทางการจัดกิจกรรม

แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือการกำหนดเชิงนโยบายเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ผู้ปกครองที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจและไม่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ระหว่างผู้ปกครองที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม
2. ผู้ปกครองที่ได้รับ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับโปรแกรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน โดยใช้กรอบแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson โดยประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดาอายุ 35- 50 ปี ของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และอาศัยอยู่ใน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

ตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศและตัวแปรตาม คือ ทักษะคิดต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ได้พัฒนาศักยภาพและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดทัศนคติเชิงบวก เรื่องเพศและความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่นผ่านขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1) การค้นพบสภาพความเป็นจริง (Discovering reality) เป็นการยอมรับสภาพการณ์ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นต่างๆ เพื่อสร้างความตระหนักถึงสภาพปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น และปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและวัยรุ่น ขั้นตอนที่ 2) การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) เป็นการทบทวนอย่างรอบคอบเพื่อการตัดสินใจและจัดการกับปัญหาอย่างเหมาะสม โดยการร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางเพิ่มศักยภาพตนเองด้านการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ขั้นตอนที่ 3) การลงมือปฏิบัติ (Taking change) เป็นการลงมือปฏิบัติตามความตั้งใจ โดยการเรียนรู้และฝึกทักษะและปฏิบัติเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการสื่อสารเรื่องเพศเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศ และทักษะการปฏิเสธ และขั้นตอนที่ 4) การคงไว้ซึ่งพลังอำนาจ (Holding on) เป็นการคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่ประสิทธิภาพ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังจากได้ลงมือฝึกปฏิบัติ และร่วมชื่นชมความสำเร็จ การให้กำลังใจและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

2. ทักษะคิดต่อการสื่อสารเรื่องเพศ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของผู้ปกครองในการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศกับบุตรหลาน ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่อง การมีประจำเดือน การคบเพื่อนและการวางตัวกับเพศตรงข้าม ทักษะการปฏิเสธ การมีเพศสัมพันธ์ และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ บทบาทและสิทธิทางเพศของชายหญิง วัด โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง

3. ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ หมายถึง ความรู้สึกไม่ยากลำบากในการพูดคุยของผู้ปกครอง เกี่ยวกับเรื่องการมีประจำเดือน การคบเพื่อนและการวางตัวกับเพศตรงข้าม ทักษะการปฏิเสธ การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ บทบาทและสิทธิทางเพศของชายหญิง วัด โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง

4. การสื่อสารเรื่องเพศ หมายถึง การปฏิบัติสื่อสารพูดคุยของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องเพศกับบุตรหลาน ในประเด็นเกี่ยวกับการมีประจำเดือน การคบเพื่อนและการวางตัวกับเพศตรงข้าม ทักษะการปฏิเสธ การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ บทบาทและสิทธิทางเพศของชายหญิง วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง

5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ใหญ่เพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา เช่น น้า ป้า ย่า ยาย ที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน (Gibson, 1993) เป็นกระบวนการที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความตระหนักในศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ภายในตนเอง เกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่มากพอจะแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและการกระทำ (วิณา เทียงธรรม, 2558) ผู้ปกครองที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศโดยผ่านกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพความเป็นจริง (Discovering reality) เป็นขั้นตอนแรกทำให้เกิดการยอมรับเหตุการณ์ และสภาพการณ์ปัญหาของวัยรุ่นหญิงไทยในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของวัยรุ่น ทักษะคิดเรื่องเพศที่แตกต่างกัน ปัญหาและความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองกับวัยรุ่น ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) เป็นการได้ทบทวนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อได้ทางเลือกและการตัดสินใจในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change) เป็นการลงมือปฏิบัติตามการตัดสินใจของตนเองอย่างแน่วแน่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และความมั่นใจ ในการสื่อสารเรื่องเพศ ขั้นตอนที่ 4 การคงไว้ซึ่งพลังอำนาจ (Holding on) เกิดการรับรู้ความสามารถของตนในการสื่อสารเรื่องเพศและจะยังคงอยู่แม้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

ตัวแปรต้น

โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสาร
เรื่องเพศ

ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพความเป็นจริง

(Discovering reality) โดยจัดให้ผู้ปกครองมีการ
พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

(Critical reflection) โดยผู้ปกครองร่วมกันวิเคราะห์
และเสนอแนวทางเพิ่มศักยภาพตนเองตนเองด้าน

การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change)

โดยผู้ปกครองเรียนรู้ ฝึกทักษะและปฏิบัติเพื่อเพิ่ม
ศักยภาพด้านการสื่อสารเรื่องเพศ

ขั้นตอนที่ 4 การคงไว้ซึ่งพลังอำนาจ (Holding on)

โดยเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์หลัง

ปฏิบัติพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลาน ภายในกลุ่มให้

กำลังใจซึ่งกันและกัน และวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน

ร่วมกัน

ตัวแปรตาม

ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ

ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ

การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศและความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสระแก้วผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนแนวคิดทฤษฎีต่างๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัยรุ่น

1.1 ความหมายของวัยรุ่น

1.2 พัฒนาการของวัยรุ่น

1.2.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย

1.2.2 พัฒนาการทางด้านจิตใจและสติปัญญา

1.2.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

2. สถานการณ์เรื่องเพศในวัยรุ่นและสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวไทย

3. ยุทธศาสตร์การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

4. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4.1 การเสริมสร้างพลังอำนาจ

4.1.1 ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจ

4.1.2 ขั้นตอนการเสริมสร้างพลังอำนาจตามแนวคิดของ Gibson

4.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

4.1.4 สิ่ง que ควรคำนึงถึงในการเสริมสร้างพลังอำนาจ

4.2 การสื่อสารเรื่องเพศ

4.2.1 ความหมายของการสื่อสารเรื่องเพศ

4.2.2 แนวคิดและหลักการสื่อสารเรื่องเพศ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัยรุ่น

1. ความหมายของวัยรุ่น

WHO (2011) ให้ความหมายว่า วัยรุ่นเป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ คือ มีพัฒนาการด้าน ร่างกาย โดยมีวุฒิภาวะทางเพศ มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ และมีการเปลี่ยนสถานะทางด้านเศรษฐกิจจากการที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจเป็นบุคคลที่สามารถประกอบอาชีพ มีรายได้ สามารถรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง และได้กำหนดอายุของวัยรุ่น อยู่ระหว่าง 10-19 ปี

พนม เกตุมาน (2550) อธิบายว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายด้าน เด็กจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุประมาณ 12-13 ปี โดยส่วนใหญ่เพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชาย ประมาณ 2 ปี และจะเกิดการพัฒนาไปจนถึงอายุประมาณ 18 ปี จึงจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่

อัมพร เบนญพลพิทักษ์ (2550) ได้กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้ง มีการพัฒนาทางเพศที่สมบูรณ์

สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2551) ได้อธิบายเกี่ยวกับวัยรุ่นว่า เป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา

อาภรณ์ ดินาน (2551) กล่าวถึงวัยรุ่นว่าเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และมองเห็น ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่สามารถมองเห็น ได้อย่างชัดเจนแล้ว ช่วงวัยรุ่นยังเป็นช่วงที่ต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากเด็กสู่บทบาทของผู้ใหญ่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้น

อาภาพร เผ่าวัฒนา (2558) ให้ความหมายว่า วัยรุ่น คือ วัยที่มีการเจริญโตของร่างกายสูงสุด เพื่อก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 10-20 ปี

สรุปว่าวัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี เป็นวัยที่เปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และทางสังคม

2. พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่นเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและรวดเร็ว และผู้หญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กผู้ชาย โดยแบ่งออกได้เป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางจิตใจและสติปัญญา และพัฒนาการทางสังคม ดังนี้ (สุลิตา หวังจิรินันต์, 2565; พรจิรา ปรีวัชรากุล, 2556; พรสุข หุ่นนิรันต์, 2551; พนม เกตุมาน, 2550)

2.1 พัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นความงอกงาม ความเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์ เพื่อทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในระยะวัยรุ่นตอนต้น จะเป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่รวดเร็ว

มาก และมีบทบาทต่อการพัฒนาการทางด้านอื่นๆให้ประสานไปด้วย ความเจริญเติบโตส่วนนอกที่มองเห็นได้ง่าย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปร่าง สัดส่วนของร่างกาย ลักษณะเส้นผม ความเจริญภายใน เช่น การทำหน้าที่ของต่อมต่างๆ โครงสร้างกระดูกที่แข็งแรง กระดูกข้อมือจะมีพัฒนาการเท่ากันทั้งในด้านความหนาแน่นและความแข็งของกระดูก อวัยวะต่างๆสามารถเคลื่อนไหวและใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและการเปลี่ยนแปลงทางเพศวัยนี้มีการสร้างและหลั่งฮอร์โมนเพศและฮอร์โมนของการเจริญเติบโตอย่างมากและรวดเร็ว ร่างกายจะเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แขนขาจะยาวขึ้น ผู้หญิงจะมีไขมันมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศ คือ วัยรุ่นหญิงจะเป็นสาวขึ้น คือ เต้านมมีขนาดโตขึ้น ไขมันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้รูปร่างมี ทรวดทรง สะโพกผายออกและเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกการมีประจำเดือนครั้งแรกเป็นสัญญาณ บอกการเข้าสู่วัยรุ่นในหญิง วัยรุ่นหญิงตอนกลางจะมีการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าช่วงวัยรุ่นตอนต้น เป็นช่วงเริ่มที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนของตนเองได้ และในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงที่มีร่างกายสมบูรณ์ทางเพศพร้อมในการเจริญพันธุ์มดลูกและช่องคลอดได้เจริญเติบโตแล้ว (พนม เกตุมาน, 2550)

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นสมองจะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับบริเวณต่างๆของสมอง ในวัยรุ่นพบว่าระบบสมองที่เกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ โดยสมองส่วนที่เกี่ยวกับรางวัล (Reward system) มีการทำงานมากเกิน ไป แต่ความไวต่อสิ่งเร้าที่เป็นภัย (Aversive systems) ทำงานน้อยเกินไป จึงทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมชอบเสี่ยงชอบลอง ตอบสนองสิ่งที่แปลกใหม่ สถานการณ์เสี่ยงต่างๆบุหรี แอลกอฮอล์ เมื่อวัยรุ่นเผชิญกับสิ่งกระตุ้นใหม่ๆ จึงเกิดการคิดและการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ปัจจัยคือ แรงจูงใจ และการควบคุม โดยพบว่าสมองที่มีบทบาทในการตัดสินใจคือ Striatum ทำให้วัยรุ่นเกิดการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว และสมองส่วน Prefrontal cortex (PFC) ทำหน้าที่เกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจการใช้เหตุผล ทำให้วัยรุ่นคิดทบทวนก่อนการตัดสินใจ แต่เนื่องจากสมองส่วน Striatum ทำงานมากเกิน ไป และสมองส่วน PFC ทำงานช้าเนื่องจากการพัฒนาของสมองยังไม่สมบูรณ์ โดย Axon ที่ส่งจาก PFC เพื่อมาควบคุมประสานงานกับสมองส่วนอื่นๆ นั้นถูกเคลือบด้วย Myelin sheath จึงเป็นสาเหตุเกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจ ดังนั้นวัยรุ่นจึงตัดสินใจอย่างรวดเร็วทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาดได้ง่าย คิดได้ภายหลังการทำพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดผลกระทบนั้นไปแล้ว (สุสิตา หวังจิรนิรันดร์, 2565)

2.2 พัฒนาการทางจิตใจและสติปัญญา วัยนี้ในเรื่องของการพัฒนาสติปัญญาสูงขึ้น มีความคิดเป็นแบบรูปธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่างๆได้มากขึ้น ตามลำดับ มีเอกลักษณ์ซึ่งจะแสดงถึงความเป็นตัวตนอย่างชัดเจน มีความสามารถในการรับรู้ตนเอง จะเริ่มแสดงออกถึงสิ่งตนเองชอบ สิ่งที่ตนเองถนัด มีภาพลักษณ์ของตนเอง คือการมองภาพของ

ตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ หน้าตา รูปร่าง ความสวยความหล่อ ความพิการข้อดีข้อด้อยทางร่างกาย ของตนเอง และมีความภาคภูมิใจตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง รักอิสระ เสรีภาพ ไม่ค่อยชอบอยู่ในกฎเกณฑ์กติกา เชื่อมั่นความคิดตนเอง มีปฏิกริยาตอบโต้ผู้ใหญ่ที่บีบบังคับสูง ความอยากรู้ อยากรู เห็นอยากลองจะมีสูงสุดในวัยนี้ ทำให้อาจเกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้ง่ายถ้าวัยรุ่นขาดการยั้งคิดที่ดี การได้ทำอะไรด้วยตนเองและทำได้สำเร็จจะช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเอง การควบคุมตนเอง วัยนี้จะเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด การรู้จักยั้งคิด การคิดให้เป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้ ความคิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในเรื่องของอารมณ์วัยรุ่นจะมีอารมณ์ ขาดความยั้งคิด มีความหุนหันพลันแล่น ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ มีความคิดเกี่ยวกับตนเอง ปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุ ได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกราด มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต (พรสุข หุ่นนิรันดร์, 2551)

2.3 พัฒนาการทางสังคม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางทั้งร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ทำให้วัยรุ่นมีการเรียนรู้และปรับตัวทางสังคมอย่างมาก มีการพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่โดยการพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบ เปลี่ยนจากการที่ต้องใกล้ชิดครอบครัวมาเป็นการออกไปสู่สังคมที่กว้างขึ้น จึงต้องการเป็นตัวของตัวเอง ชอบอยู่ตามลำพัง มีห้องมีสัดส่วนเป็นของตนเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ม่าบังคับ ก้าวถ่างความเป็นส่วนตัว วัยนี้จะเริ่มห่างจากครอบครัว ไม่สนิทสนมกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม ถ้าครอบครัวเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ นอกจากนี้วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการอย่างรุนแรง โดยเฉพาะความต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน อยากรูจะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก เริ่มมีสังคม มีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม และของสังคมได้ดีขึ้น สำหรับวัยรุ่นที่เข้าร่วมกลุ่มกัน ก็จะมีความจริงใจต่อกัน ยอมรับค่านิยมทัศนคติ ความเชื่อและความสนใจภายในกลุ่มเข้ามาเป็นของตนเองอย่างเต็มใจ ทำให้มีวัยรุ่นชอบทำกิจกรรมเป็นหมู่คณะ บางคนก็พยายามทำตัวเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจความรู้สึกอันใจ กล้าแสดงความคิดเห็น หรือมีการกระทำในเชิงต่อต้านในสิ่งที่เห็นว่าไม่ยุติธรรม มีความสามารถในทักษะสังคม การสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่น โอนอ่อนผ่อนตามกัน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีนอกจากนี้วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนอย่างมากและบุคลิกภาพที่ดี การเรียนรู้สังคมจะช่วยให้ตนเองหาแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง เลือกวิชาชีพที่เหมาะสมกับตน และมีสังคมสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อตนเองในอนาคตต่อไป ในวัยรุ่นตอนต้นบุคคลที่สำคัญที่สุดคือเพื่อน เนื่องจากต้องการอยากเหมือน อยากมีในสิ่งที่เพื่อนยอมรับ คบเพื่อนเพศเดียวกัน ลักษณะ

คล้าย ๆ กันคอยช่วยเหลือพยุง มีความขัดแย้งกับพ่อแม่บ้าง แต่ไม่รุนแรง เพราะยังมีความผูกพันกับพ่อแม่อยู่มาก ชอบเป็นตัวของตัวเอง ส่วนในวัยรุ่นตอนกลางเริ่มมีการปรับตัวได้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และในวัยรุ่นตอนปลายเป็นผู้ใหญ่ เต็มตัวเริ่มมีความคิดอยากเป็นอิสระ ไม่ต้องการพึ่งพาพ่อแม่ มองหาอาชีพที่จะสร้างงานที่สนใจ (พรจิรา ปรวิชรากุล, 2556)

โดยทั่วไปวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ถ้าวัยรุ่นมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และครอบครัวมีความเข้าใจ คอยช่วยเหลือประคับประคองจะช่วยทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวและก้าวผ่านช่วงเวลานี้ไปได้อย่างดี ทำให้วัยรุ่นเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีที่สามารถทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและสังคมต่อไป

สถานการณ์เรื่องเพศในวัยรุ่น

ปัจจุบันเรื่องเพศยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่น จากสำรวจสถานการณ์ด้านพฤติกรรมทางเพศของเด็กในช่วงมัธยมปลายเพศหญิงรวบรวมจากโรงเรียนทั่วประเทศไทยที่สังกัดกับกระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ พบว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วคิดเป็น 16.9 ต่อ 1000 คน ในปี พ.ศ.2563 และในปี พ.ศ.2564 คิดเป็น 16.7 ต่อ 1000 คน แม้จะมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยแต่ในขณะเดียวกัน เด็กมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเร็วขึ้นเรื่อยๆ โดยพบว่ามีอายุน้อยลงอยู่ในช่วงอายุ 14 -16 ปี (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2565)

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นนำมาสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร แม้จะมีอัตราการตั้งครรภ์ลดลงตั้งแต่ปี 2558 จากรายงานของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งกรมอนามัยเมื่อเร็ว ๆ นี้ พบว่า ในปีพ.ศ. 2563 อัตราหญิงตั้งครรภ์ในช่วงอายุ 10-14 ปี คิดเป็น 1.3 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คน และอัตราการตั้งครรภ์ช่วงอายุ 15-19 ปี คิดเป็น 35.8 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน อัตราการตั้งครรภ์ในช่วงอายุดังกล่าวเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2564 เป็น 1.5 ต่อหญิงอายุ 10-14 ปี 1,000 คนและ 33 ต่อหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คนตามลำดับ อย่างไรก็ตามอัตราดังกล่าวถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 4 ในประเทศอาเซียนรองจาก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฟิลิปปินส์/อินโดนีเซีย เวียดนาม (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2565) ผลสำรวจล่าสุดโดยกรมอนามัยในปี 2562 พบว่า วัยรุ่น อายุ 15-19 ปี คลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 169 คน โดยมีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี คลอดบุตรเฉลี่ยวันละ 6 คน และในอายุต่ำกว่า 15 ปี คลอดบุตรวันละ 4 คน จำนวนหญิงคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอยู่ 63,831 ราย โดยแยกหญิงคลอดอายุระหว่าง 15-19 ปี มีจำนวน 61,651 ราย หญิงคลอดอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 2,180 ราย และยังพบว่าหญิงตั้งครรภ์ซ้ำและคลอดอายุต่ำกว่า 20 ปี มีถึง 5,222 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.2 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2563) โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น ครอบครัวยากจนพอ

แม่ย้ายไปทำงานต่างถิ่นทำให้ไม่มีคนดูแล พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เล็ก เด็กกำพร้า เด็กติดเชื้อ หรือได้รับผลกระทบจากเชื้อ HIV ฯลฯ ภาวะเหล่านี้ผลักดันให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ได้ง่ายโดยไม่ป้องกัน ขาดความรู้เรื่องการคุมกำเนิด ทำให้มีความเสี่ยงตั้งครรภ์ไม่พร้อมสูง (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2562)

วัยรุ่นเมื่อเกิดการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วผู้หญิงมักต้องเป็นฝ่ายต้องแก้ไขปัญหาวัยรุ่นมักไม่กล้าปรึกษาครอบครัว จึงอาจการปรึกษาเพื่อนๆ และนำไปสู่ความคิดในเรื่องการทำแท้ง จากการประมาณการณ์โดยองค์การอนามัยโลกใน ปี พ.ศ. 2551 ทั่วโลกมีผู้หญิงทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย จำนวน 22 ล้านคนและประมาณ 47,000 คน เสียชีวิตจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยโดยเกือบทั้งหมด ร้อยละ 98 จำนวนการตายและทุพพลภาพที่มีสาเหตุมาจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยที่แท้จริงสามารถวัดได้ยาก นอกจากการเสียชีวิตแล้วภาวะแทรกซ้อนจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัยอย่างอื่น ได้แก่ การตกเลือด มีการบาดเจ็บต่อช่องทางคลอด และการติดเชื้อมีการประมาณว่าร้อยละ 20-30 ของการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ทำให้เกิดการติดเชื้อในระบบสืบพันธุ์ และร้อยละ 20-40 ของการติดเชื้อเหล่านี้ เป็นการติดเชื้อของระบบสืบพันธุ์ส่วนบน (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2559) ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยการศึกษาวิธีการทำแท้งนั้น ไม่ใช่เรื่องยากแต่การทำแท้งส่วนใหญ่จะไม่ปลอดภัย และถ้าผู้หญิงเหล่านั้นไม่ได้รับคำปรึกษาและความช่วยเหลือที่ถูกต้องและทันต่อเวลาผู้หญิงก็จะแก้ปัญหาด้วยตัวเองอย่างไม่ปลอดภัย เป็นผลให้เกิดปัญหาสุขภาพกาย จิตใจ ครอบครัวและสังคมตามมาอีกมากมาย ได้แก่พยายามที่จะสิ้นสุดการตั้งครรภ์ด้วยวิธีต่าง ๆ จนเป็นสาเหตุของภาวะแทรกซ้อนจากการแท้งที่ไม่ปลอดภัย การคลอดก่อนกำหนดซึ่งเด็กที่คลอดมาจะมีน้ำหนักตัวน้อยเป็นภาวะครอบครัว หรือหากการตั้งครรภ์นั้นจำเป็นต้องดำเนินต่อไปจนคลอด ด้วยความไม่พร้อมของผู้หญิงตั้งครรภ์และครอบครัวก็จะเกิดปัญหาการทอดทิ้งหรือทารุณกรรมเด็ก อาจเกิดปัญหาหลังคลอดด้านมารดาภาวะโลหิตจางเกิดจากการได้รับธาตุเหล็กและโฟเลตไม่เพียงพอ โรคติดเชื้อต่างๆ เช่น วัณโรค โดยเฉพาะในผู้ติดเชื้อเอชไอวี มาลาเรีย พยาธิปากขอ การเสียเลือด ซึ่งภาวะโลหิตจางนี้จะส่งผลให้เกิดการติดเชื้อหลังคลอดได้มากขึ้น หรือแม้กระทั่งฆ่าทารกหลังคลอดและทอดทิ้งเด็กที่เกิดมาไว้กับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติและเป็นปัญหาต่อไปในอนาคต (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2559)

การตั้งครรภ์ก่อให้เกิดผลกระทบด้านจิตใจได้แก่ ความรู้สึกอับอาย กังวล เสรี ก้าว หรือไม่พร้อมที่จะตั้งครรภ์และรับผลกระทบที่จะตามมา (องค์การยูนิเซฟประจำประเทศไทย, 2556) นอกจากนี้วัยรุ่นยังต้องเผชิญปัญหา หรืออุปสรรคต่อการเรียนจบการศึกษาซึ่งจะขัดขวางความก้าวหน้าในหน้าที่การงานในท้ายที่สุด และการติตราทางสังคม รวมถึงชีวิตที่เป็นส่วนตัว ซึ่งอุปสรรคหลายอย่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อุปสรรคต่างๆ ได้แก่ การถูกไล่ออกจากโรงเรียน

การไม่ได้รับความช่วยเหลือใดๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเข้าเรียน และการที่ไม่ต้องการถูกตีตราทางสังคม จากเพื่อน ครูและพ่อแม่ของนักเรียนคนอื่น การตีตราทางสังคมที่มีต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจนี้ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการตั้งครรภ์และการเลี้ยงดูบุตรของวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน โดยเฉพาะแม่วัยรุ่นที่มักเผชิญกับ การตีตราทางสังคมจากบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมา และจะมีปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในช่วงตั้งครรภ์และหลังคลอด ครอบครัววัยรุ่นมักได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการตั้งครรภ์ของบุตร บ่อยครั้งที่ปู่ย่าตายายจะกลายเป็นผู้เลี้ยงดูหลาน ซึ่งส่งผลให้มีภาระทางการเงินมากขึ้น

ยุทธศาสตร์การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2562) มีเป้าหมายคือวัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัวรักษาความลับ และได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค โดยยึดแนวคิดและหลักการสำคัญคือ 1.) คำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ.2560-2557 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2569 ที่เน้นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย 2.) สอดคล้องกับสนธิสัญญา นโยบาย และคำรับรองในระดับนานาชาติที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ 3.) คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์

วิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์คือ “วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดี สามารถเข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัวรักษาความลับ และได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค” มีพันธกิจ คือ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ให้สามารถรองรับกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1.) วัยรุ่นมีความรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต สามารถงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ ป้องกันการตั้งครรภ์ และป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ รวมถึงได้รับการดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองอย่างเป็นระบบเมื่อประสบปัญหา 2.) ครอบครัวมีทัศนคติเชิงบวกและมีบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศ กับบุตรหลานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 3.) วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ได้รับการปรึกษาทางเลือก สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ รวมถึงได้รับการที่เป็นมิตรและถูกต้องตามหลักวิชาการในการฝากครรภ์ การคลอด การดูแลสุขภาพ หลังคลอด หรือการยุติการตั้งครรภ์ และการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ 4.) พ่อแม่

วัยรุ่นได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูบุตร การจัดหาครอบครัวทดแทน กรณีที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสม รวมถึงการฝึกอาชีพและการไต่สวนทำ

จากยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2579 ทางสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ ปี 2562 ได้จัดทำ แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ระยะ 3 ปี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา โดยในยุทธศาสตร์ที่ 2 ได้กำหนดไว้ว่าให้มีการส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการในการเลี้ยงดู สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศของวัยรุ่น เพื่อแก้ไขวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการที่ครอบครัวมีทัศนคติเชิงบวกและ มีบทบาทในการสื่อสารเรื่องเพศ กับบุตรหลานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นซึ่งได้กำหนดเป็นเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ในข้อนี้ และมีกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นที่เน้นครอบครัวเป็นสำคัญคือ

- 1.) สร้างกระบวนการวิทยากรจังหวัด/ตำบล/ นักสื่อสารสุขภาวะทางเพศเรื่องการสื่อสารที่ดีภายในครอบครัวหรือเรื่องเพศในชุมชน
- 2.) ส่งเสริมหน่วยงานระดับท้องถิ่นเป็นกลไกในการจัดอบรมการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวให้กับพ่อแม่/ ผู้ปกครองเพื่อสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการสื่อสารเรื่องเพศ
- 3.) สนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและการให้ความรู้เรื่องความเท่าเทียมทางเพศรวมทั้งการให้ความรู้และส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกเรื่องเพศ ทักษะการเลี้ยงดูบุตร และปลูกฝังค่านิยมอันดีงามการสื่อสารที่ดีในครอบครัว
- 4.) สร้างความร่วมมือให้องค์กรสื่อทุกภาคส่วนมีการกระตุ้นให้ครอบครัวและชุมชนสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวกกับวัยรุ่น
- 5.) ส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แก่ลูกจ้าง

จากยุทธศาสตร์พันธกิจประเทศไทย และแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ได้ข้อสรุปว่าจุดประสงค์การป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรคือการเน้นให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร มีกลยุทธ์สำคัญคือการส่งเสริมให้มีการสื่อสารภายในครอบครัว ให้ครอบครัวมีทัศนคติเชิงบวกเพื่อให้มีความมั่นใจในการสื่อสารเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

สถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวไทย

การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว ถ้าหากบิดามารดา ผู้ปกครองและเด็กวัยรุ่นขาดการสื่อสารหรือมีการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมทำให้เกิดความขัดแย้ง และการสื่อสารที่ดีย่อมได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยก่อนเรียน วัยเรียน ปัญหาหรืออุปสรรคใหม่ที่เกิดขึ้นในการสื่อสารระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครองกับวัยรุ่น คือการสร้างหรือค้นหาเอกลักษณ์ของวัยรุ่นกับความพยายามของครอบครัวที่จะพัฒนาให้ได้ดังความต้องการ และการสื่อสารจะเป็นศูนย์กลางของการรวมตัวกันทำให้เกิดความใกล้ชิดผูกพันและการปรับตัวของครอบครัว เนื่องจากการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการเข้าใจความหมายต่างๆร่วมกัน รวมทั้งการสื่อสารยังใช้ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครอบครัวนอกเหนือจากหน้าที่ในการให้ความรักปกป้องคุ้มครองและหน้าที่ทางเศรษฐกิจ (นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2558)

การสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวไทย พ่อแม่ ผู้ปกครองกับวัยรุ่นมักจะเกิดคำถามขึ้นว่า “คุยกันไม่รู้เรื่อง” เป็นคำพูดที่ได้ยินจนกลายเป็นเรื่องปกติจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และวัยรุ่น เมื่อพูดถึงการสื่อสารระหว่างกันในครอบครัว ปัญหาสากลที่สะท้อนให้เห็นบ่อยๆ เช่น เรื่องธรรมชาติที่แตกต่างระหว่างคนต่างวัย ทั้งที่มาจากครอบครัวเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะใช้เวลาส่วนใหญ่ร่วมกัน บางครั้งก็มีการทะเลาะ หรือโต้เถียงกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นเรื่องที่พบได้บ่อยในวัยรุ่น ส่วนใหญ่มักมาจากความต้องการที่ไม่ตรงกัน มองกันคนละมุม วัยรุ่นอาจรู้สึกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่เข้าใจ ไม่ไว้วางใจ และชอบควบคุมบังคับเหมือนเด็กๆ ทั้งที่ดูแลตัวเองได้แล้ว ในขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเองอาจแค่เป็นห่วง หวังดีกลัวว่าจะไม่ปลอดภัย กลัวว่าจะได้รับอันตรายจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์อันนำมาซึ่งปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ปัญหาการคบเพื่อนต่างเพศ กลับบ้านดึก ปัญหาความไม่เข้าใจกันกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้บ่อยเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2559)

สังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตชนบทที่ยังคงมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย มีสมาชิกหลายช่วงอายุอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างน้อย 3 รุ่น ได้แก่ ปู่ย่า-ตายาย พ่อ-แม่ และลูก-หลาน การเลี้ยงดูบุตรจึงตกเป็นหน้าที่ของ ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะบิดา และมารดาจำเป็นต้องทำงานและปล่อยบุตรหลานให้ได้รับการสั่งสอนจาก ปู่ ย่า ตา ยาย ทำให้การสื่อสารเรื่องเพศมีมุมมองและวิถีคิดเรื่องเพศที่แตกต่างกันตามกลุ่มอายุของสมาชิกในครอบครัว ที่เกิดจากความแตกต่างของรุ่นอายุ และยุคสมัยที่แตกต่างกัน จึงเป็นผลให้คนในแต่ละรุ่นอายุ มองปัญหาเรื่องเพศด้วยมุมมองที่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นย่า หรือยาย ที่ยึดมั่นอยู่ในกรอบของความสัมพันธ์หญิงชายแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม และยึดถือจารีตประเพณีเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกัน มีหน้าที่เป็นผู้สอนลูกสาวและลูกชาย โดยสอนตามพื้นฐานแนวคิดและประสบการณ์เดิม ที่มีลักษณะของการคล้อยตามจารีต

ประเพณี ที่มองเรื่องเพศว่าเป็นสิ่งที่น่าละอาย ไม่สมควรพูดถึง ขณะที่คนรุ่นลูกเป็นรุ่นที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และต้องการจะก้าวให้ทันกับยุคสมัย ที่เป็นผลมาจากการเข้ามาของเทคโนโลยี และพลังของสื่อทุกรูปแบบ มองเรื่องเพศเป็นสิ่งที่ทำให้มีสีสัน เป็นเรื่องที่น่าค้นหา และไม่เสียหายที่จะนำมาพูดถึง ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้เป็นสิ่งที่มนุษย์ให้นิยามเรื่องเพศในแบบที่แตกต่างกันออกไปตามความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคสมัย จึงทำให้ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์และท้องไม่พร้อมในวัยรุ่น ถูกถ่ายทอดในบริบทของความไม่รู้ในเรื่องเพศศึกษา จนนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่เข้าใจ หรือการไม่รู้จักป้องกันตนเอง (ภูเบศร์ สมุทรจักร และคณะ, 2561)

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเมื่อไม่นานมานี้ (Powwattana et al., 2017) ได้อธิบายมุมมองที่แตกต่างกันในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดา กับบุตรสาว โดยศึกษาในมารดาจำนวน 58 คนและบุตรสาวอายุ 12-15 ปีจำนวน 63 คน ในชุมชน 4 ชุมชน เขตกรุงเทพมหานคร พบประเด็นที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1) บรรทัดฐานและความคาดหวังเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศ พบว่ามารดามีความกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของบุตรและรับรู้ความเสี่ยงภายในชุมชนที่อยู่รอบๆตัว แต่อย่างไรก็ตามมารดาไม่กล้าที่จะพูดคุยกับบุตรสาวในประเด็นเรื่องเพศ ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด และคาดหวังว่าบุตรจะได้รับความรู้จากที่โรงเรียน มารดาตระหนักว่าตนไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากพอ และรับรู้ว่าสังคมไม่ยอมรับหากบุตรสาวตั้งครรภ์ บุตรสาวก็มีความรู้สึกอึดอัดและอายที่ต้องพูดคุยเรื่องเพศเช่นเดียวกัน และเกรงว่าการพูดคุยเรื่องนี้กับมารดาจะทำให้เข้าใจผิดว่าตนมีเพศสัมพันธ์แล้ว และคาดหวังว่าเรื่องเพศควรมีการสอนที่โรงเรียน และต้องการให้มารดามีความไว้วางใจ และเข้าใจตน เปิดใจ รับฟังและคอยสนับสนุนช่วยเหลือ ไม่ควรสั่งสอนบ่อยๆอย่างพร่ำเพรื่อและไม่คาดหวังว่าบุตรได้เรียนรู้เรื่องเพศจากที่โรงเรียนแล้วการเริ่มต้นพูดคุยเรื่องเพศ พบว่ามีมารดาจำนวนน้อยมากที่พูดคุยกับบุตรเรื่องเพศ โดยพูดคุยเพียงแค่เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของคนที่ตั้งครรภ์ มารดาทุกคนหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยเรื่องเพศในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น การใช้ถุงยางอนามัย การทำแท้ง และรู้สึกไม่พร้อมที่จะเริ่มต้นพูดคุย รู้สึกขาดความมั่นใจและตระหนักถึงปัญหาของการสื่อสาร ได้แก่ ขาดความรู้ กลัวการเสียมัพันธภาพ สำหรับบุตรสาวก็เช่นเดียวกัน พบว่ามีบุตรจำนวนน้อยที่พูดคุยเรื่องเพศกับมารดา การพูดคุยก็เป็นประเด็นตักเตือนต่างๆไปไม่ให้มีแฟนหรือมีเพศสัมพันธ์ ไม่มีการพูดคุยประเด็นเจาะจงเรื่องเพศ

2.) อุปสรรคของการสื่อสาร มารดาเกือบทั้งหมดบอกว่าเป็นเรื่องยากที่จะสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรทุกเรื่องอย่างชัดเจน รู้สึกไม่พร้อมที่จะพูดคุยเพราะไม่มีความรู้เพียงพอ บางส่วนรู้สึก

กระดากใจที่ตอบคำถามบุตรไม่ถูกต้อง ส่วนบุตรสาวก็รับรู้ได้ว่ามารดาไม่มีความรู้พอที่จะพูดคุยเรื่องเพศกับตน บุตรคิดว่าสามารถได้ข้อมูลความรู้เรื่องเพศจากสื่อออนไลน์และจากเพื่อนมากกว่า การพูดคุยกันเรื่องเพศกับมารดาเสี่ยงที่จะทำให้มารดาเข้าใจตนผิดและเป็นเรื่องลำบากใจกันทั้งสองฝ่ายข้อเสนอแนะในการสื่อสารเรื่องเพศ มารดาต้องการเรียนรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด และการเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น แต่เสนอว่าไม่ควรสอนโดยการบรรยายเพราะจำไม่ได้ ควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีทักษะการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร ควรมีการจัดกลุ่มแลกเปลี่ยนระหว่างบุตรกับมารดาอย่างไรก็ตามควรมีบางกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันระหว่างบุตรและมารดาด้วยเพื่อมีความเข้าใจกันมากขึ้น เป็นการลดช่องว่างระหว่างวัย สำหรับบุตรสาว เสนอแนะว่าควรมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อการสื่อสารเรื่องเพศมากกว่าตัวองค์ความรู้ ควรมีการฝึกทักษะสำคัญๆ เช่น การต่อรอง การยืนยันความคิดที่ถูกต้อง การปฏิเสธ และเช่นเดียวกับมารดาที่คิดว่าควรจัดกิจกรรมแยกกันแต่ก็ควรมีบางกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

นอกจากนี้จากรายงานผลการวิจัยเพื่อทบทวนการสอนวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย (พิมพ์วัลย์ บุญมงคล และคณะ, 2559) ที่เก็บข้อมูลจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ เป็น โรงเรียนมัธยมศึกษา 373 แห่งและสถานศึกษาอาชีวศึกษา 25 แห่ง จาก 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ พบข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนถึงทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศที่แตกต่างกันระหว่างวัยรุ่นกับผู้ปกครอง โดยพบว่า นักเรียนจำนวนมากเห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในบางสถานการณ์ และยังไม่ยอมรับสิทธิทางเพศของบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียนคิดว่าผู้ชายควรมีสิทธิมีเสียงในเรื่องสำคัญๆ มากกว่าผู้หญิง ความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ที่มีเพศเดียวกันเป็นสิ่งผิด นักเรียนในสถานศึกษาหลายแห่งยังมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับความเท่าเทียมระหว่างเพศ เช่น ในการเริ่มต้นความสัมพันธ์ หรือสัมพันธ์ภาพทางเพศ นักเรียนหญิงหลายคนมีทัศนคติว่าผู้ชายต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นความสัมพันธ์ หลายคนยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่ควรแสดงออกในเรื่องเพศเพราะทำให้เสียศักดิ์ศรี นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนให้คำอธิบายซ้ำๆ กันว่าการทำแท้งเป็นการกระทำที่ผิด เพราะเป็นการทำบาปและอาจได้รับผลกระทบที่รุนแรง ส่วนผู้ปกครองโดยรวมเห็นความสำคัญของการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษา เห็นว่าควรให้ความสำคัญกับการสอนเพศวิถีศึกษามากพอๆ กับวิชาอื่น คาดหวังให้เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันปัญหาสำคัญคือการตั้งครรภ์ ผู้ปกครองส่วนหนึ่งที่มีมุมมองว่าการสอนเพศวิถีศึกษาอาจจะชี้โพรงให้กระรอก และไม่เห็นด้วยกับการสอนสาริต การใส่ถุงยางอนามัยกับอวัยวะเพศปลอม แต่ควรเน้นการบรรยายอย่างเดียว ผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่งคิดว่าการสอนเพศวิถีศึกษาไม่ได้ชี้โพรงให้กระรอก และคิดว่าการควบคุมเพศสัมพันธ์ในเด็กนักเรียนเป็นไปได้ยาก จึงควรสอนวิธีการคุมกำเนิดเพื่อให้นักเรียนรู้จักป้องกันตัวเอง และทราบถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์

รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัวไทย ของสำนักอนามัยเจริญพันธ์ (2556) ที่ศึกษาในวัยรุ่นที่อยู่ในโรงเรียนทั่วทุกภาคของประเทศไทย ช่วงอายุระหว่าง 10-15 ปี จำนวน 517 คน และบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง 467 คน ผลการศึกษาสรุปแยกเป็นกลุ่มบุตร และ บิดา มารดาในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษาและทัศนคติต่อเรื่องเพศ และ อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศ ดังนี้

1.) กลุ่มบุตร

บุตรที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจต่อคำว่า เพศศึกษาว่าเป็นเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ การป้องกันและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศ และพัฒนาการทางด้านร่างกายมากกว่าประเด็นอื่นๆ แต่บุตรที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ก็สามารถให้ความหมายไว้ค่อนข้างครอบคลุมองค์ประกอบของเพศศึกษาทั้ง 6 ด้าน (พัฒนาการทางเพศ, สุขอนามัยทางเพศ, พฤติกรรมทางเพศ, ทักษะส่วนบุคคล, สัมพันธภาพระหว่างบุคคล และสังคม และวัฒนธรรม)

ทัศนคติต่อเรื่องเพศ บุตรส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่ากรณีแฟนเป็นเรื่องธรรมชาติ เพศหญิงมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าควรมีการสื่อสารเรื่องเพศตั้งแต่เด็ก โดยควรเริ่มสอนก่อนที่จะมีพัฒนาการเข้าสู่วัยรุ่น สำหรับการพูดคุยเรื่องเพศในครอบครัว บุตรส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการมี การพูดคุยเรื่องเพศกับบิดา มารดาเพราะจะช่วยให้คำแนะนำที่ถูกต้อง บุตรเพศหญิงจะได้รับการสอนในเรื่องพฤติกรรมทางเพศค่อนข้างมากและมากกว่าเพศชาย โดยเรื่องเพศที่บิดามารดามักสอน คือ การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัว การป้องกันตัว การมีเพศสัมพันธ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการสื่อสารเรื่องเพศเป็นมารดามากกว่าบิดา ช่องทางการสื่อสารส่วนใหญ่ใช้การพูดคุยโดยตรง และมีบางส่วนที่ใช้การพูดแบบอ้อมๆผ่านโทรศัพท์ จดหมาย หรือ สื่อต่างๆ เช่น Facebook หรือ Line

อุปสรรคในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบุตรกับบิดา มารดาคือส่วนใหญ่อายุ กลัวว่าบิดา มารดาจะดูค่าเข้าใจว่าคนลามก เนื่องจากบิดามารดามักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการสอน คิดว่า บุตรเป็นเด็กยังไม่ควรรู้เรื่องนี้ และบางส่วนคิดว่าตนมีความรู้ดีกว่าบิดามารดา

2.) กลุ่มบิดามารดา

บิดามารดามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาค่อนข้างจำกัด โดยเข้าใจความหมายของเพศศึกษาคือ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

ทัศนคติต่อเรื่องเพศพบว่า บิดามารดาที่มีความเห็นที่ตรงกันว่า พฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันแตกต่างไปจากเดิมมาก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางลบ เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพิ่มมากขึ้น มีความคิดเห็นตรงกันว่าไม่ต้องการให้บุตรมีแฟนในตอนนี้อย่างไรก็ตามเนื่องจากกลัวเสียการเรียน

ส่วนใหญ่บิดามารดาอยากให้เริ่มสอนเรื่องเพศตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ป.6-ม.1) เพราะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น เริ่มสนใจเพศตรงข้าม เรื่องที่สอนควรเป็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การคบเพื่อนต่างเพศ ความรักและการสอนตามสถานการณ์ที่พบเจอ บิดามารดาอีกกลุ่มให้ความเห็นว่าเด็กควรเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเมื่อโตกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น ในเรื่องการพูดคุยเรื่องเพศในครอบครัว เห็นด้วยว่าเป็นสิ่งมีประโยชน์มากกว่ามีโทษ ช่วยให้บุตรรู้จักการระมัดระวังตัว ป้องกันตนเองในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แต่ไม่เห็นด้วยในประเด็นที่อาจเป็นการชี้โพรงให้กระรอก ทำให้เด็กอยากรู้ อยากรอง แต่ส่วนใหญ่เห็นด้วยและเห็นว่าควรสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เพราะครุมีความรู้มากกว่า บิดามารดาจะสอนได้จากประสบการณ์ โดยสอนประเด็นหลักๆเกี่ยวกับการวางตัวและการคบเพื่อนต่างเพศ บทบาททางเพศ และการดูแลร่างกาย มารดาจะมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรมากกว่าบิดา มักสื่อสารด้วยการพูดคุยโดยตรง จะมีบ้างที่ใช้โทรศัพท์ Facebook หรือ Line ช่วงที่มีการสื่อสารกับบุตรมากที่สุดคือช่วงดูโทรทัศน์

อุปสรรคที่ทำให้ไม่ได้สื่อสารเรื่องเพศกับบุตรคือ เห็นว่าบุตรยังเป็นเด็ก น่าจะสอนเรื่องเพศเมื่อบุตรโตเป็นวัยรุ่นแล้ว บางส่วนคิดว่าเป็นเรื่องน่าอาย ควรปกปิด ไม่ควรพูดคุยมากและไม่สมควรสอนเพราะจะเป็นการชี้โพรงให้กระรอก นอกจากนี้บิดามารดายังมีปัญหาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองและวัยรุ่นมีความคิดเห็นตรงกันว่าการสื่อสารเรื่องเพศมีความสำคัญและควรมีการพูดคุยกัน และมารดามีบทบาทดังกล่าวมากกว่าบิดา อย่างไรก็ตามทัศนคติเรื่องเพศของวัยรุ่นและผู้ปกครองมีความแตกต่างกันมาก และยังมีช่องว่างของวัยรวมถึงวัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเพศที่มองว่าเป็นเรื่องน่าอาย ไม่ควรนำมาพูดคุย อาจเป็นการชี้โพรงให้กระรอก ทำให้ทั้งสองฝ่ายรู้สึกลำบากใจที่จะเริ่มต้นสนทนาเรื่องเพศกัน ผู้ปกครองมองว่าการสื่อสารเรื่องเพศคือการพูดคุยเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองยังขาดความเข้าใจในความหมายของเพศวิถีศึกษาที่มีความรอบด้านที่ครอบคลุมประเด็นอื่นๆด้วย เช่น เพศภาวะ สิทธิและความเท่าเทียมทางเพศ ผู้ปกครองมีความสะดวกใจที่จะสื่อสารเรื่องเพศในประเด็นต่างๆไป จากประสบการณ์ที่ไม่ใช่องค์ความรู้เรื่องเพศโดยตรง เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัว และการดูแลร่างกาย

นอกจากนี้ผู้ปกครองคิดว่าตนมีความรู้ไม่เพียงพอในเรื่องเพศที่จะสอน ครูหรือแม่แต่ตัวเด็กเองมีความรู้มากกว่า คาดหวังว่าโรงเรียนควรเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเพศ แต่มีความตระหนักว่าควรมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศให้กับผู้ปกครอง การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเด็กและผู้ปกครองเพื่อลดช่องว่าง และการสื่อสารเรื่องเพศสามารถใช้ช่องทางต่างๆที่หลากหลาย

มากขึ้นทั้งทางการสื่อสารกันโดยตรง การใช้โทรศัพท์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line เป็นต้น

แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การเสริมสร้างพลังอำนาจ

1. ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจการเสริมสร้างพลังอำนาจมีการให้คำจำกัดความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนำไปใช้ ดังนี้

วีณา เทียงธรรม (2554) ให้ความหมายว่าคือกระบวนการและผลลัพธ์กล่าวคือเป็นกระบวนการที่ต้องผ่านขั้นตอนต่างๆและต้องใช้ระยะเวลาเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้บุคคลสามารถควบคุมสิ่งต่างๆในชีวิตของตนเอง ได้ส่วนผลลัพธ์นั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้น

Miller (1992) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นแหล่งทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิตที่ปรากฏอยู่ในตัวของบุคคลและมีผลต่อความสามารถในการจัดการให้ตนเองบรรลุเป้าหมาย

Gibson (1995) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมให้บุคคลค้นพบปัญหา ความต้องการของตนเองและให้บุคคลจัดการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยใช้ทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเองรู้สึกว่ามีพลังอำนาจ สามารถควบคุมชีวิตตนเองได้

Maurer & Smith (2013) ให้ความหมายว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจคือกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้ใช้ความสามารถพลังความเข้มแข็งอย่างเต็มที่และเป็นองค์รวม

กล่าวโดยสรุป การสร้างเสริมพลังอำนาจ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคล ครอบครัวและชุมชนได้พัฒนาและใช้ศักยภาพของตนที่อยู่อย่างเต็มที่ โดยการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในศักยภาพและความสามารถในการควบคุมตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรลุเป้าหมายตามต้องการ

2. ขั้นตอนการเสริมสร้างพลังอำนาจตามแนวคิดของ Gibson (Gibson empowerment)

การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้รับบริการซึ่งอาจเป็นบุคคล ครอบครัวกลุ่มคนหรือชุมชนที่จะทำให้ผู้รับบริการมีการรับรู้ต่อตนเอง (อัตมโนทัศน์) ในทางที่ดีได้เพิ่มความสามารถในการตั้งเป้าหมายและไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงรับรู้ถึงความสามารถในการควบคุมตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลง และเกิดความหวังเพื่ออนาคตที่ดี (Rodwell, 1996) กระบวนการในการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการระหว่างบุคคลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (Gibson) คือ

ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริง (Discovering reality) เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นการพยายามทำให้บุคคล ยอมรับเหตุการณ์และสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริง และทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ในขั้นนี้จะมีการตอบสนองของบุคคล 3 ด้านคือด้านอารมณ์ (Emotional) เช่น โกรธ ไม่พอใจ วิตกกังวล ด้านสติปัญญาการรับรู้ (Cognitive) ด้วยการแสวงหาความช่วยเหลือหรือข้อมูลเพื่อทำให้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และด้านพฤติกรรม (Behavioral) เป็นการตระหนักถึงความสำคัญในความรับผิดชอบของตนเอง พยายามปรับตัวและกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อการแก้ไขให้ดีขึ้น

การตอบสนองด้านอารมณ์ (Emotional responses) เมื่อบุคคลรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะเกิดความรู้สึกสับสน ไม่แน่ใจ ต่อด้าน วิตกกังวล กระวนกระวาย กลัว โกรธ ซึ่งอาการทั้งหมดเกิดจากการที่บุคคลไม่สามารถยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสภาพของความเป็นจริง ความรู้สึกเจ็บปวดที่จะต้องเผชิญ ประกอบกับความไม่เข้าใจในสภาพ และความยุ่งยากซับซ้อนของปัญหาความไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ รวมทั้งการขาดมั่นใจ ในระยะนี้บุคคลจะรู้สึกคับข้องใจที่จะคิดว่าตนเองไม่สามารถทำได้ แต่บุคคลจะรู้สึกดีขึ้นหากเปลี่ยนวิธีคิดและมีความหวังว่าตนเองจะทำได้แต่อาจจะต้องอาศัยระยะเวลาเป็นตัวช่วย ซึ่งการคิดในลักษณะนี้จะช่วยให้บุคคลมีกำลังใจดีขึ้นและพยายามค้นหาสาเหตุที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริงเพื่อเกิดความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การตอบสนองทางสติปัญญาการรับรู้ (Cognitive responses) เมื่อบุคคลรู้สึกสูญเสียความสามารถหรือไม่มั่นใจ บุคคลจะแสวงหาความช่วยเหลือจากสิ่งรอบข้าง โดยการหาข้อมูลความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ไม่ว่าจะเป็น การอ่านหนังสือวารสาร ทางวิชาการ การถามจากแพทย์ พยาบาล และบุคคลคนอื่นๆ ซึ่งประสบกับเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจเหตุการณ์ และสถานการณ์ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในระยะนี้บุคคลจะใช้ข้อมูลความรู้ทั้งหมดที่ได้จากการแสวงหาจากแหล่งต่างๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการแก้ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ

การตอบสนองทางพฤติกรรม (Behavioral responses) บุคคลจะรับรู้และตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในแง่ดีและพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจนสามารถรู้ชัดเจนว่าสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริงคืออะไร เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง ใช้ประสบการณ์การแก้ปัญหาที่ผ่านมาประยุกต์กับสถานการณ์ใหม่ ในขั้นนี้การกระทำของบุคคลจะได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลที่เกี่ยวข้องว่าการวิตกกังวลจนเกินไปจะทำให้รู้สึกสับสน คับข้องใจ และไม่มั่นใจจนในที่สุดบุคคลจะตระหนักได้เองถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และจะเริ่มเปลี่ยนความคิดว่าถ้าเปลี่ยนมาคิดในแง่ดีปัญหาทุกอย่างก็จะ

สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นบุคคลจะพยายามปรับตัว โดยคิดในแง่ดี มีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาทุกอย่างเพื่อให้เป็นไปตามที่คาดหวัง

ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) เป็นการพยายาม ทบทวนเหตุการณ์สถานการณ์อย่างรอบคอบเพื่อตัดสินใจและจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นการฝึกทักษะในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์การแสวงหาทางเลือกต่างๆ การพิจารณาอย่าง มีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดมุมมองใหม่ เพื่อการตัดสินใจ โดยใช้เหตุผลของแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกัน โดยที่การตัดสินใจจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขคือ ต้องเป็นวิธีที่แก้ปัญหาให้แก่ตนเองได้ รวมถึงสอดคล้องกับการดูแลสุขภาพ บุคคลจะได้รับความเอาใจใส่ และสามารถตอบสนอง ความต้องการของตนเองผ่านการร่วมปรึกษาและได้รับการยอมรับจากทีมสุขภาพ ทำให้เกิดความ ตระหนักถึงความสามารถ พัฒนาศักยภาพและพลังอำนาจในการควบคุมของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change) หลังจากผ่านสองขั้นตอนมาแล้วในขั้นนี้ บุคคลจะลงมือปฏิบัติตามความตั้งใจของตนเองอย่างแน่วแน่ เกิดการเรียนรู้ ความมั่นใจ และความ ร่วมมือร่วมใจระหว่างบุคลากรและผู้รับผิชอบเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 การคงไว้ซึ่งพลังอำนาจ (Holding on) การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายที่สำคัญ บุคคลจะสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองได้แม้เมื่อพบปัญหา เมื่อบุคคลนำวิธีการที่เลือกใช้ไปปฏิบัติแล้วเกิดประสิทธิภาพ หรือประสบความสำเร็จบุคคลจะรู้สึก มั่นใจรู้สึกมีพลังอำนาจ มีความสามารถและจะคงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่แก้ปัญหานั้นสำหรับใช้ใน เหตุการณ์ครั้งต่อไป หรือแม้หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังผู้ที่ผ่านกระบวนการ เสริมสร้างพลังอำนาจแล้วก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการเรียนรู้ และพยายามทำความเข้าใจ ยอมรับกับ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และยืนยันที่จะทำต่อไปเพื่อบรรลุผลตามที่ต้องการในที่สุด

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลังอำนาจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างพลัง อำนาจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ได้แก่ (Gibson, 1993) ปัจจัยภายในบุคคล และ ปัจจัยระหว่าง บุคคล

3.1 ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่

3.1.1) ความเชื่อ (Beliefs) ความเชื่อเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากในการที่จะช่วย ให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรค และความยากลำบาก การที่บุคคลมีความเชื่อที่ดีก็จะทำ ให้บุคคลมีความคิดที่จะส่งเสริมให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่นในการรับรู้ความสามารถของตนเอง

3.1.2) ค่านิยม (Values) ค่านิยมของตนเอง การมีความรักในตนเอง นับว่าเป็น ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่เป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบในตนเอง

3.1.3) ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งรวมถึงประสบการณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมาและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาอ่านจากตำรา วารสารวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีแนวทางสำหรับการจัดการควบคุมสถานการณ์

3.1.4) เป้าหมายในชีวิต (Determination) เป้าหมายในชีวิตของตนเองเกิดจากการที่บุคคลมีแรงจูงใจที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ เพื่อไปสู่เป้าหมาย โดยจะพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จแม้ว่าจะมีอุปสรรค

3.2 ปัจจัยระหว่างบุคคล ได้แก่การสนับสนุนทางสังคม (Social support) จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นครอบครัว บุคลากรทางสุขภาพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนสนับสนุนให้ความรู้ให้คำแนะนำให้กำลังใจ ให้การประคับประคองและให้ความมั่นใจในการปฏิบัติตามเป้าหมาย นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนจากผู้รับบริการด้วยตนเอง เช่นการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน การได้เรียนรู้จากบุคคลเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมีการเสริมสร้างพลังอำนาจที่เพิ่มมากขึ้น

4. สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Gibson, 1991) ได้แก่โดยสรุปถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงดังนี้

4.1) บุคคลทุกคนต้องมีความรับผิดชอบของตนเอง บุคลากรสุขภาพมิได้เป็นผู้มีสิทธิผูกขาดในเรื่องสุขภาพเพียงผู้เดียวเท่านั้นและต้องยอมรับและเห็นความสำคัญของอิทธิพลทางสังคมที่มีต่อสุขภาพด้วย

4.2) บุคคลมีความสามารถที่จะพัฒนาและสามารถตัดสินใจด้วยตนเองที่จะเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองซึ่งสมควรได้รับการยอมรับช่วยเหลือและให้การสนับสนุน

4.3) บุคลากรสุขภาพไม่สามารถให้พลังอำนาจประชาชนได้ ประชาชนเป็นเพียงผู้เดียวที่สามารถสร้างพลังอำนาจด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามบุคลากรสามารถช่วยให้ประชาชนเหล่านั้นพัฒนามี ความรู้ที่มั่นคงและใช้แหล่งประโยชน์ต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ถึงความสามารถในการควบคุมตนเองและความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

4.4) บุคลากรสุขภาพต้องลดบทบาทการควบคุมแต่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นและต้องยอมรับการตัดสินใจของผู้รับบริการที่อาจมีความแตกต่างหรืออาจปฏิเสธความช่วยเหลือ

4.5) ในกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจที่เกิดขึ้นต้องมีสัมพันธภาพและการยอมรับนับถือซึ่ง กันและกันระหว่างบุคลากรสุขภาพและผู้รับบริการ สัมพันธภาพดังกล่าวมิได้เป็น

ในลักษณะผู้ที่อยู่เหนือกว่ากับผู้ที่ด้อยกว่าแต่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันอำนาจการประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

4.6) ความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่สำคัญมากในกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจนอกจากนี้การเสริมสร้างพลังอำนาจระดับกลุ่มคนหรือชุมชนนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงด้วยเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ คือ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ แรงจูงใจ การให้คุณค่าตนเองและการรับรู้สมรรถนะในตน รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ด้านสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการชี้นำของภาครัฐ

การศึกษาที่ผ่านมามีการศึกษานำแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในวัยรุ่นซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของโปรแกรมดังนี้

จิราพร อุดมกิจพิพัฒน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจต่อความรู้ในการดูแลตนเองและทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยศึกษากับนักเรียนโรงเรียนพันธศึกษาชั้นมัธยมศึกษาต้นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 60 คน กลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน โดยกลุ่มทดลองจะมีการทำกิจกรรมโดยใช้ลำดับขั้นตอนการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson มาประยุกต์ใช้กับแผนการสอนในการให้ความรู้เรื่องเพศ โดยมีขั้นตอนที่ 1 คือ การสร้างความร่วมมือหรือการคงไว้ซึ่งการมีสัมพันธภาพ ขั้นตอนที่ 2 การค้นพบความเป็นจริง ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนความคิดอย่างมีวิจารณญาณขั้นที่ 4 การดำเนินการหรือการตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม ขั้นที่ 5 การคงไว้ซึ่งวิธีการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นก่อน หลังทดลองทันทีและหลังทดลอง 30 วัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=196.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่าทั้งหลังการทดลองทันที และหลังทดลอง 30 วัน มีคะแนนทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=15.85$ และ 18.24 ตามลำดับ)

รวีวรรณ ห้วยทราย และคณะ (2558) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเร่ร่อนชาย โดยศึกษากับวัยรุ่นเร่ร่อนอายุ 13 – 18 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 14 คน กลุ่มควบคุม 14 คน โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริงเกี่ยวกับโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในบริบทของวัยรุ่นเร่ร่อน ขั้นที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิตและมีพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ ขั้นที่ 3 การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติในการป้องกันตน ขั้นที่ 4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า

ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเฝ้าระวังชายสูงวกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

อัญมณี เพียรแก้ว และคณะ (2557) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของการตั้งครรภ์ของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศึกษากับนักเรียนหญิงชั้นปีที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในวิทยาลัยทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 52 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 26 คน โดยประยุกต์ตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson ทั้ง 4 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการตั้งครรภ์โดยรวมต่ำกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

การสื่อสารเรื่องเพศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (อึ้งในจรรยา จันทร์ผ่อง, 2562) กล่าวว่า เพศศึกษา เพศวิถีศึกษาหรือการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ (sexuality) ที่เป็นการพัฒนาทั้งด้านความรู้ความคิด ทักษะค่านิยม และทักษะที่จำเป็นที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกดำเนินชีวิตทางเพศอย่างมีความสุข และปลอดภัย สามารถพัฒนาและดำรงความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างมีความ รับผิดชอบและสมดุล ประกอบด้วยเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดหลัก 6 ด้าน เพื่อให้การสื่อสารเรื่องเพศมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลของเพศวิถีศึกษารอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education) ดังนี้

1.) การพัฒนาตามช่วงวัยของมนุษย์ (Human development) หมายถึง เป็นพัฒนาการของมนุษย์ตามธรรมชาติในด้านความสามารถในการสืบพันธุ์รวมถึงความต้องการ และความพึงพอใจทางเพศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนรู้สึกพอใจ ภูมิใจ ไม่เกิดปมด้อยในสรีระของตน ยอมรับความเป็นตัวตนและเพศสภาพของตนและของผู้อื่น มีปฏิสัมพันธ์กับทุกเพศอย่างเหมาะสม และเข้าใจว่าเรื่องเพศเป็นพัฒนาการธรรมชาติของชีวิตมนุษย์

2.) การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relationship) หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีขึ้นพร้อมกับความคาดหวังต่อบทบาทและความรับผิดชอบ สัมพันธภาพที่ดีอยู่บนฐานของการพยายามเรียนรู้รับฟังกันซึ่งกันและกัน มองหาข้อดี เคารพความแตกต่างและให้เกียรติกัน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงความรักและความผูกพันลึกซึ้งที่ตนมิได้ตามความเหมาะสม พัฒนาและรักษาสัมพันธภาพในความสำคัญที่ตนให้คุณค่า หลีกเลี่ยงที่จะถูกกระทำจากสัมพันธภาพที่เอาเปรียบ

หลอกลวง ทำร้าย ตัดสินใจโดยมีข้อมูลรอบด้านในการสร้างครอบครัวและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นสามารถทักษะต่างๆ ที่จะเอื้อให้ตนเกิดสัมพันธภาพที่ดีและมั่นคงกับผู้อื่น

3.) การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Personal skills) หมายถึง การดำเนินชีวิตตามค่านิยมของตน ได้อย่างรู้คุณค่า รู้จักคิดและตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีทักษะในการเข้าใจตนเอง และใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับความปรารถนาและค่านิยมของตน รับผิดชอบต่อการแสดงพฤติกรรมของตน ได้พัฒนาทักษะของการคิดวิเคราะห์ แยกแยะอย่างรอบด้าน ได้ฝึกฝนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารกับคนอื่นๆ ทั้งคนในครอบครัว คนใกล้ชิด เพื่อน และคนรัก ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.) พฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior) หมายถึง การแสดงออกทางเพศภายใต้กรอบของสังคม วัฒนธรรม ชีวิตวิทยา และลักษณะเฉพาะบุคคลอย่างเป็นธรรมชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกในวิถีเพศที่ตนเองให้คุณค่าโดยเคารพสิทธิของผู้อื่น สามารถแยกแยะการกระทำทางเพศที่ทำให้ชีวิตมีสุขภาวะกับการกระทำที่เป็นผลร้ายต่อตนเองและผู้อื่น แสวงหาข้อมูลให้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุขภาวะทางเพศของตน สร้างความรู้สึกรู้สึกพอใจพอใจทางเพศโดยไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติตามความรู้สึกรู้สึกความคิดเหล่านั้น มีความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่โดยความยินยอมพร้อมใจ และมีความสุขทั้งสองฝ่ายอย่างปลอดภัยและไม่เอาเปรียบหรือทำร้ายกัน

5.) สุขภาพทางเพศ (Sexual health) หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพที่เอื้อต่อสุขภาพทางเพศ และการป้องกันอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับสุขภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการตรวจเต้านม ต่อมลูกหมากด้วยตนเอง และสามารถบอกถึงสัญญาณความผิดปกติได้ตั้งแต่ในระยะแรกๆ สามารถเลือกวิธีการคุมกำเนิดได้เมื่อไม่พร้อมที่จะมีบุตร มีการดูแลที่เหมาะสมเมื่อเริ่มตั้งครรภ์ การป้องกัน การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การป้องกันการติดโรคทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ สามารถจัดการกับชีวิตตามค่านิยมของตนในกรณีที่ตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม ป้องกันมิให้มีการทำร้ายและการล่วงละเมิดทางเพศ

6.) สังคม และวัฒนธรรม (Social culture) หมายถึง บทบาทของชายหญิงสิทธิทางเพศ ระบบการให้คุณค่าอัตลักษณ์ทางเพศ รวมถึงกรอบการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมภายใต้กรอบของสังคม และวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเคารพต่อความแตกต่างของค่านิยมในเรื่องเพศ ประเมินได้ว่าการเลี้ยงดูในครอบครัว วัฒนธรรม สื่อ และข้อมูลข่าวสารที่ตนได้รับจากสังคมที่ตนอยู่ส่งผลกระทบต่อความคิดความรู้สึกความเชื่อ ค่านิยม และการกระทำในเรื่องเพศของตนอย่างไร

แนวคิดและหลักการการสื่อสารเรื่องเพศ

การพูดคุยเรื่องเพศกับพ่อแม่ ผู้ปกครองนับว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการสื่อสารอย่างมีรูปแบบและมีทักษะที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้วัยรุ่นเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง แต่ในทางกลับกันถ้าได้รับการสื่อสารทางลบ จะทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกไม่พอใจ น้อยใจ และไม่ร่วมมือในคำตักเตือน บางครั้งมีการต่อต้าน เรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นแทนซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น หนีออกจากบ้าน มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ดังนั้นจุดเริ่มต้น ของการพูดคุยเรื่องเพศกับพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรเริ่มจากการสื่อสารทางบวก (positive communication) เป็นรูปแบบ และเทคนิคการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ สร้างความรู้สึก ความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความเข้าใจ ใจให้ร่วมมือ ขอมรับและเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม แนวทางกว้างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ผู้ปกครอง (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2560) มีดังนี้

- 1) ใส่ใจมองผู้พูดตรงๆ หยุดคิดเรื่องอื่นไว้ก่อนและอย่าคิดโต้แย้งกับผู้พูดไม่ออกแวกกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 2) แสดงให้เห็นว่ากำลังรับฟังอยู่ โดยใช้ວັນภาษาต่างๆ เพื่อสื่อให้เห็นถึงความใส่ใจ เช่น การพยักหน้ารับเป็นระยะการขม การแสดงสีหน้าต่างๆ เพื่อสื่ออารมณ์ คอยระวังท่าทางของตนให้อยู่ในลักษณะที่เปิดรับ และขอมรับ ตอบรับหรือถ้อยคำเล็กๆ น้อยๆ เช่น “อืม” เพื่อให้อีกฝ่ายพูดต่อไป
- 3) ให้ข้อมูลป้อนกลับบางครั้งความรู้สึกส่วนตัว ความคิดเห็น หรือความเชื่อของพ่อแม่ ผู้ปกครองอาจไม่ตรงกับสิ่งที่ วัยรุ่นต้องการสื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงอาจต้องสะท้อนในสิ่งที่กำลังรับฟัง ถามคำถามเพื่อความชัดเจนบ้าง หรือสรุป สิ่งที่รับฟังมาเป็นระยะเพื่อความถูกต้อง
- 4) ไม่ควรตัดสินหรือแสดงความคิดเห็นระหว่างฟัง เพราะเป็นการขัดจังหวะและสิ้นเปลืองเวลาทั้งยังทำให้วัยรุ่นขุ่นเคืองและทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่อาจเข้าใจข้อความได้เต็มที่ควรปล่อยให้วัยรุ่นแสดงความคิดเห็นไปจนจบเสียก่อน แล้วจึงค่อยแสดงความคิดเห็น
- 5) ตอบสนองอย่างเหมาะสม เมื่อได้ข้อมูลและมุมมองต่างๆ จากวัยรุ่นแล้ว ก็ไม่ควรวิจารณ์หรือพูดในสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นหมดกำลังใจ แต่ควรแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพให้เกียรติ เช่นเดียวกับที่เราอยากให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเราด้วยความจริงใจ

นอกจากนี้จากบทความหนึ่งในบล็อกส่วนตัวชื่อว่า เลียงลูกนอกบ้าน ของแพทย์หญิงจิราภรณ์ อรุณากูร กุมารแพทย์เวชศาสตร์วัยรุ่น ได้กล่าวถึงการสื่อสารในครอบครัวโดยสามารถสรุปประเด็นสาระสำคัญได้ดังนี้ (อรอุษา พรหมออด, 2563: ออนไลน์)

1.) ครอบครัวต้องเริ่มจากการปรับวิถีคิด (Mindset) หรือความเชื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของคนในครอบครัว เพื่อเรียนรู้ความคิด ความต้องการและการให้คุณค่าของแต่ละคนซึ่งมีความคิดแตกต่างกัน

2.) พ่อแม่และวัยรุ่นเติบโตมาจากสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้ทั้ง 2 กลุ่มมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

3.) ครอบครัวต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ลูก เพื่อรับฟัง เรียนรู้และเติบโตไปด้วยกัน โดยไม่มีอคติ จะทำให้ครอบครัวเข้าใจความคิดของวัยรุ่นได้

สำหรับการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร ได้มีผู้ให้แนวคิดและเสนอแนวทางไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) กล่าวว่าพ่อแม่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมทางเพศของลูกวัยรุ่น ความเข้มแข็งและใกล้ชิดกัน แสดงออกด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน แสดงความรัก และเอื้ออาทรสม่ำเสมอ พุดคุย ให้คำแนะนำเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศและเรื่องเพศในเชิงบวกเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ช่วยป้องกันวัยรุ่นตั้งครภภได้ และได้เสนอแนวทางการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรไว้ ดังนี้

1.) อย่าประเมินตนเองต่ำ

พ่อแม่มักไม่มีประสบการณ์สื่อสารเรื่องเพศกับพ่อแม่ของตนเองมาก่อนจึงเห็นว่าไม่มีความสามารถที่จะพุดคุยเรื่องนี้กับบุตรได้ นอกจากนั้นยังเห็นว่าโรงเรียน/ครู สอนลูกได้ดีกว่า และคิดว่าลูกเชื่อเพื่อนมากกว่าใครๆ แต่เมื่อพ่อแม่ประเมินว่าทำไม่ได้ ก็ไม่ได้สื่อสารกับลูก ทำให้วัยรุ่นต้องหาความรู้เองจากเพื่อนและสื่อต่างๆ การสนับสนุนพ่อแม่ให้มีความมั่นใจในตัวเอง ว่ามีความรู้เรื่องเพศ และวิธีการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกตั้งแต่ยังไม่เข้าวัยรุ่น จนถึงวัยรุ่น “คือสิ่งจำเป็น” ที่ต้องทำให้เกิดขึ้น

2.) เข้มงวดไม่ช่วยป้องกันลูกวัยรุ่น

พ่อแม่ที่มีกิจกรรมร่วมกับลูก อยู่บ้านพร้อมหน้ากันบ่อย รวมทั้งแสดงความเอาใจใส่ อาหาร และให้การสนับสนุนลูก มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อลูกวัยรุ่นในการชะลอการมีเพศสัมพันธ์ หรือการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุมากขึ้น มีคู่นอนน้อย และใช้อุปกรณ์คุมกำเนิดสม่ำเสมอ พ่อแม่เข้มงวดเคร่งครัดกฎระเบียบ ทำให้ลูกเกรงกลัว กีดกันการคบเพื่อนต่างเพศ และทำให้ลูกเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องสกปรก เลวร้าย มักมีสัมพันธ์ภาพที่ห่างเหินกับลูก จึงเป็นแรงผลักดันให้ลูกไปหาความอบอุ่นทางใจจากผู้อื่น เป็นการเปิดโอกาสให้ลูกไปเผชิญกับปัญหาเรื่องเพศมากขึ้น

3.) สอนให้รักนวลสงวนตัวก็ไม่ช่วย

การสอนลูกสาวให้ “รักนวลสงวนตัว” ความคิดนี้ก็ไม่ผิดทั้งหมด แต่ทำให้เด็กมีความรู้เรื่องเพศอย่างเปิดกว้าง ด้วยแนวคิดเชิงบวกว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่ทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อให้รู้เท่า

พันร่างกาย และอารมณ์เพศของตนเอง การทำให้ลูกรู้จักอุปกรณ์การคุมกำเนิด วิธีใช้ และการเข้าถึงบริการคุมกำเนิด กลับทำให้วัยรุ่นตัดสินใจชะลอการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และเมื่อจะมีเพศสัมพันธ์ก็ใช้วิธีการคุมกำเนิดสม่ำเสมอ นั่นคือ ถ้าพ่อแม่สอนให้ลูกวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์อย่างรับผิดชอบ และมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยจะช่วยป้องกันวัยรุ่นตั้งครรภ์ได้ดีกว่าการสอนให้หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์อย่างเดียว

4.) ตั้งครรภ์ไม่ใช่เรื่องใหญ่ของผู้ชาย ทำให้เกิดปัญหา พ่อแม่ส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นที่การป้องกันลูกสาว แต่ละเลยลูกชาย หรือไม่สอนให้ลูกชายเห็นว่าเรื่องเพศ และการตั้งครรรภ์ก็เป็นความรับผิดชอบของผู้ชายเท่าๆ กับผู้หญิง ยิ่งกว่านั้นคือทำให้ลูกชายเห็นว่าหน้าที่ผู้ชายมีประสบการณ์ทางเพศมากๆ เป็นส่วนหนึ่งของการเป็น “ลูกผู้ชาย” แล้วก็ปล่อยให้เด็กชายเรียนรู้เรื่องเพศเอง ความคิดและพฤติกรรมเช่นนี้ของพ่อแม่ทำให้ลูกชายสร้างโอกาสมีเพศสัมพันธ์โดยละเลยเรื่องการป้องกันการตั้งครรรภ์และการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์

จรรยา จันทร์พ่อง (2562) เสนอบทความวิชาการที่กล่าวถึงเรื่อง บทบาทของพ่อ แม่ ผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก ได้เสนอแนวทางเกี่ยวกับประเด็นการสื่อสารเรื่องเพศ และเทคนิคการสื่อสารเรื่องเพศไว้ดังนี้

1.) ประเด็นการสื่อสารเรื่องเพศ

การพูดคุยเรื่องเพศในครอบครัวควรถือเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวัน ที่ควรเริ่มตั้งแต่เด็กและค่อยๆ สอดแทรกข้อมูลเพิ่มเติมขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามช่วงอายุ โดยเสนอแนะการให้ความรู้ในประเด็นเรื่องเพศครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.1.) การพัฒนาตามช่วงวัย โดยการให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ความรู้สึกและสังคม การที่เด็กได้เรียนรู้พัฒนาการของร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเพศของตนเองล่วงหน้าจะช่วยไม่ให้เกิดกลัวและสับสนเมื่อร่างกายเปลี่ยนแปลงไป และควรสอนให้เด็กรู้จักเพศของตนเอง เพศของผู้อื่น ให้พอใจและภูมิใจเพศของตนเอง นอกจากนี้ควรสอนให้เด็กรู้จักสิทธิทางร่างกายของตนเองที่ใครจะแตะต้องไม่ได้ สามารถแยกแยะการสัมผัสแบบเจตนาดีเจตนาไม่ดี เพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิด เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นการเจริญเติบโตด้านร่างกายจะเกิดอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเพศ วัยรุ่นตอนต้นควรสอนให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ อิทธิพลของฮอร์โมนที่มีต่อร่างกายและจิตใจ การเกิดประจำเดือน ฟันเป็ยก อารมณ์เพศ ความรู้สึกและความต้องการทางเพศ สิ่งทีกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศ ปฏิกริยาตอบสนองทางเพศเมื่อมีอารมณ์เพศ การมีความรู้สึกทางเพศกับเพศเดียวกันหรือกับเพศตรงข้าม ในเด็กผู้หญิงควรสอนการดูแลเรื่อง ประจำเดือน การปวดประจำเดือน การจัดการกับอารมณ์ที่แปรปรวนก่อนมีประจำเดือน ประจำเดือนที่ไม่สม่ำเสมอ ให้เรียนรู้ความ

แตกต่างระหว่างความรู้สึกของหญิงชายเวลาใกล้ชิดกันว่าเพศชายมีแนวโน้มจะเกิดความรู้สึกทางเพศรุนแรงและอยากมีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่ฝ่ายหญิงรู้สึกอับอายใจ ไม่ได้อยากมีเพศสัมพันธ์มากเท่าฝ่ายชาย เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย วัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และสังคมเต็มที่มีความชัดเจนว่าตนเองมีความพึงพอใจทางเพศกับเพศเดียวกันหรือเพศตรงข้าม หรือทั้งสองเพศ มีเอกลักษณ์ทางเพศแน่นอน และพึงพอใจต่อเอกลักษณ์นี้พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรหาโอกาสพูดคุยกับลูกเพื่อสอบถามความรู้สึกความเชื่อ หรือทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง และแก้ไขให้ถูกต้อง

1.2.) ด้านสัมพันธภาพ ควรสอนเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ การแสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อสนใจเพศตรงข้าม การใช้เวลาโดยไม่รบกวนหน้าที่ประจำของตนเอง และยังไม่ควรคบใครแบบแฟนแต่ใช้ความสัมพันธ์แบบเพื่อน เพื่อเรียนรู้นิสัยใจคอ และการปรับตัวเข้าหากัน ธรรมชาติระวังในการใกล้ชิดกัน เมื่อมีแฟนให้รู้จักการเลือกแฟน การสังเกตนิสัยใจคอ ความเข้ากันได้ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ แยกแยะข้อดีข้อเสียของตนเองและแฟนได้ สามารถปรับตัวเข้าหากันและหากพบว่าไม่เหมาะสมกันก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ก่อนที่ความสัมพันธ์จะลึกซึ้งจนไม่สามารถเลิกกันได้

1.3.) ด้านพัฒนาทักษะส่วนบุคคล ควรสอนวิธีปฏิเสธเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ควรสอนเรื่องชีวิต ครอบครัว การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การปรับตัวในชีวิตสมรส ส่วนด้านพฤติกรรมทางเพศ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นผู้ใหญ่ควรสอนเรื่องการเตรียมตัวก่อนการแต่งงาน การตรวจทางร่างกายละโรคหรือภาวะที่จำเป็นก่อนแต่งงาน เรื่องการตอบสนองทางเพศปกติ (Normal sexual response) การมีเพศสัมพันธ์อย่างมีความสุข ในกรณีที่ต้องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน หรือหากเพศสัมพันธ์ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งการทำความสะอาดอวัยวะเพศหลังเพศสัมพันธ์ และผลที่จะเกิดจากเพศสัมพันธ์

1.4.) ด้านสุขอนามัยทางเพศ ควรสอนการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่จะเกิดในขณะตั้งครรภ์ เพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์การคลอดบุตรและการดูแลหลังการคลอดบุตร การคุมกำเนิด ทั้งแบบชั่วคราวและถาวร การทำหมันและการเลี้ยงดูบุตร การวางแผนครอบครัว การแท้งบุตร ความผิดปกติทางเพศ เช่น รักร่วมเพศโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.5.) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรสอนให้ลูกรู้จักยับยั้งใจที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรส การซื่อสัตย์ต่อคู่ครองตนเอง บทบาทที่ดีของพ่อแม่ การแสดงออกทางเพศให้เหมาะสมตามประเพณีที่ดีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศ ควรเรื่องศีลธรรมกับการมีเพศสัมพันธ์

1.6.) ด้านพฤติกรรมทางเพศ การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศหรือบทบาททางเพศที่เหมาะสมกับบทบาททางเพศและวัย เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เกิดความเสียหายทางเพศเช่น

เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เพศสัมพันธ์ที่ปราศจากการป้องกันการตั้งครรภ์หรือการติดเชื้อ การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในสังคมอย่างสมดุล

2. เทคนิคการสื่อสารเรื่องเพศ

2.1) ก่อนการพูดคุย พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องเพศ มองเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่สามารถนำมาพูดคุยได้ ลูกๆ ต้องการเรียนรู้เรื่องนี้จากพ่อแม่ผู้ปกครองโดยตรง แต่ก่อนที่จะพูดคุยควรถามตัวเองให้ชัดเจนก่อนว่าทำไม จึงต้องการพูดคุยกับลูกในเรื่องนี้ การคุยจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร หรือถ้าไม่คุยจะมีผลตามมาอย่างไร สำรวจใจตนเองก่อนพูดคุยไม่ควรมีความรู้สึกกลัว หรือกลัวๆ กล้าๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการพูดคุย พ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรต้องพูดคุยอย่างเปิดอกกันเองก่อน แล้วจึงหาข้อตกลงร่วมกันว่าจะพูดคุยกับลูกอย่างไร โดยให้ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ลูกสบายใจ ต้องพูดกับลูก ให้คลายสงสัย อย่ามองว่าเรื่องนี้เป็นความลับหรือเป็นเรื่องที่ไม่ควรพูดถึง

2.2) การพูดคุยควรเป็นธรรมชาติ โดยพูดความจริง ไม่ยัดเยียดความรู้ความเข้าใจในครั้งเดียว อธิบาย ตอบคำถามไปที่ละขั้น และควรสอนด้วยความใจเย็น เลือกรบรยากาศการพูดคุยที่สบายๆ ไม่เคร่งเครียด ใช้ช่วงเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ควรมีความพร้อมทั้งผู้ปกครองและลูก บางครั้งอาจใช้การสอดแทรก โอกาสจากสถานการณ์ต่างๆ ในการพูดคุยเรื่องเพศ เช่น ขณะอ่านข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ดูข่าวทีวีละครหรือ ภาพยนตร์ซึ่งมีฉากความสัมพันธ์และเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น

2.3) ผู้ปกครองต้องเปิดใจกว้าง ใช้ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ ลักษณะการพูดคุยจึงไม่ตัดสิน ไม่รีบพูด สั่งสอนหรือตำหนิแต่ต้องเปิดโอกาสให้ลูกได้ซักถาม เพื่อได้อธิบายและเพิ่มเติมในส่วนที่เข้าใจผิด การตอบข้อซักถามควรพูดอย่างตรงไปตรงมา เพราะจะทำให้ไม่เกิดความสับสน และลูกจะรับรู้ได้ว่าผู้ปกครองมีความจริงใจในการตอบคำถาม หากไม่สามารถตอบคำถามลูกได้เพราะการไม่รู้หรือไม่รู้มีความสำคัญน้อยกว่าวิธีการ โต้ตอบ

2.4) เปิดโอกาสให้ลูกรู้ว่าเขาสามารถพูดคุยกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้ทุกเรื่อง และควรหาโอกาสสอนเรื่องความประพฤติ“ผิด” และ “ถูก” ในเรื่องเพศ เพื่อให้ลูกรู้ว่าพ่อแม่ผู้ปกครองหวังอะไรจากตัวเขา

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรง และมูลนิธิแพชทูเฮลท์ ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุขประโยชน์

(Path2health foundation) ได้พัฒนาคู่มือเพื่อส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นและผู้ปกครอง ดังนี้

คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศยุคได้ในครอบครัว (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2558) เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นสำหรับนักวิชาการผู้ให้บริการ และผู้รับผิดชอบงานเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำไปปรับใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์กับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานวัยรุ่น โดยใช้การบรรยายและกระบวนการกลุ่มที่ง่ายต่อความเข้าใจ มีความสะดวกและยืดหยุ่นในการนำไปใช้ เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ ปรับทัศนคติเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศ และมีศักยภาพในการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลานได้

คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2559) เป็นคู่มือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสม รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ใช้การพัฒนาทักษะชีวิต โดยเฉพาะทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและความรู้เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์

คู่มือการจัดกิจกรรมการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน (มูลนิธิแพชทูเฮลท์, 2557) เป็นคู่มือที่พัฒนาขึ้นเพื่อประกอบการจัดอบรมวิทยากรที่ทำหน้าที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่พ่อแม่ และหรือผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบดูแลลูกหลานที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น โดยมุ่งหวังให้พ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติในเรื่องเพศ และมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศอย่างสร้างสรรค์ภายในครอบครัว

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศยุคได้ในครอบครัว คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว ของสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ และคู่มือการจัดกิจกรรมการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุตรหลานของมูลนิธิแพชทูเฮลท์มาพัฒนาเป็น โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยมจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ปกครองที่มีใช้ บิดามารดามีทักษะในการสื่อสาร ความสะดวกใจและมีทัศนคติในการสื่อสารต่อบุตรหลาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศ

อาภาพร เฝ้าวัฒนา และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (2561) ศึกษาประสิทธิผลของการเรียนรู้ในการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศของมารดาที่มีบุตรวัยรุ่นหญิง ในมารดาที่มีบุตรสาว

อายุระหว่าง 12-14 ปี ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มๆละ 30 คน เพื่อใช้สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการสื่อสารเรื่องเพศ และแบบเรียนสำเร็จรูป (VCD) ที่พัฒนาจากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับมารดาและบุตรสาววัยรุ่น โดยกลุ่มที่ 1 ใช้คู่มือการสื่อสารเรื่องเพศ กลุ่มที่ 2 ใช้แบบเรียนสำเร็จรูป (VCD) กลุ่มที่ 3 ใช้คู่มือการสื่อสารเรื่องเพศและแบบเรียนสำเร็จรูป ผลการศึกษา พบว่า สื่อการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศ ($F = 4.13, p\text{-value} = .019$) และความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ ($F = 5.34, p\text{-value} = .006$) แต่ไม่ส่งผลให้เกิดการสื่อสารเรื่องเพศของมารดา เมื่อพิจารณาถึงชนิดของสื่อการเรียนรู้ พบว่า แบบเรียนสำเร็จรูปทำให้มารดามีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศ ($p\text{-value} < .05$) ส่วนคู่มือการสื่อสารเรื่องเพศทำให้เกิดความสะดวกใจในการพูดคุยเรื่องเพศ ($p\text{-value} < .05$)

ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ และคณะ (2561) ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะของผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่อง เพศศึกษากับบุตรหลานวัยรุ่นเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม โดยกลุ่มที่ศึกษาคือผู้ปกครองเพศหญิงที่มีบุตรหลานวัยรุ่นเพศหญิงซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเลือกมาแบบจำเพาะเจาะจงจำนวน 90 คน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 45 คน โดย กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรหลานวัยรุ่น ที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมกับทฤษฎีความสามารถแห่งตนและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมเป็นระยะเวลา 3 เดือน ลักษณะกิจกรรมคือ การบรรยายประกอบสื่อวิดีโอเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่นและเพศศึกษาในวัยรุ่น วิเคราะห์โจทย์สถานการณ์ การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงระหว่างผู้ปกครอง การฝึกทักษะการสื่อสารกับบุตรหลานวัยรุ่น และการสื่อสารชักจูงโดยใช้ตัวแบบผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงดูบุตรหลานวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ($Z=3.2, p < .05$) เจตคติเรื่องเพศ ($Z=2.11, p < .05$) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศ ($Z=3.58, p < .05$) สูงกว่าก่อนการจัดโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประภาพร สุวรรณกัญ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศต่อความสะดวกใจ และปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ ระหว่างวัยรุ่นหญิงตอนต้นกับมารดา โดยศึกษากับมารดาของวัยรุ่นหญิงตอนต้นที่มีอายุ 10 -13 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมที่ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญา สังคมของ Bandura และทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ลักษณะกิจกรรม

คือทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ ได้แก่ พัฒนาการวัยรุ่น การปรับตัวในวัยรุ่น การปฏิบัติตัวเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเรื่องเพศ ปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น การป้องกันการตั้งครรรภ์ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การส่งเสริมความสะอาดใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และวิธีการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ ผลวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสะอาดใจ ($t = 6.99, p < .001$) และการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 3.96, p < .001$) สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รุจา ภูไพบูลย์ และคณะ (2559) ศึกษา โครงการ “กล่องของขวัญวันเกิด” ผลของการมีส่วนร่วมร่วมโครงการในการสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศกับบุตรต่อความตั้งใจและพฤติกรรมของบิดามารดา โดยศึกษาในบิดามารดาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 151 คน กลุ่มควบคุม 65 คน และกลุ่มทดลองจำนวน 86 คน จาก โรงเรียน 3 แห่ง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนตามทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรมของเอเซนผ่านกระบวนการสอนเน้นกิจกรรมกลุ่มและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งข้อความอวยพรวันเกิด 12 ปีให้บุตร ผลวิจัยพบว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ บิดามารดามีคะแนนความตั้งใจในการสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศกับบุตรสูงขึ้น ($t = -2.286, p < .05$) และมีคะแนนพฤติกรรมการสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศสูงขึ้น ($t = -3.642, p < .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กมลทิพย์ ทิพย์สังวาล และคณะ (2556) ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดาต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น โดยกลุ่มที่ศึกษาคือมารดาของบุตรวัยรุ่นหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 อำเภอทองไทร จังหวัดสุโขทัย จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมที่ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม (AIC) ได้แก่ A (Appreciation), I (Influence), และ C (Control) ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ชุด ๆ ละ 60-90 นาที ลักษณะกิจกรรมคือ การวิเคราะห์และการหาแนวทางแก้ปัญหา การให้ความรู้และฝึกทักษะผ่านฐานความรู้เรื่องการคุมกำเนิด การคบเพื่อนต่างเพศ และการจัดการอารมณ์ทางเพศ การวางแผนสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรที่บ้าน ผลการศึกษาพบว่ามารดาในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการมีส่วนร่วมมีทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 7.1, p < .001$) ความสะอาดใจในการสื่อสาร ($t = 2.3, p < .05$) และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 2.5, p < .05$) ดีกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การศึกษาดังกล่าวที่ผ่านมาทั้งหมดเป็นการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองที่เป็นมารดา หรือบิดามารดา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ กระบวนการการมีส่วนร่วม (AIC) ทฤษฎีการวางแผนพฤติกรรมของเอเซนเช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาของ Bandura และทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นต้น ด้วยรูปแบบกิจกรรมที่

หลากหลาย เช่น การบรรยายให้ความรู้ กิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อ VCD การวิเคราะห์โจทย์สถานการณ์ การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้ตัวแบบ เป็นต้น

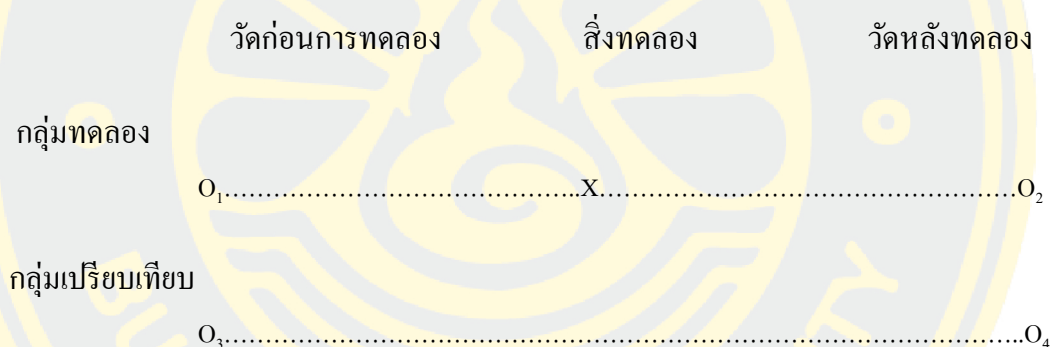
จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมที่ประยุกต์ใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson แก่ผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา ได้แก่ น้ำ ป้า ย่า ยาย เป็นต้น ผ่านกิจกรรมต่างๆที่ประยุกต์จากคู่มือการอบรมเรื่องเพศที่พัฒนาโดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย ได้แก่ คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัว (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2558) คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2559) คู่มือการจัดการกิจกรรมการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน (มูลนิธิแพชทูเฮลท์, 2557) และสื่อการเรียนรู้เรื่องเพศที่พัฒนาโดย อภาพร เฝ้าวัฒนา และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (2561) เพื่อเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และมีความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศในประเด็นต่างๆรอบด้านครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาทางร่างกาย การมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ สุขภาพทางเพศ และการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมภายใต้กรอบสังคมและวัฒนธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (The pretest-posttest design with non-equivalent group) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจและไม่ได้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจ

แบบแผนการทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้

O_1, O_3 หมายถึง การวัดทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

O_2, O_4 หมายถึง การวัดทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานหลังการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

X หมายถึง การได้รับโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา เช่น น้า ป้า ย่า ยาย อายุ 35- 50 ปี ที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นหญิงและกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา เช่น น้า ป้า ย่า ยาย อายุ 35 - 50 ปี ที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นหญิงและกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ใน ต. ท่าแยก และ ต. หนองบอน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ตามลำดับ กลุ่มละ 13 คน

เกณฑ์คัดเข้า (inclusion criteria)

1. เป็นผู้ปกครองที่ได้รับสิทธิหรือการมอบหมายจากบิดาหรือมารดาของวัยรุ่นในการปกครอง
2. เป็นผู้ปกครองที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับวัยรุ่นและเป็นผู้ที่วัยรุ่นระบุว่าสะดวกใจที่จะพูดคุยเรื่องเพศมากที่สุดและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ครบทุกครั้ง

เกณฑ์คัดออก

ผู้ปกครองที่ไม่ได้รับวัคซีน Covid-19 ตามเกณฑ์

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้คำนวณขนาดของตัวอย่างจากค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่อ้างอิงจากผลงานที่ผ่านมาของกมลทิพย์ ทิพย์สังวาลและคณะ (2556) เรื่องผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น ที่ใช้กระบวนการสร้างความมีส่วนร่วม (AIC) ในการดำเนินการวิจัย โดยมีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศในกลุ่มทดลองเท่ากับ 33.6 (SD=3.5) กลุ่มควบคุมเท่ากับ 24.7 (SD=5.8) เมื่อนำมาคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power สูตรการคำนวณสำหรับค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันสำหรับการทดสอบทางเดียว ได้ค่าขนาดอิทธิพล (Effect size) จากการคำนวณเท่ากับ 1.858 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ $\alpha = .01$ อำนาจการทดสอบเท่ากับ .95 ได้ตัวอย่างจำนวนกลุ่มละ 11 คน และเพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลและการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 13 คน

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีทั้งสิ้น 8 ตำบล ได้แก่ ต. สระแก้ว ต.บ้านแก้ง ต.ศาลาลำดวน ต. โศกปีน้อง ต. ท่าแยก ต. ท่าเกษม ต. สระขวัญ และ ต. หอนอบอน ได้เลือกตำบลท่าแยกเป็นกลุ่มทดลอง และตำบลหอนอบอนเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ ซึ่งทั้งสองตำบลมีบริบทและจำนวนประชากรใกล้เคียงกัน

2. สํารวจจำนวนครัวเรือนที่มีผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา เช่น น้า ป้า ย่า ยาย อายุ 35- 50 ปี ที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นหญิงและกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในพื้นที่ตำบลท่าแยก หากมีจำนวนเกิน 15 คนจะทำการสุ่มเลือกให้ได้จำนวนตัวอย่าง 13 คน แล้วติดต่อเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย เมื่อผู้ปกครองยินดีเข้าร่วมการวิจัยจึงขอพบวัยรุ่นเพื่อให้วัยรุ่นระบุเลือกผู้ปกครองที่วัยรุ่นสะดวกใจที่จะพูดคุยเรื่องเพศด้วยมากที่สุด

3. สํารวจจำนวนผู้ปกครองดังกล่าวในตำบลหอนอบอนเช่นเดียวกัน และเลือกผู้ปกครองเพศหญิงที่วัยรุ่นสะดวกใจที่จะพูดคุยด้วยมากที่สุด และมีคุณสมบัติโดยภาพรวมคล้ายคลึงกับกลุ่มทดลองในเรื่องอายุ ระดับการศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มเปรียบเทียบ (Group matching) จำนวน 13 คน

บริบทพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ตำบลหอนอบอน แบ่งเขตปกครองเป็น 11 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือน 1,511 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากร 7,029 คน และตำบลท่าแยก แบ่งเขตปกครองเป็น 11 หมู่บ้าน มีจำนวนหลังคาเรือน 2,077 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากร 9,690 คน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ.2561) โดยทั้งสองพื้นที่มีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นราบ เป็นป่าสงวนเสื่อมโทรม มีคลองพระปรังไหลผ่านทำให้ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำการเกษตร ด้วยพื้นที่และระยะทางที่ไกลจากอำเภอเมืองทำให้ทางเข้าภายในหมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง ด้วยระยะทางที่ไกลจากตัวเมืองทำให้การเดินทางเข้าเมืองประชากรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ต้องใช้รถสองแถวในการคมนาคม ระบบไฟฟ้าทั่วถึง มีระบบน้ำประปาเป็นของหมู่บ้านเอง ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจะเป็นวัยผู้สูงอายุที่ต้องเลี้ยงลูกหลานอยู่บ้าน เนื่องจากวัยแรงงานจะออกไปรับจ้างต่างจังหวัดกระจายทั่วประเทศไทย เพราะในหมู่บ้านเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นญาติผู้ใหญ่ก็จะจัดงานหมั้นหรืองานแต่งงานให้ ทำให้ตั้งครรถตั้งแต่อายุยังน้อย เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ก็ต้องออกไปหางานทำที่ต่างจังหวัด จึงปล่อยบุตรหลานให้เติบโตกับญาติๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและตอนกลาง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชุด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อความเกี่ยวกับอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น

1.2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นข้อความการรับรู้ของผู้ปกครองว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เกี่ยวกับการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลาน ในเรื่องเรื่องเรื่องการมีประจำเดือน การคบเพื่อนและการวางตัวกับเพศตรงข้าม การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ ความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมต่อการกระทำในเรื่องเพศ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย และ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 1-4 ตามลำดับ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15-60 คะแนน คะแนนมากหมายถึงมีทัศนคติเชิงบวกต่อการสื่อสารเรื่องเพศ

1.3 แบบสอบถามความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นข้อความเกี่ยวกับความสะดวกใจในการพูดคุยของผู้ปกครองกับบุตรหลาน ในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการมีประจำเดือน การคบเพื่อนและการวางตัวกับเพศตรงข้าม การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ ความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมต่อการกระทำในเรื่องเพศ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ ไม่สะดวกใจเลย ค่อนข้างไม่สะดวกใจ ค่อนข้างสะดวกใจ และสะดวกใจมาก ให้คะแนน 1-4 ตามลำดับ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 12-48 คะแนน คะแนนมากหมายถึงมีความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศมาก

1.4 แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศเป็นข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติด้วยการพูดคุยของผู้ปกครองกับบุตรหลานเกี่ยวกับเรื่องเพศในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการมีประจำเดือน การคบเพื่อน และการวางตัวกับเพศตรงข้าม การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ ความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคมต่อการกระทำในเรื่องเพศ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เคย นานๆครั้ง บ่อยครั้ง และประจำ ให้คะแนน 1-4 ตามลำดับ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1-48 คะแนน คะแนนมาก หมายถึงมีการพูดคุยสื่อสารในประเด็นนั้นสม่ำเสมอเกือบทุกครั้งที่มีโอกาส

โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศ

โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศ เป็นกระบวนการที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความตระหนักในศักยภาพและความสามารถในการพูดคุยเรื่องเพศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพความเป็นจริง (Discovering reality) ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change) ขั้นตอนที่ 4 การคงไว้ซึ่งพลังอำนาจ (Holding on) โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่ประยุกต์จากคู่มือการอบรมเรื่องเพศที่พัฒนาโดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์กรมอนามัย ได้แก่ คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัว (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2558) คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2559) คู่มือการจัดกิจกรรมการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับบุตรหลาน เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางเพศในเยาวชน (มูลนิธิแพชทูเฮลท์, 2557) และสื่อการเรียนรู้เรื่องเพศที่พัฒนาโดย อภาพร เฝ้าวัฒนา และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (2561) ดังรายละเอียดของการพัฒนาโปรแกรมในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประยุกต์ทฤษฎีเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศแก่ผู้ปกครองที่มีใช้บิดามารดา

แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรม
ขั้นตอนที่ 1 การค้นพบสภาพความเป็นจริง (Discovering reality)	<p>1. จัดให้ผู้ปกครองมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้</p> <p>1.1 ทบทวนสถานการณ์ของปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นในชุมชนและผลกระทบ ผ่านกิจกรรม “สำรวจชุมชน”.</p> <p>1.2 สสำรวจคุณค่า ทศนะและความเชื่อของตนเองในเรื่องเพศ ผ่านกิจกรรม “เลือกข้าง”</p> <p>1.3 ทบทวนความรู้สึกของตนเองเมื่อเป็นวัยรุ่น ผ่านกิจกรรม “ย้อนรอยวัยรุ่น”</p> <p>1.4 สะท้อนคิดถึงมุมมองที่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานผ่านกิจกรรม “ให้รักนำทาง”</p>

แนวคิดทฤษฎี	กิจกรรม
<p>ขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิด อย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection)</p>	<p>2. ผู้ปกครองร่วมกันวิเคราะห์และเสนอแนวทางเพิ่มศักยภาพตนเอง ด้านการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน โดยมีกิจกรรมดังนี้</p> <p>2.1 วิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศระหว่าง ผู้ปกครองและบุตรจากสถานการณ์จำลอง “เรื่องของแอน” และ “เราทำกับ ลูกแบบนี้บ่อยไหม”</p> <p>2.2 ร่วมกันเสนอแนวทางพัฒนาความสามารถของตนเองในการสื่อสารกับ บุตรหลาน</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change)</p>	<p>3.เรียนรู้ ฝึกทักษะและปฏิบัติเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการสื่อสารเรื่องเพศ ดังนี้</p> <p>3.1 เรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศ ทักษะการปฏิเสธ บทบาทและสิทธิทางเพศชายหญิง โดยการอธิบายและ กิจกรรมกลุ่ม และ VCD “หนึ่งวันที่เข้าใจ”</p> <p>3.2 ฝึกทักษะการสื่อสารเรื่องเพศผ่านกิจกรรม “ฝึกฟังอย่างตั้งใจ” และ “เจอ แบบนี้...ทำอย่างไรดี”</p> <p>3.3 ทำพันธสัญญาใจร่วมกันในพัฒนาตนเองเพื่อการปรับทัศนคติและ เริ่มต้นสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน</p> <p>3.4 นำความรู้ไปปฏิบัติโดยการพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานใน สถานการณ์จริงที่บ้านพร้อมทั้งจดบันทึกประเด็นปัญหาข้อสงสัยหรือ ความสำเร็จเพื่อนำมาอภิปรายร่วมกัน</p>
<p>ขั้นตอนที่ 4 การคงไว้ซึ่งพลัง อำนาจ (Holding on)</p>	<p>4.1 เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังปฏิบัติพูดคุยเรื่องเพศกับ บุตรหลาน</p> <p>4.2 กลุ่มให้กำลังใจซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยผู้ประสบความสำเร็จ ได้รับความชื่นชมจากกลุ่มและได้ถ่ายทอดวิธีการที่เป็นกุญแจแห่ง ความสำเร็จต่อกลุ่ม ขณะที่ผู้ประสบปัญหาหรือมีข้อจำกัดจากการปฏิบัติ ได้รับกำลังใจและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เพื่อการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร หลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศ แบบสอบถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านครอบครัวและวัยรุ่น จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น 1 ท่าน และพยาบาลผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทางสาขาเวชปฏิบัติชุมชน 1 ท่าน โดยแบบสัมภาษณ์ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศ ได้นำมาวิเคราะห์ดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI) มีค่าเท่ากับ 0.83 ,0.82 และ 0.79ตามลำดับ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้ปกครองที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีคอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.92 ,0.93 และ 0.89 ตามลำดับ

การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นเตรียมการ

1. ผู้วิจัยเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์และเครื่องมือการวิจัยต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอรับรองจริยธรรมการวิจัย
2. ผู้วิจัยยื่นเอกสารต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้วเพื่อขออนุญาตและขออนุญาตความอนุเคราะห์การในการดำเนินการวิจัย
3. ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมคือห้องประชุม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่ากะบาก ทำกิจกรรมคือให้เป็นไปตามมาตรฐานการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โดยจัดในสถานที่กว้าง ระบายอากาศได้ดี ไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ เครื่องวัดอุณหภูมิ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสวมหน้ากากอนามัยทางการแพทย์มีเจลแอลกอฮอล์สำหรับล้างมือจัดเก้าอี้ตามระยะห่างทางสังคม และใช้แอลกอฮอล์หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคในการทำความสะดวกอุปกรณ์ก่อน และหลังการจัดกิจกรรม
4. เตรียมผู้ช่วยวิจัย 1 คนซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยการอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยให้มีความเข้าใจตรงกัน และมอบหมายหน้าที่ในการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการ

ทำกิจกรรมต่างๆ และคอยช่วยเหลือควบคุมกำกับการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ขึ้นดำเนินการทดลอง จัดกิจกรรมในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบตามกระบวนการที่ประยุกต์ใช้แนวความคิดเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังนี้

กลุ่มทดลอง

ระยะก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเอง อธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลการพิทักษ์สิทธิ และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยโดยใช้เวลาตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนาน 1 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยได้ให้การลงนามเข้าร่วมวิจัย เป็นลายลักษณ์อักษร
2. ผู้วิจัยอธิบายและทำข้อตกลงร่วมกับกลุ่มทดลอง เกี่ยวกับการรักษาความลับระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ตอบแบบสอบถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่านข้อความและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ระยะการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ จำนวน 4 ครั้ง ใช้เวลา 6 สัปดาห์

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

1. ผู้ปกครองร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อทบทวนตนเองในประเด็นต่างๆ วิเคราะห์หาแนวทางและตัดสินใจร่วมกันเพื่อการสื่อสารเรื่องเพศอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ทบทวนสถานการณ์ของปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นในชุมชนและผลกระทบผ่านกิจกรรม “สำรวจชุมชน” เพื่อทบทวนสถานการณ์เยาวชนในชุมชนของตนและเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่แวดล้อมเยาวชนซึ่งผู้ปกครองอาจไม่เท่าทัน โดยเฉพาะสถานการณ์เรื่องเพศ
2. สำรวจคุณค่า ทัศนคติและความเชื่อของตนเองในเรื่องเพศ ผ่านกิจกรรม “เลือกข้าง” เพื่อสำรวจการให้คุณค่าทัศนคติ และความเชื่อของตนเองในเรื่องเพศ เปิดใจรับฟังและตระหนักว่าแต่ละคนอาจมีความเชื่อและให้คุณค่าในเรื่องเพศแตกต่างกันรวมทั้งวิเคราะห์ผลของความคิด ความเชื่อเรื่องเพศที่มีต่อการสื่อสารและเลี้ยงดูบุตรหลาน

3. ทบทวนความรู้สึกของตนเองเมื่อเป็นวัยรุ่น ผ่านกิจกรรม “ย้อนรอยวัยรุ่น” เพื่อทบทวนความรู้สึกของตนเองในวัยรุ่น และเปรียบเทียบความเป็นวัยรุ่นในแต่ละยุคสมัยช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่น

4. สะท้อนคิดถึงมุมมองที่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานผ่านกิจกรรม “ให้ร่อนทาง” เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงมุมมองที่แตกต่างกันอันเป็นผลทำให้ผู้ปกครองและบุตรหลานมีความคิดเห็นและการตัดสินใจแตกต่างกัน

5. วิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างผู้ปกครองและบุตรจากสถานการณ์จำลอง “เรื่องของแอน” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกถึงความซับซ้อนของสถานการณ์และปัญหาทางเพศของวัยรุ่นและ “เราทำกับลูกแบบนี้บ่อยไหม” เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อสารที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบร่วมกันเสนอแนวทางพัฒนาความสามารถของตนเองในการสื่อสารกับบุตรหลาน

6. ทำพันธสัญญาใจร่วมกันในพัฒนาตนเองเพื่อการปรับทัศนคติและเริ่มต้นสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมเรียนรู้และฝึกทักษะ

1. ผู้ปกครองได้รับความรู้โดยการบรรยายและกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น เทคนิคการพูดคุยเรื่องเพศ การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศและหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง โดยการบรรยาย ทำกิจกรรมกลุ่ม และดู วิดิทัศน์ “หนึ่งวันที่เข้าใจ” ความยาว 13 นาทีที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 6 ด้านผ่านตัวละครของแม่ลูก 3 คู่ ซึ่งเป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร ดังนี้ คู่ที่ 1 วิธีการคุมกำเนิดจะพูดคุยในประเด็นเรื่องของยาเม็ดคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย และวิธีนับระยะปลอดภัย. คู่ที่ 2 การคบเพื่อนและเพื่อนต่างเพศ พูดคุยในประเด็นเรื่องการคบเพื่อน การอยู่ตามลำพัง การชิงสุกก่อนห่าม และการไว้ใจคนแปลกหน้า และคู่ที่ 3 การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง พูดคุยในประเด็นเรื่องการแต่งกาย การอยู่ตามลำพังกับผู้ชาย การสูบบุหรี่ดื่มสุรา และการคู่อื่นๆ

2. ฝึกทักษะการสื่อสารเรื่องเพศผ่านกิจกรรม” ฝึกฟังอย่างตั้งใจ”และ”เจอแบบนี้..ทำอย่างไรดี” เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศที่ดีและสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

สัปดาห์ที่ 3-6 ฝึกทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริงที่บ้าน

ผู้ปกครองนำความรู้ไปปฏิบัติโดยการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลานผ่านช่องทางต่างๆที่เหมาะสมกับบริบทของตนทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อมผ่านโทรศัพท์ หรือสื่อออนไลน์ พร้อมทั้งจดบันทึกประเด็นปัญหาข้อสงสัยหรือความสำเร็จ แล้วนำมาอภิปรายร่วมกันในปลายสัปดาห์ที่ 4

และ 6 โดยเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังปฏิบัติพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรหลาน กลุ่มให้กำลังใจซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยผู้ประสบความสำเร็จได้รับความชื่นชมจากกลุ่มและได้ถ่ายทอดวิธีการที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จต่อกลุ่ม ขณะที่ผู้ประสบปัญหาหรือมีข้อจำกัดจากการปฏิบัติได้รับกำลังใจและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เพื่อการสื่อสารเรื่องเพศที่มีประสิทธิภาพ

สัปดาห์ที่ 12 ผู้วิจัยสรุปกิจกรรมให้กำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นในการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองและให้ทำแบบสอบถามหลังการทดลองโดยใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับก่อนการทดลองพร้อมมอบของที่ระลึกในการเข้าร่วมกิจกรรม

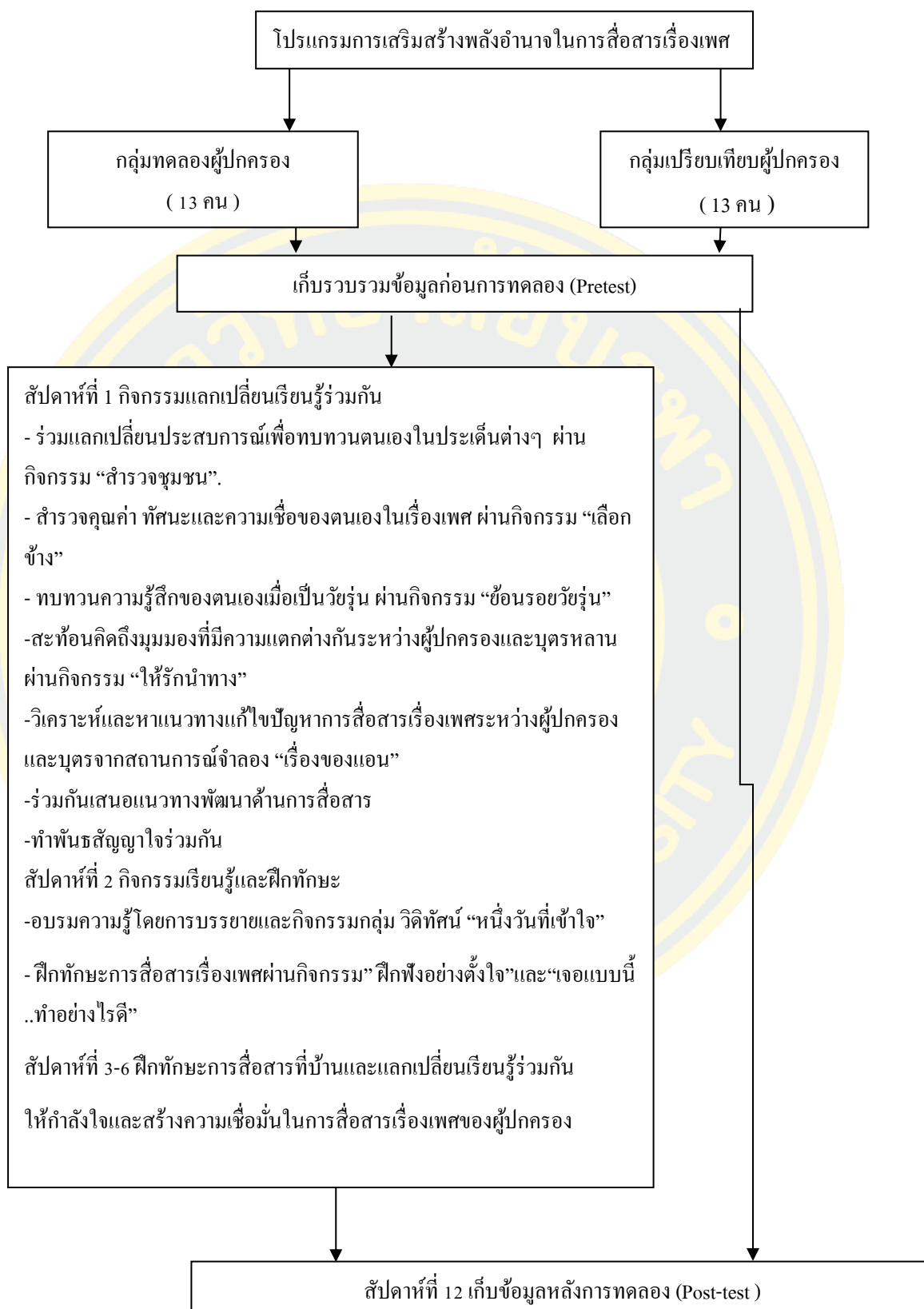
กลุ่มเปรียบเทียบ

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย แนะนำตนเอง อธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัย โดยให้เวลาตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนาน 1 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยได้ให้การลงนามเข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ตอบแบบสอบถาม ทิศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ โดยผู้วิจัยเป็นผู้อ่าน ข้อความ และกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลในสัปดาห์ที่ 12 ด้วยแบบสอบถามฉบับเดิม

4. หากผลการทดลองมีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หลังสิ้นสุดการวิจัยภายใน 1 เดือน ผู้วิจัยจะจัดกิจกรรมเช่นเดียวกับที่กลุ่มทดลองได้รับให้กับกลุ่มเปรียบเทียบ

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ทศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไป ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบด้วย Fisher's exact test
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ทศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ในระยะก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลองด้วยสถิติ Dependent t-test
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อนการทดลองและหลังทดลองด้วยสถิติ Independent t-test โดยเป็นไปตามข้อตกลงก่อนการวิเคราะห์คือ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่ม และเป็นอิสระจากกัน ข้อมูลเป็นระดับ Interval scale และ Ratio scale ข้อมูลมี distribution เป็น โค้งปกติ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ ม.บูรพา รหัส G-H5092/2564 วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565
2. ประสานงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้วเพื่อขออนุญาตเข้าเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย และแจ้งให้ กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การตอบรับหรือปฏิเสธเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นความสมัครใจ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง
4. ไม่มีกระบวนการซื้อ-สกลของกลุ่มตัวอย่าง แต่ใช้รหัสในแบบสอบถาม ข้อมูลทุกอย่าง ถือเป็นความลับ มีเพียงผู้วิจัยเท่านั้นที่ได้อ่านและรับทราบข้อมูล ข้อมูลจะถูกทำลายหลังจากวิจัยเผยแพร่และตีพิมพ์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (The pretest-posttest design with non-equivalent group) มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจและไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ ผลการวิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเปรียบเทียบ

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระลอกก่อนการทดลอง

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกับไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมภายหลังทดลอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเปรียบเทียบ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (n=26)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=13)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=13)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ					.760
ผู้ใหญ่ตอนต้น (18 - 35 ปี)	1	7.7	1	7.7	
ผู้ใหญ่ตอนกลาง (35 - 60 ปี)	12	92.3	12	92.3	
Min, Max	35, 50		34, 50		
M, SD	46.3, 5.06		47.0, 4.78		
ระดับการศึกษา					.656
ประถม	8	61.5	8	61.5	
มัธยม	5	38.5	5	38.5	
อาชีพ					.500
รับจ้างทั่วไป	11	84.6	12	92.3	
อาชีพอื่นๆ	2	15.4	1	7.7	
ความเพียงพอของรายได้					.205
เพียงพอ	7	53.8	10	76.9	
ไม่เพียงพอ	6	46.2	3	23.1	
ความสัมพันธ์กับเด็ก					.656
ย่า/ยาย	8	61.5	8	61.5	
ป้า/อา	5	38.5	5	38.5	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n=13)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=13)		p-value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สถานภาพสมรส					.322
คู่	9	69.2	11	84.6	
หย่า/แยกกันอยู่	4	30.8	2	15.4	
จำนวนบุตรร่วมบิดามารดาของเด็กในปกครอง					.348
1	8	61.5	6	46.2	
มากกว่า 1	5	38.5	7	53.8	
Min, Max	1, 6		1, 4		
M, SD	1.9, 1.52		1.8, 0.92		
ลำดับพี่น้องของเด็กในปกครอง					.500
บุตรคนโต	10	76.9	9	69.2	
ไม่ใช่บุตรคนโต	3	23.1	4	30.8	

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 92.3 มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน ระดับการศึกษาของผู้ปกครองทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับประถม ร้อยละ 61.5 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยม ร้อยละ 38.5 อาชีพของผู้ปกครองในกลุ่มทดลองและเปรียบเทียบส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 84.6 และ 92.3 ตามลำดับ ในส่วนของการรายได้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมากกว่าครึ่งมีรายได้เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 53.8 และ 76.9 ตามลำดับ ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กทั้งหมดเป็นเพศหญิง โดยในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นย่าและยายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.5 และทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่คิดเป็นร้อยละ 69.2 และ 84.6 ตามลำดับ สำหรับเด็กในปกครองของกลุ่มตัวอย่างพบว่าเป็นบุตรคนเดียวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.5 ในกลุ่มทดลอง ร้อยละ 46.2 ในกลุ่มเปรียบเทียบ โดยส่วนใหญ่เป็นบุตรคนโตคิดเป็นร้อยละ 76.9 และ 69.2 ตามลำดับ เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบมาทดสอบทางสถิติ พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือทั้งสองกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบมีข้อมูลทั่วไปไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุคลากรระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อนการทดลอง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศกับบุคลากรระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบในระยะก่อนการทดลอง

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (n=13)		กลุ่มเปรียบเทียบ (n=13)		t	df	p-value (2-tailed)
	M	S.D	M	S.D			
ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ	38.9	2.88	37.9	2.51	0.846	12	.414
ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ	42.8	3.81	45.9	2.76	-2.753	12	.018*
การสื่อสารเรื่องเพศ	32.9	5.15	30.5	5.65	1.122	12	.284

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศก่อนเข้าโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 38.95 (SD=2.88 และ 2.51) ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 42.8 (SD=3.81) และการสื่อสารเรื่องเพศ 32.92 (SD=5.15) ขณะที่กลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 37.9 (SD=2.51) ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 45.9 (SD=2.76) และการสื่อสารเรื่องเพศ 30.5 (SD=5.65) เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวมาทดสอบทางสถิติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศมีความแตกต่างกันอย่างไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ ($t=0.846$, $p=0.414$ และ $t=1.122$, $p=0.284$ ตามลำดับ) แต่ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=-2.753$, $p=0.018$) นั้นแสดงว่าในระยะก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสาร และการสื่อสารเรื่องเพศไม่แตกต่างกัน แต่มีคะแนนความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศแตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	ก่อนทดลอง (n=13)		หลังทดลอง (n=13)		t	df	p-value (1-tailed)
	M	S.D	M	S.D			
ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ	38.9	2.88	46.8	1.07	10.902	12	<.001*
ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ	42.8	3.81	47.7	0.63	4.649	12	<.001*
การสื่อสารเรื่องเพศ	32.9	5.15	45.1	2.01	11.793	12	<.001*

*นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศก่อนและหลังเข้าโปรแกรมในกลุ่มทดลอง พบว่าหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศมากกว่าก่อนการทดลอง โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 46.8 (SD=1.07) คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองเท่ากับ 38.9 (SD=2.88) เช่นเดียวกันคะแนนเฉลี่ยความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศหลังทดลองสูง 47.7 (SD=0.63) และก่อนการทดลองเท่ากับ 42.8 (SD=3.81) การสื่อสารเรื่องเพศมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 45.1 (SD=2.01) ก่อนการทดลองเท่ากับ 32.9 (SD=5.15) เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวมาทดสอบทางสถิติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารเรื่องเพศมีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 10.902, p < .001$; $t = -4.649, p < .001$; และ $t = -11.793, p < .001$ ตามลำดับ) แสดงว่าภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสาร ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มสูงขึ้น

ส่วนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกับไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานระหว่างผู้ปกครองของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมกับไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมภายหลังทดลอง

ตัวแปร	ก่อนทดลอง (n=13)		หลังทดลอง (n=13)		\bar{d}	SD	t	df	p-value (1-tailed)		
	M	S.D	M	S.D							
	ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ										
กลุ่มทดลอง	38.9	2.88	46.8	1.07	7.99	0.90			11.594	12	<.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	37.9	2.51	37.8	2.51	0.00	0.72					
ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ											
กลุ่มทดลอง	42.8	3.81	47.7	0.63	4.92	1.43			2.352	12	<.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	45.9	2.76	45.9	2.56	0.07	0.48					
การสื่อสารเรื่องเพศ											
กลุ่มทดลอง	32.9	5.15	45.1	2.01	12.15	0.51			8.422	12	<.001*
กลุ่มเปรียบเทียบ	30.5	5.65	30.7	5.89	0.15	1.12					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ .001

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศ ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ย

ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 7.99 (SD=0.90) และ 0.00 (SD=0.72) ตามลำดับ ผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเท่ากับ 4.923 (SD=1.43) และ 0.077 (SD=0.48) ตามลำดับ และมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการสื่อสารเรื่องเพศ เท่ากับ 12.154 (SD=0.51) และ 0.153 (SD=1.12) เมื่อนำผลต่างคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวมาทดสอบทางสถิติ พบว่า ผลต่างของคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 11.594, p < .001$) ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 2.352, p < .001$) และการสื่อสารเรื่องเพศ ($t = 8.422, p < .001$) แสดงว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มทดลองมีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารภายหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิดศึกษาแบบ 2 กลุ่มวัดก่อน และหลังการทดลอง (The pretest-posttest design with non-equivalent group) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ระหว่างผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจและไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองเพศหญิงที่มีใช้บิดามารดา เช่น น้า ป้า ย่า ยาย อายุ 35-50 ปี ที่รับผิดชอบดูแลบุตรหลานที่เป็นวัยรุ่นหญิงและกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในอำเภอเมือง สระแก้ว จังหวัดสระแก้วจำนวน 26 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มละ 13 คน โดยกลุ่มทดลองได้เข้ารับโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ โดยมีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Fisher's exact test, Pair t-test และ Independent t-test

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างทั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบเกือบทั้งหมด มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน มีระดับประถม ร้อยละ 61.5 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากกว่าร้อยละ 80 มากกว่าครึ่งมีรายได้เพียงพอแต่ไม่มีเงินเหลือเก็บ ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กทั้งหมดเป็นเพศหญิง โดยมีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นยายและย่ามากที่สุด และทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่คิดเป็นร้อยละ 69.2 และ 84.6 ตามลำดับ
2. ผู้ปกครองที่ได้เข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสาร ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศสูงกว่าก่อนการเข้ารับ โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1
3. ผู้ปกครองที่ได้รับ โปรแกรมฯ มีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ และการสื่อสารสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ได้รับ โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

ผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้รับ โปรแกรมฯ การเสริมสร้างพลังอำนาจมีคะแนนทัศนคติต่อการสื่อสารความสนใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศ ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และ สมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วม โปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจ ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจของ Gibson (1995) เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการค้นพบสภาพความเป็นจริง (Discovering reality) ซึ่งได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านกิจกรรม “สำรวจชุมชน” เป็นการทบทวนสถานการณ์ปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่นในชุมชน ผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่าปัญหามากที่สุดตอนนี้ คือการแอบมีเพศสัมพันธ์กันจนเกิดการตั้งครรภ์ไม่พร้อมและวัยรุ่นมักหนีเที่ยวโดยรวมตัวในเวลากลางคืนเพื่อไปยังสถานที่โจจร เช่น บริเวณริมเขื่อน สวนสาธารณะในหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นและรู้ว่าวัยรุ่นมักปกปิดพ่อแม่ ไม่ปรึกษาพ่อแม่จนเกิดปัญหาที่ซับซ้อน หรือยากต่อการแก้ไขตามมา กิจกรรมต่อมาเป็น “การเลือกข้าง” พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกข้างไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยเรียน การพกถุงยางอนามัย การทำแท้ง การใช้ยาคุมกำเนิด ดังตัวอย่างคำพูด “เรื่องนี้ไม่ควรพูดกับมันหรอก เคียวมันรู้มันจะมาเป็นแฟนมันก็มี” หรือ “ไปสอนเรื่องแบบนี้ได้ไง หลานยังเด็กอยู่เลยเดี๋ยวก็รีบหาแฟนซะเปล่าๆ” สะท้อนว่าผู้ปกครองยังคงยึดติดกับกรอบสังคมค่านิยมและวัฒนธรรมเดิมในการตัดสินใจพฤติกรรมของบุตรหลานตามความคิดของตนเอง อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าสู่กิจกรรม “ย้อนรอยวัยรุ่น” และ “ให้รักนำทาง” ทำให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสทบทวนพฤติกรรมของตนเองเมื่อเป็นวัยรุ่นในอดีต และและเปรียบเทียบพฤติกรรมดังกล่าวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่มีบริบทแตกต่างกัน

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ยอมรับว่าตนก็เคยทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับบุตรหลานมาก่อนและสังคมปัจจุบันก็มีความซับซ้อน หรือสิ่งล่อแหลมมากกว่าในอดีตทำให้วัยรุ่นมีโอกาสก้าวเข้าสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ได้ง่ายและผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวผ่านสภาพปัญหาต่างๆ ที่ต้องเผชิญไปได้โดยการนำประสบการณ์ของตนมาแนะนำสั่งสอนบุตรหลานสะท้อนจากคำพูด “สมัยก่อนเราก็เคยทำแบบนี้เหมือนกัน” หรือ “วัยรุ่นสมัยนี้มีปัญหาเยอะเหมือนกันนะ” และ “ที่เราเคยผ่านวัยรุ่นมาแล้ว เราก็สามารถแนะนำหลานเราได้ เค้าจะทำได้ตัวดีขึ้น

กิจกรรมในขั้นตอนที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical reflection) ที่มีการร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ “เรื่องของแอน” และ

“เราทำกับลูกนี้บ่อยไหม”ทำให้ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจากรับรู้ว่ามีวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับปัญหาและความเสี่ยงอย่างมากและควรเอาใจใส่ การได้เปิดใจพูดคุยกันระหว่างบุตรหลานกับผู้ปกครองสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ดังคำกล่าว “ถ้าแอนพูดคุยกับพ่อแม่ตรงๆเรื่องนี้จะไม่เกิดขึ้น” และ “ไม่เคยพยายามลองถามนะ กลัวไปเปิดทาง ก็คิดว่าถ้ามันมีอะไร แต่ถ้าเราลองค่อยๆสังเกตแล้วลองถามน่าจะช่วยให้หลานได้บ้างอยู่เหมือนกัน” สอดคล้องกับข้อมูลจากข้อคำถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายชื่อ (ภาคผนวก ง) ที่พบว่าผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มมากขึ้นเกือบทุกประเด็น โดยทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการสื่อสารเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายและอารมณ์ การมีแฟน การวางตัว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร วิธีหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง ปัญหาและผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ และการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม ทำให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้และมีศักยภาพในการสื่อสารเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสม ดังคำกล่าว “ต้องฝึกใช้สมาร์ทโฟนให้เป็น เพื่อให้ทันกับแอปโทรศัพท์ที่มันเปลี่ยนไป จะได้ตามทันลูก เข้าใจลูก” หรือ “อยากมีความรู้และรู้วิธีการคุมกำเนิดที่จะเอาไปสอนลูก” จะเห็นได้ว่าจากขั้นตอนการค้นพบสถานการณ์และการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้ผู้ปกครองมีการตอบสนองทั้ง 3 ด้าน (Gibson, 1995) โดยเกิดการตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความวิตกกังวลต่อปัญหาดังกล่าว (Emotional responses) เข้าใจว่าการสื่อสารที่ดีระหว่างบุตรหลานและผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาได้ (Cognitive responses) และผู้ปกครองตระหนักถึงความรับผิดชอบว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ควรเป็นผู้เริ่มต้นการสื่อสาร และการให้คำแนะนำจากประสบการณ์ของผู้ปกครองจะช่วยให้บุตรหลานผ่านพ้นปัญหาต่างๆไปได้ด้วยดี (Behavioral responses) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองค่อยๆปรับทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ไปในทางบวกเพิ่มมากขึ้น และเกิดการตัดสินใจที่จะจัดการกับปัญหาที่เหมาะสมโดยการพัฒนาตนเองด้านการสื่อสารเรื่องเพศ

เมื่อผู้ปกครองเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศ จึงมีความพร้อมในการเข้าสู่กิจกรรมในขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Taking change) ซึ่งมีการให้ความรู้โดยการอธิบายและชมเชยทัศน “หนึ่งวันที่เข้าใจ” ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious experience) ที่เป็นตัวแทนสัญลักษณ์ (Symbolic model) (Bandura, 1986 อ้างใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2553) ทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศ เนื่องจากมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ วิธีการคุมกำเนิดและป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศ ทักษะการปฏิเสธ บทบาทและสิทธิทางเพศ วิธีการสื่อสารที่ถูกต้องและการที่ได้สังเกตการกระทำต่างๆ ของบุคคลอื่นตามที่

นำเสนอเรื่องราวในวิดิทัศน์ ทำให้ผู้ปกครองเกิดการรับรู้ว่าตนเองก็สามารถกระทำอย่างที่ตนเห็นได้เหมือนกัน ซึ่งเป็นการตระหนักถึงความสามารถและพลังอำนาจในการควบคุมของตนเอง (Gibson, 1995) ทำให้เกิดความตั้งใจในการฝึกทักษะ “ฝึกฟังอย่างตั้งใจ” และ “เจอแบบนี้...ทำอย่างไรดี” สังกะตจากขณะร่วมฝึกทักษะ ผู้ปกครองให้ความสนใจปลงกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี และมีการใช้ทักษะการฟังในขณะที่ทำกิจกรรม ได้แก่การสบตาผู้พูดไม่พูดแทรกผู้อื่น มีการพยักหน้าตอบรับในบางครั้ง และเกิดการทำพันธะสัญญาใจร่วมกันที่จะนำความรู้ไปปฏิบัติกับบุตรหลานต่อไป

ผู้ปกครองจึงได้รับการมอบหมายให้นำความรู้และทักษะดังกล่าวไปพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานในสถานการณ์จริงที่บ้าน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ พร้อมมีการติดตามอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน โดยพบว่าเมื่อผู้ปกครองได้นำไปปฏิบัติจริง ผู้ปกครองมีความรู้สึกกระตือรือร้นหรือเหนื่อยน้อยลงในการเริ่มต้นสนทนาเรื่องเพศกับบุตรหลานและสามารถให้คำแนะนำแก่บุตรหลานได้ ดังคำกล่าว “แก่แล้วจะให้ไปพูดเรื่องแบบนี้กับหลานก็อายๆอยู่” “เวลาหลานมีเรื่องเศร้าหรือไม่พูดชอบหมกตัวอยู่แต่ในห้อง หลังจากนี้ข้าก็จะพยายามไปคุยไปพูดจะได้ไม่จบแบบแยๆ” “ป้าว่าวัยรุ่นสมัยนี้ก็มีปัญหาเหมือนๆสมัยก่อนนะ” หรือ “ป้าน่าจะลองฟังลูกมันก่อนจะด่ามันปกติเห็นอะไรก็ด่ามันก่อนไม่ได้ฟังมันหรอกจะพูดอะไร” “น้อง...(ชื่อหลาน)เล่าให้ป้าฟัง ปกติป้าก็ไม่ค่อยได้ฟังได้คุยกับหลานหรอก มาอบรมกับหมอนี้ละถึงได้อยากจะฟังหลานพูด” “ยายอายุเหมือนกันนะเวลาต้องพูดเรื่องแฟน เรื่องผู้ชายกับหลานแต่ตอนนี้ไม่อายแล้วพูดได้ สอนได้ เหมือนเพื่อนกันไปแล้ว” สะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองมีความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับข้อคำถาม ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายชื่อที่พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้สึกสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มมากขึ้นทุกประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การมีแฟน การวางตัวกับเพศตรงข้าม การคิดและกาดัดสินใจอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การคุมกำเนิด บทบาทของเพศ และการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามผู้ปกครอง เกือบร้อยละ 10 (ร้อยละ 7.7) ที่ไม่สะดวกใจในการสื่อสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ และความรู้สึกทางเพศ วิธีหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

การได้ลงมือปฏิบัติการสื่อสารกับบุตรหลานอย่างต่อเนื่องในสถานการณ์ต่างๆ และได้มีประสบการณ์ของการประสบความสำเร็จแม้เมื่อพบปัญหา ดังคำกล่าว “ตอนตั้งใจจะพูดก็ไม่กล้าพูด เลยใช้โทรศัพท์แทน” “ตอนที่พูดสอนเวลาเห็นลูกมันทำสีหน้าเริ่มไม่พอใจ ป้าก็เปลี่ยนเรื่องก่อนแล้วค่อยพูดใหม่ หลานมันจะได้ไม่เครียด” เมื่อบุคคลนำวิธีที่เลือกใช้ไปปฏิบัติแล้วเกิด

ประสิทธิภาพหรือประสพผลสำเร็จบุคคลจะรู้สึกมั่นใจ รู้สึกมีพลังอำนาจ มีความสามารถและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมการแก้ปัญหานั้นสำหรับใช้ในเหตุการณ์ครั้งต่อไป หรือแม้หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังผู้ที่ผ่านกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจแล้วก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการเรียนรู้ และพยายามทำความเข้าใจ ยอมรับกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และยืนยันที่จะทำต่อไปเพื่อบรรลุผลตามที่ต้องการในที่สุด (Gibson, 1995) การได้รับการส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และมีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้น จากการได้ฝึกปฏิบัติ จะนำไปสู่การปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานเพิ่มมากขึ้นในทุกประเด็น เมื่อพิจารณาข้อคำถามการสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีการสื่อสารเรื่องเพศในประเด็นต่างๆ เพิ่มมากขึ้นทุกประเด็น

อย่างไรก็ตาม พบว่ายังมีผู้ปกครอง ร้อยละ 7.7 มีการสื่อสารกับบุตรหลาน นานๆ ครั้ง ในเรื่อง การวางตัวกับเพศตรงข้าม การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ทั้งนี้เนื่องจากพบว่าบุตรหลานจะไม่พอใจหากตักเตือนในประเด็นดังกล่าว เพราะบุตรหลานของตนมีแฟนแล้ว ดังคำกล่าว “ไม่รู้จะพูดไปทำไม ในเมื่อแฟนมันก็มีไปแล้วเดี๋ยวทะเลาะกันซะเปล่าๆ” “ลูกมันมีแฟนไปแล้ว พูดไปก็เท่านั้น” และพบว่าผู้ปกครองยังมีการสื่อสารเรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และบทบาททางเพศ นานๆ ครั้ง เช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และ 7.7 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากประเด็นดังกล่าว มีความยากและซับซ้อนในการสื่อสาร ดังคำกล่าว “เรื่องโรคทางเพศตอนฟังก็เข้าใจนะ พอจะไปพูดกับลูกจริงๆ มันก็พูดยากนะ ก็ไม่รู้จะอธิบายยังไงเหมือนกัน”

สอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ ที่พบว่าการเสริมสร้างศักยภาพด้านการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองจะส่งผลต่อความสะดวกใจในการสื่อสารเพิ่มขึ้น อาทิเช่นการศึกษาของ กนกวรรณ หวนศรี และคณะ (2564) ที่ศึกษาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองของนักเรียนวัยรุ่นอายุ 10-19 ปีที่กำลังศึกษาในโรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลาจำนวน 220 คน ผ่าน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) แนะนำตัวผ่านภาพ 2) เส้นชีวิต 3) ย้อนรอยวัยรุ่น 4) เราทำกับลูกบ่อยไหม และ 5) การฟังอย่างตั้งใจ พบว่าผู้ปกครองมีคะแนนการรับรู้ความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=-9.15, p<.001$)

การศึกษาของอาภาพร เฝ้าวัฒนา และคณะ (2561) ที่พบว่ามารดาของวัยรุ่นหญิงที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารผ่านสื่อความรู้ (คู่มือการสื่อสารเรื่องเพศ และ แบบเรียน VCD เรื่องหนึ่งวันที่เข้าใจ) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศ ($F=4.13, p=.015$) และความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ ($F=5.34, p=.006$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาของกมลทิพย์ ทิพย์สังวาล และคณะ (2556) ที่พบว่า

กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจและมีส่วนร่วมของมารดา ผ่านกิจกรรม ทำความเข้าใจสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบัน การให้ความรู้เรื่องหลักการสื่อสารและสาระการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การคุมกำเนิด การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยง เป็นต้น ทำให้มารดามีทัศนคติในการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสาร และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศดีกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=7.1, p < .001$; $t=2.3, p = .025$; และ $t=2.5, p = .016$ ตามลำดับ) และสอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ ได้แก่การศึกษาของ อุษา หิตนาคกรม และคณะ (2558) ในผู้ปกครองบุตรวัยรุ่นตอนต้น เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และการศึกษาของ Wang et al. (2014) ในผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมศึกษา (Grade 10-12) ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พยาบาลหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเสริมพลังอำนาจในการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง โดยมีข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรม ดังนี้

1.1 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ปกครอง ที่เข้าร่วมโปรแกรมให้เกิดความรู้สึกไว้วางใจยอมรับในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะจะทำให้ผู้ปกครองเปิดรับและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.2 กิจกรรม “ฝึกฟังอย่างตั้งใจ” ที่มีการแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้ปกครองและบุตรหลาน หากให้บุตรหลานหรือเด็กที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกับบุตรหลานมาร่วมกิจกรรมนี้จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเพราะใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง

1.3 ควรมีการกำกับติดตาม และสนับสนุนช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ด้วยการให้คำปรึกษาในระหว่างที่มีการฝึกทักษะการสื่อสารกับบุตรหลาน โดยใช้แอปพลิเคชัน Line OA เข้ามาช่วยเพื่อสามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว

1.4 สถานที่ทำกิจกรรมควรมีความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อมและความเป็นส่วนตัว เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจในการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมอย่างเต็มที่

2. พยาบาล บุคลากรสาธารณสุข คุณครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถนำรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโปรแกรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์หรือพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ของวัยรุ่นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามระยะหลังการทดลองเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความคงอยู่ของทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน

2. ควรศึกษาโปรแกรมฯ นี้ในกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นเพศชาย หรือในกลุ่มที่มีบุตรหลานเพศชาย ซึ่งมีธรรมชาติและลักษณะการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ หวนศรี, พิมพิศา ศักดิ์สองเมือง, ชุติวรรณ ปุรินทรากิบาล และฉัตรวาริ แทนสุวรรณ.
(2564). ผลของกิจกรรมส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถในการสื่อสารในครอบครัวของผู้ปกครองกับบุตรหลานวัยรุ่น. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 15(1), 47-57.
- กมลชนก ขำสุวรรณ. (2556). *ยายสอนแม่ แม่สอนลูก ลูกรู้เรื่องเพศอย่างไรถึงจะพ้นภัย*. จดหมายข่าวประชากรและการพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล.
- กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง. (2560). ความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับประสบการณ์จริงในการคลอดบุตร ของผู้หญิงไทย. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 26(3), 525-532.
- กมลทิพย์ ทิพย์สว่าง, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2556). ผลของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของมารดา ต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรวัยรุ่นหญิงตอนต้น. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 70-80.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2565). *สถานการณ์การคลอดของวัยรุ่นไทยในปี 2564* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมรายงานสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทย, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564, 12-18 กุมภาพันธ์). *บทรายงานวิเคราะห์ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพวันเรียนวัยรุ่น* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมรายงานสถานการณ์วัยรุ่นไทยและการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- กฤษฎา สุภวรรธนะกุล. (2563). *ท้องในวัยรุ่น 'ปัญหา' ของวัยรุ่น หรือ 'ปัญหา' ของผู้ใหญ่?*.
<https://www.hfocus.org/content/2020/02/18469>.
- กุลกานต์ อภิวัฒน์สิงการ, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรชิตี. (2551). *การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เกศินี สราญฤทธิชัย และ พีรพล ไชยชาติ. (2562). ผลของโปรแกรมการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นตอนต้น. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 11(2), 42-51.
- แก้วตะวัน ศิริลักษณ์นันท์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนสำหรับผู้ปกครองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรหลานวัยรุ่น*

[วิทยานิพนธ์คุณวุฒิปบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ThaiLis.

https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.

จรรยา จันทร์ผ่อง. (2562). บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูก. *วารสารการพยาบาลมหาลัยมหิดล*, 37(1), 4-16.

จรรยา ดวงแก้ว. (2540). *ความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมเลี้ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*[วิทยานิพนธ์มหาลัยมหิดล, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. ThaiLis.

https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.

จิราพร อุดมกิจพัฒนา, นุจรศ โสภา และรุจิรดา เสาจูมิพิงศ์. (2561). ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจต่อความรู้ในการดูแลตนเอง และทัศนคติในการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ*, 1(1), 35-45.

จุไรรัตน์ ดวงจันทร์, กมลพรรณ วัฒนาก, ชุติมา เทียนชัยทัศน, อัจฉราวดี ศรียะศักดิ์ และกนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์. (2562). ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 39(2), 98-112.

ชลนิทรา แสงบูรณ. (2551). รูปแบบการเลี้ยงดูและการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาวต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นหญิง เขตกรุงเทพมหานคร[วิทยานิพนธ์มหาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยมหิดล]. ThaiLis. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php.

นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2558). สื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างสุขในครอบครัว. *วารสารศาสตร์*, 8(2), 737-747.

ประภาพร สุวรรณกัญญา, ทัดชนนันท์ คงขาว และสุหรี หนุงอาหลี. (2560). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศต่อความสะอาดใจ และปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ ระหว่างวัยรุ่นหญิงตอนต้นกับมารดา. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 10(4), 63-75.

ปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, ปิ่นหทัย ศุภเมธาพร และปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์. (2561). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะของผู้ปกครองในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรหลานวัยรุ่นเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและการตั้งครรภ์ไม่พร้อม. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกองเทพ*, 35(1), 86-98.

ประไพพิศ มุขิตาเจริญ และนิธิดา แสงสิงแก้ว. (2561). การประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทย. *วารสารศาสตร์*, 10(1), 62-74.

พนม เกตุมาน. (2550). *พัฒนาการวัยรุ่น*. <http://www.familynetwork.or.th/content/>.

พนม เกตุมาน. (2556). *Sex education based on sexual development รู้ทันปัญหาวัยรุ่นยุคใหม่*.
 ปิยอนด์เอ็นเทอร์ไพรซ์.

พนม เกตุมาน(บก.). (2558). *พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (Risk taking behavior in adolescent)*.
 ประยูรสาส์นไทยการพิมพ์.

พรจิรา ปรีวัชรากุล. (2556). *แกะรอยหยักสมอง มองผลกระทบของการพนัน*. สหมิตรพรีนติ้ง
 แอนด์พับลิชชิ่ง.

พรสุข หุ่นนิรันดร์. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมศาสตร์ทางสุขภาพศึกษา* [เอกสารที่ไม่มี
 การตีพิมพ์]. ภาควิชาสุขภาพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภูเบศร์ สมุทรจักร, กมลชนก ขำสุวรรณ และพิมลพรรณ นิตยัณรา.(2561). การดูแลครอบครัว
 เปราะบางในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมไทย: รายงาน
 วิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.

.ภูเบศร์ สมุทรจักร, กมลชนก ขำสุวรรณ และพิมลพรรณ นิตยัณรา. (2562). *ครอบครัวเปราะบางเมื่อ
 การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำร้ายครอบครัวไทยและทิ้งใครหลายคนไว้เบื้องหลัง*.
 สถาบันวิจัยประชากรสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

มูลนิธิแพชทูเฮลท์. (2557). *คู่มือหลักสูตรการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง กับบุตรหลานเพื่อ
 ส่งเสริมสุขภาพทางเพศในเยาวชน*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
 (สสส.).

ยุวดี งามสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรอบ
 รู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนวัยรุ่นหญิงจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสาร
 สาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 14(2), 38-51.

รุจา ไพบูลย์, ภาวนา พรหมเนรมิต และกุลธิดา หัตถกิจพานิชกุล. (2559). โครงการ “กล่องของขวัญ
 วันเกิด”: ผลของการมีส่วนร่วมโครงการต่อความตั้งใจและพฤติกรรมของบิดามารดาใน
 การสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศกับบุตร. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 17(2), 12-20.

รวีวรรณ ห้วยทราย, ปรีชกมล รัชกุล และพรนภา หอมสินธุ์. (2557). ผลของโปรแกรมการ
 เสริมสร้างอำนาจต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเรื้อร
 ชาญ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 30(1), 29-40.

วิณา เทียงธรรม, สุนีย์ ละกำป็น และอาภาพร เผ่าวัฒนา. (2554). *การพัฒนาศักยภาพชุมชน: แนวคิด
 และการประยุกต์ใช้*. แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

วิณา เทียงธรรม. (2558). *การพัฒนาศักยภาพชุมชน:แนวคิด และการประยุกต์ใช้=Community
 capacity building : concept and Application* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศิริวรรณ ทুমเชื้อ และพรพรรณ พุ่มประยูร. (2561). วัยรุ่นตั้งครรภ์ : แนวคิดแก้ปัญหาด้วย
กระบวนการระบบสุขภาพอำเภอ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 12(2), 29-37.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2563). ห่วงครีวเรือนแห่วงกลาง เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่เพิ่ม. <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/>.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว. (2564). คลังข้อมูลสุขภาพสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ปี
2563. <https://skw.hdc.moph.go.th/hdc/main/index.php/>.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2556). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว
ไทย. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2558). คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัวสำนักอนามัย
การเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2559). คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับ
ครอบครัวสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2560). สาเหตุการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและปัญหาเรื่องเพศในครอบครัว
ไทยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2562). การสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2562). แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน
วัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2579. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2563). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว
ไทยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2565). รายงานการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นและการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. เทพเพ็ญวานิสย์.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ละกำปิ่น, อาภาพร เผ่าวัฒนา และวรากร มณีสุวรรณ. (2560). โปรแกรมเสริมทักษะชีวิตเพื่อ
ป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นหยุดตอนต้น ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิง. วารสารวิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนีกทม, 8(3), 37-57.
- สุวรรณ เรื่องกาญจนเศรษฐ์. (2551). กลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น. ชัยเจริญ.
- สุลิตา หวังจิรินันตร์. (2565). พ่อแม่เลี้ยงลูก. <https://hellokhunmor.com/expert/>.

สุภาวดี วรมาลี, กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์, วิวิธ กิตติพิชัย และนฤมล เอี่ยมณีกุล. (2559). โปรแกรมพัฒนาเจตคติต่อบทบาททางเพศและทักษะชีวิตต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชายระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดลพบุรี. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*, 8(1), 70-83.

องค์การยูนิเซฟ. (2556). *รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมสถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นไทย, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

อรอุษา พรหมอ้อด. (2563). *หมอไอ้ เลี้ยงลูกนอกบ้าน และวิธีรับมือกับความเห็นต่างของคนในบ้าน*. จาก <https://workpointtoday.com/politics-psychology/>.

อาภรณ์ ดินาน. (2551). *แนวคิดและวิธีการส่งเสริมสุขภาพวัยรุ่น*. ไฮเดนกรุ๊ป ปรีนท์ แอนด์มีเดีย.

อาภาพร เผ่าวัฒนา. (2558). ความแตกต่างของรูปแบบการเลี้ยงดูต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดา และบุตรสาวอำนาจการต่อรองในสัมพันธ์ภาพทางเพศความนึกคิดที่ใช้ในสัมพันธ์ภาพการรับรู้สมรรถนะทางเพศและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นหญิงที่อาศัยในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 23(4), 79-93.

อาภาพร เผ่าวัฒนา และจิตต์ปภัตสร บัทรประ โคน. (2560). *วันที่เข้าใจการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างแม่กับลูก*. สภาวิจัยแห่งชาติและสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อาภาพร เผ่าวัฒนา และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา (ผู้ผลิต). (2561). *วันที่เข้าใจการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างแม่กับลูก [VCD]*. สภาวิจัยแห่งชาติและสาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

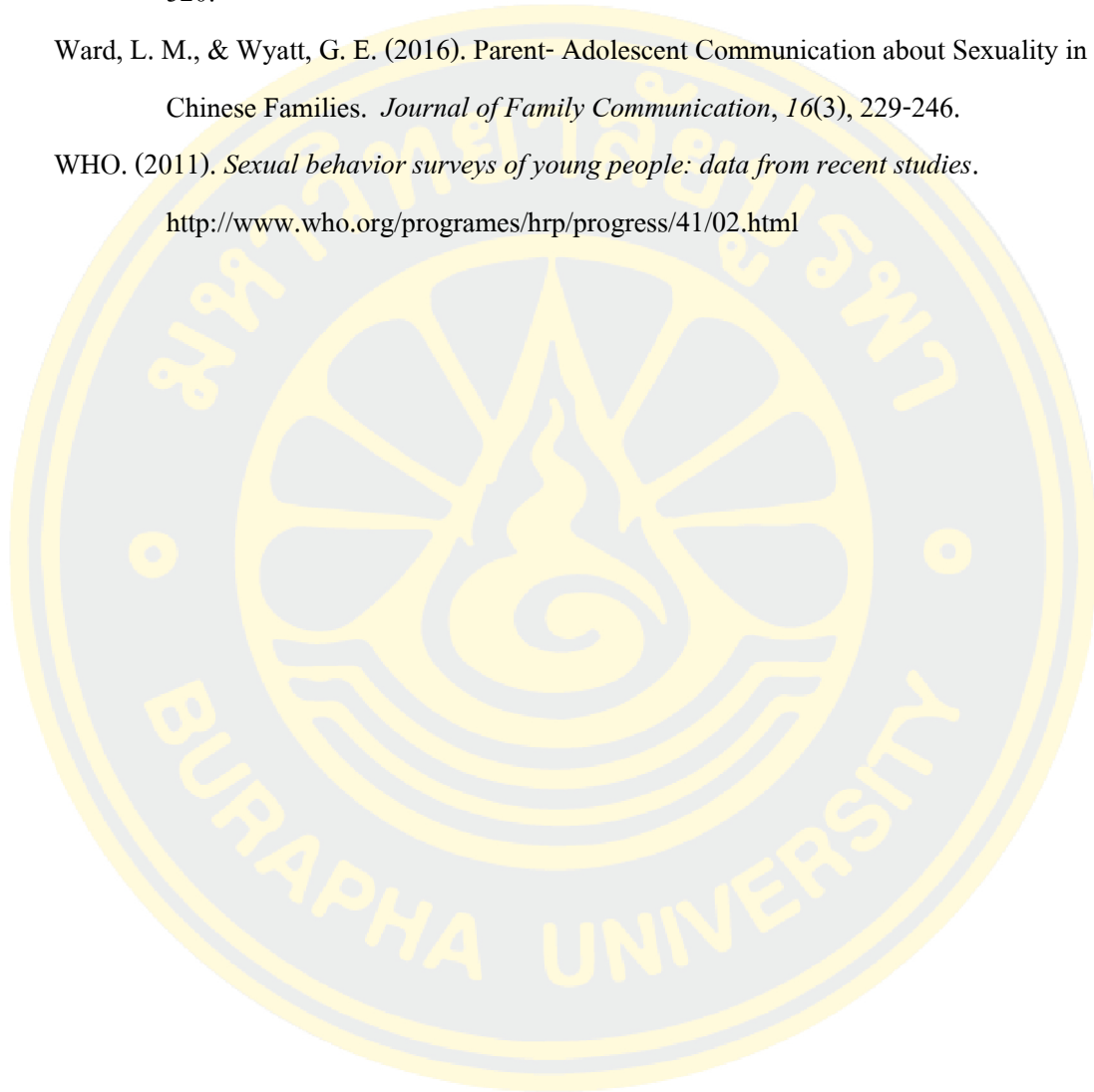
อาภาพร เผ่าวัฒนา และพิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา. (2561). ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศของมารดาที่มีบุตรวัยรุ่นหญิง. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีกองเทพ*, 34(1), 58-70.

อิชยา มอญแสง, พัชรินทร์ ไชยบาล และชลลดา ไชยกุลวัฒนา. (2562). ประสิทธิภาพของโปรแกรมป้องกัน. การตั้งครรภ์ของนักเรียนวัยรุ่นจังหวัดพะเยา. *วารสารพยาบาลราชภัฏบิณฑิต* กรุงเทพฯ, 10(2), 340-353.

อุษา หิคนาคราม, นงเยาว์ เกษตร์ภิบาล และนงคัศราญ วิเศษกุล. (2558). ผลของการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้ปกครองต่อการสื่อสารเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีระหว่างผู้ปกครองกับบุตรวัยรุ่นตอนต้น. *วารสารพยาบาลสาร*, 42(1) 13-24.

- อัญมณี เพียรแก้ว, งามนิตย์ รัตนานุกูล และอัจฉริยา วัชรารวิวัฒน์. (2557). ผลของโปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของการตั้งครรภ์ของนักเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(2), 79-85.
- อัมพร เภษผลพิทักษ์. (2550). *พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น*.
<http://www.ricd.go.th/smartteen/p2teen.php>.
- Flores, D. D. & Barroso, J. J. (2017). 21st century parent-child sex communication in the United States: A process review. *Annual Journal of Sex Research*, 54, 532-548.
<https://doi:10.1080/00224499.2016.1267693>.
- Gibson, C. H. (1991). A concept analysis of empowerment. *Journal of Advanced Nursing*, 16(3), 354-361.
- Gibson, C. H. (1993). *A study of empowerment in mother of chronically ill children. Unpublished doctoral dissertation*. Boston: Boston College.
- Gibson, C. H. (1995). Concept Analysis of Empowerment. *Journal of Advance Nursing*; 16(3), 354- 361.
- Hutchinson, S.A. (2007). The parent-teen sexual risk communication scale: Instrument development and psychometrics. *Nursing Research*, 56(2), 1-8.
- Maurer, F. & Smith, C. (2020, December 21). *Community/Public Health Nursing Practice(5th ed.)* . Vital Source Bookshelf [Online] from <https://pageburstls.elsevier.com/books/978-1-4557-0762-1/>
- Miller J. F. (1992). *Coping with chronic illness: Overcoming power lessness* (2nd ed.) . *F.A. Davis*.
- Rogers, K., Gorna, R., McDougall, L., & Toure, K. (2016). The Global strategy for women's, children's and adolescents' health (2016–2030): a roadmap based on evidence and country experience. *Bull World Health Organ*, 9(4), 398–400.
- Powwattana, A, Thammaraksa, P., & Manora, S. (2017). Culturally grounded mother-daughter communication-focused intervention for Thai female adolescents. *Nursing Health Science*. 20(2), 214 – 232.

- Wang, B., Stanton, B., Deveaux, L., Li, X., Koci, V., & Lunn, S. (2014). The impact of parent involvement in an effective adolescent risk reduction intervention on sexual risk communication and adolescent outcomes. *AIDS education and Prevention*, 26(6), 500 – 520.
- Ward, L. M., & Wyatt, G. E. (2016). Parent- Adolescent Communication about Sexuality in Chinese Families. *Journal of Family Communication*, 16(3), 229-246.
- WHO. (2011). *Sexual behavior surveys of young people: data from recent studies*.
<http://www.who.org/programmes/hrp/progress/41/02.html>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผศ.ดร. สมสมัย รัตนกริธากุล	อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์มหามหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร. ชนัญชิดาคุษฎี ทูลศิริ	อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์มหามหาวิทยาลัยบูรพา
รศ.ดร. อภาพร เผ่าวัฒนา	อาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุขชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
นางรัตนา พันจ้อย	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงาน พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช โรงพยาบาลโคกสูง
นางอรพิน ภัทรกรสกุล	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานโรคไม่ ติดต่อ และ มารดาทารก สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสระแก้ว

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง
คู่มือ โปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจ

ภาคผนวก ข (ต่อ)
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่านหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. อายุ ปี
2. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด

☐ ประถมต้น	☐ ประถมปลาย
☐ มัธยมต้น	☐ มัธยมปลาย / ปวช.
☐ อนุปริญญา / ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ อื่นๆ ระบุ.....	☐ ไม่ได้เรียน
3. ในปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท
☐ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว
☐ รับจ้างทั่วไป
☐ เกษตรกร
☐ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
☐ อื่นๆ ระบุ.....
4. ครอบครัวท่านมีความเพียงพอของรายได้อย่างไร

☐ เพียงพอและมีเงินเหลือเก็บ	☐ เพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ
☐ ไม่เพียงพอ แต่ไม่มีหนี้สิน	☐ ไม่เพียงพอและมีหนี้สิน
5. ท่านมีความสัมพันธ์กับเด็กอย่างไร

☐ ย่า	☐ ยาย	
☐ ป้า	☐ น้า	
☐ อา	☐ พี่สาว	☐ อื่นๆ ระบุ.....

6. สถานภาพสมรสของบิดา มารดาของเด็ก
- คู่ บิดาเสียชีวิต
- มารดาเสียชีวิต หย่า/แยกกันอยู่
- เสียชีวิตทั้งคู่
7. จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาของเด็ก.....คน เด็กเป็นบุตรลำดับที่.....ของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ

ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศ					
<p>คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ปกครองว่ามีความสะดวกใจในการพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับเรื่องเพศมากน้อยเพียงใด ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด</p> <p>สะดวกใจมาก หมายถึง ท่านรู้สึกสนิทใจและไม่อึดอัดใจเลยทุกครั้งที่จะต้องพูด</p> <p>ค่อนข้างสะดวกใจ หมายถึง ท่านรู้สึกอึดอัดใจบ้างบางครั้งที่จะต้องพูด</p> <p>ค่อนข้างไม่สะดวกใจ หมายถึง ท่านรู้สึกอึดอัดใจเกือบทุกครั้งที่จะต้องพูด</p> <p>ไม่สะดวกใจเลย หมายถึง ท่านรู้สึกไม่สนิทใจและอึดอัดใจทุกครั้งที่จะต้องพูด</p>					
ข้อที่	ท่านคิดว่าท่านสะดวกใจมากน้อยเพียงใดในการพูดคุยกับบุตรหลานท่าน เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้	ความคิดเห็น			
		ไม่สะดวกใจเลย	ค่อนข้างไม่สะดวกใจ	ค่อนข้างสะดวกใจ	สะดวกใจมาก
1	การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น				
2	การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ				
3	การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม				
4	การวางตัวกับเพศตรงข้าม				
5	การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร				
6	วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ				
7	ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น				
8	ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์				
9	การคุมกำเนิด				
10	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์				
11	บทบาทของเพศหญิงและชาย				
12	การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม				

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ

ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ					
<p>คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีข้อความเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ปกครองว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในการพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับเรื่องเพศ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด</p> <p>เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนใหญ่</p> <p>เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงบางส่วน</p> <p>ไม่เห็นด้วย หมายถึง ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความคิดเห็นของท่าน</p> <p>ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเลย</p>					
ข้อที่	ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการพูดคุยกับบุตรหลานเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้.....	ความคิดเห็น			
		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.	การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น				
2.	การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ				
3.	การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม				
4.	การวางตัวกับเพศตรงข้าม				
5.	การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร				
6.	วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ				
7.	ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น				
8.	ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์				
9.	การคุมกำเนิด				
10.	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์				
11.	บทบาทของเพศหญิงและชาย				
12.	การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม				

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการสื่อสารเรื่องเพศ

การสื่อสารเรื่องเพศ					
<p>คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีข้อคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติด้วยการพูดคุยของผู้ปกครองกับบุตรหลานเกี่ยวกับเรื่องเพศ ขอให้ท่านกากเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของท่านมากที่สุด</p> <p>ประจำ หมายถึง ท่านพูดคุยในประเด็นนั้นสม่ำเสมอเกือบทุกครั้งที่มีโอกาส.</p> <p>บ่อยครั้ง หมายถึง ท่านพูดคุยในประเด็นนั้นเป็นส่วนใหญ่เมื่อมีโอกาส</p> <p>นานๆครั้ง หมายถึง ท่านพูดคุยในประเด็นนั้นเป็นบางครั้งเมื่อมีโอกาส</p> <p>ไม่เคย หมายถึง ท่านไม่เคยพูดคุยในประเด็นนั้นเลย</p>					
ข้อที่	ท่านได้พูดคุยกับบุตรหลานมากน้อยเพียงใดในเรื่องดังต่อไปนี้	ความคิดเห็น			
		ประจำ	บ่อยครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
1.	การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น				
2.	การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ				
3.	การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม				
4.	การวางตัวกับเพศตรงข้าม				
5.	วิธีคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร				
6.	วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ				
7.	แนวโน้มปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น				
8.	ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์				
9.	การคุมกำเนิด				
10.	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์				
11.	คุณค่าและบทบาทของเพศหญิงและชาย				
12.	การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม				

ภาคผนวก ข (ต่อ)
เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง
โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองเป็นกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการทดลอง โดยใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับผู้ปกครองกลุ่มทดลองจำนวน 13 คน สถานที่คือ ห้องประชุมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่ากะบาก โดยกิจกรรมโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจมีทั้งหมด 10 ครั้ง กิจกรรมใช้เวลาครั้งละ 30-45 นาที ความถี่สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

วิธีดำเนินการ

กิจกรรมครั้งที่ 1 “กิจกรรม ก่อนเข้าสู่การอบรม”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมทำความรู้จักกันและรับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของการอบรม

2. เวลา

60 นาที

3. สื่อ/อุปกรณ์

ป้ายชื่อ กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษขาว

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมอบรม

4.2. แนะนำทีมผู้ดำเนินการ และให้ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคนแนะนำตัว โดยให้บอกชื่อ ชื่อเล่น และบอกว่า มีหลานกี่คน อายุเท่าไร (30 นาที)

4.3. ชวนทำกิจกรรม/เกม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน (10 นาที)

4.4 ผู้ดำเนินการชี้แจงวัตถุประสงค์การอบรม และกำหนดการและสอบถามความคาดหวังต่อการอบรมของผู้เข้าร่วมอบรม (10 นาที)

4.5 สร้างข้อตกลงการเรียนรู้ร่วมกัน (10 นาที)

4.5.1 ผู้ดำเนินการอธิบายว่า การอบรมนี้เป็นกระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เพื่อหาวิธีการสื่อสารพูดคุยกับวัยรุ่นของเรา

4.5.2 ถามผู้เข้าร่วมอบรมว่า บรรยากาศการเรียนรู้แบบไหนบ้างที่จะช่วยให้เราเรียนรู้
 พุคคุย แลกเปลี่ยน และกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

4.5.2.1 จดข้อเสนอของผู้เข้าร่วมอบรมเป็นข้อๆ เพื่อใช้เป็นข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน

4.5.2.2 กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมอบรมคิดถึงปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และ
 ความสะดวกใจในการแสดงความคิดเห็น

4.5.2.3 หากประเด็นสำคัญ เช่น การพร้อมรับฟังความเห็นผู้อื่นการเปิดใจต่อกัน การเก็บ
 รักษาความลับ การไม่ตัดสินคุณค่าของคนอื่น การไม่ล้อเลียนกัน ฯลฯ ไม่ปรากฏในข้อเสนอหรือ
 คำตอบของผู้เข้าร่วม ให้ผู้ดำเนินการนำประเด็นเหล่านี้เสนอให้ผู้เข้าร่วมอบรมพิจารณาเพิ่มเติม

4.5.3 ทวนข้อตกลงทั้งหมดอีกครั้งและชักชวนให้ผู้เข้าร่วมอบรมช่วยกันใช้ข้อตกลงที่ทุก
 คนร่วมกันเสนอนี้ตลอดระยะเวลาการอบรม ซึ่งแผ่นข้อตกลงจะติดไว้ให้ทุกคนเห็นตลอดเวลาการ
 อบรม

กิจกรรมครั้งที่ 2 “กิจกรรม แนะนำตัวผ่านภาพ”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมรู้จักกันมากขึ้นและคุ้นเคยกับการแสดงความคิดเห็น
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมสำรวจความรู้สึทกของตนเองต่อการเป็นผู้ปกครอง

2. เวลา

30 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

ภาพสิ่งของต่างๆ จำนวนเท่ากับผู้เข้าร่วมอบรม

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 วางภาพที่เตรียมไว้บนพื้นห้อง ให้ผู้เข้าร่วมเห็นอย่างทั่วถึง

4.2 ให้ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคนเลือกภาพที่ตนเองคิดว่า บอกถึงหน้าที่ของความเป็นผู้ปกครองที่
 ตรงกับใจของตัวเอง คนละ 1 ภาพ อธิบายเพิ่มเติมว่า ทุกครั้งที่พูดคำว่า “ผู้ปกครอง” ในการอบรมนี้
 จะหมายถึงใครก็ตามที่มีบทบาทในการดูแลลูกหลานที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น มิใช่หมายถึงเพียงพ่อแม่
 เท่านั้น (ยกตัวอย่าง ภาพดวงอาทิตย์ แทนความหมายของการเป็นแสงสว่างให้ความอบอุ่นแก่ลูก,
 ภาพต้นไม้ แทนความหมายของการเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ให้ความร่มเย็นแก่ลูกหลาน, ภาพกระเป๋า
 สตางค์ แทนความหมายการเลี้ยงดู ให้ลูกหลานมีเงินมีทองใช้ เป็นต้น)

4.3 เมื่อทุกคนเลือกภาพครบแล้ว ให้แต่ละคนอธิบายเหตุผลที่ตนเลือกภาพนั้นว่าแทน
 ความหมายของการเป็นผู้ปกครองอย่างไร

4.4 ระหว่างที่ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคนให้เหตุผล ผู้ดำเนินการจัดข้อความที่แสดงถึงความรู้สึก และบทบาทการเป็นผู้ปกครองในเหตุผลของแต่ละคนไว้บนกระดาน

4.5 เมื่ออธิบายครบทุกคนแล้ว ผู้ดำเนินการชวนคุยบทบาทผู้ปกครอง โดยถามว่า

4.5.1 เห็นความรู้สึก บทบาท หน้าที่ของ “ผู้ปกครอง” แล้ว รู้สึกอย่างไร

4.5.2 ถ้าให้ลูกหลานเลือกภาพแทนความหมายการเป็นพ่อแม่ คิดว่าลูกหลานจะเลือกภาพใด เพราะอะไร

4.6 สรุปประเด็นสำคัญของกิจกรรม

4.6.1 ผู้ปกครองทุกคนต่างมีความปรารถนาดีต่อลูกหลาน ต้องการจะให้แต่สิ่งดี ๆ แก่ลูกหลาน จะเห็นได้จากภารกิจหลายอย่างที่มีต่อลูกหลาน การที่จะทำหน้าที่ผู้ปกครองได้อย่างที่อยากเป็น ต้องอาศัยปัจจัยมากมาย

4.6.2 การอบรมครั้งนี้ เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะได้เรียนรู้ร่วมกันว่า ในฐานะผู้ปกครอง เราจะมีวิธีการอย่างไรบ้าง ที่จะช่วยให้เรากับลูกหลานมีสัมพันธภาพที่ดี เพื่อที่จะทำให้เรากับลูกหลานพูดคุยสื่อสารกันได้มากขึ้นในทุกเรื่อง รวมทั้งเรื่องเพศ

กิจกรรมครั้งที่ 3 “กิจกรรม สืบหาชุมชน”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมอบรมร่วมทบทวนสถานการณ์เยาวชนในชุมชนของตน
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมตระหนักถึงปัญหาที่แวดล้อมเยาวชน ซึ่งผู้ปกครองอาจไม่เท่าทัน โดยเฉพาะสถานการณ์เรื่องเพศ

2. เวลา

45 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

3.1 ใบงานที่ 1 แบบสำรวจชุมชน 20 ข้อ ขยายขนาดใหญ่ เท่าฝ่ามือ

3.2 สติกเกอร์หรือปากกาเคมี สำหรับผู้เข้าร่วมการอบรมทุกคน

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 วางแบบสำรวจทั้ง 20 ข้อ ไว้ให้ทุกคนเห็นได้ชัดเจน และแจกสติกเกอร์หรือปากกาเคมีให้ผู้เข้าร่วมทุกคน

4.2 อธิบายว่า ขอให้ทุกคนอ่านแบบสำรวจซึ่งมี ๒๐ ข้อ และแสดงความเห็น โดยการติดสติกเกอร์หรือใช้ปากกาเคมีเขียนสัญลักษณ์ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง (มี/ไม่มี/ไม่แน่ใจ) และขอให้แสดง

ความคิดเห็นทุกข้อ ย้ำว่า เป็นการช่วยกันประเมินสถานการณ์ในชุมชนตามมุมมองของเรา ไม่ต้องกังวลว่าจะผิดหรือถูก

4.3 เมื่อทุกคนทำครบทุกข้อแล้ว รวมจำนวนความเห็นในแต่ละข้อ และเขียนตัวเลขกำกับไว้ในแต่ละช่อง

4.4 ชวนผู้เข้าร่วมอบรมดูผลการแสดงความคิดเห็น โดยชวนให้ดูว่า ข้อใดบ้างที่ตอบว่า “มี” มากที่สุด, ข้อใดบ้างที่ตอบว่า “ไม่มี” มากที่สุดและข้อใดที่ตอบว่า “ไม่แน่ใจ” มากที่สุด

4.5 ชวนกลุ่มวิเคราะห์ โดยใช้คำถามต่อไปนี้

4.5.1 จากความคิดเห็นต่อปัญหาของเยาวชนในชุมชนของเรา 20 เรื่องมีข้อสังเกตอย่างไรบ้าง

4.5.2 ข้อที่ตอบว่า “ไม่มี” เรามั่นใจหรือไม่ว่า ไม่มีปัญหานั้นในชุมชนจริงๆ

4.5.3 หากเปรียบเทียบปัญหาเรื่องเพศกับปัญหาอื่นๆ ในชุมชนดูเหมือนว่าปัญหาเรื่องเพศมีน้อยกว่า คิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด

4.5.4 เป็นไปได้ไหมที่ลูกหลานเราจะเป็นหนึ่งในวัยรุ่นที่กำลังเผชิญปัญหาในแบบสำรวจเพราะอะไร

4.5.5 จากข้อมูลจะเห็นว่าเยาวชนเผชิญกับปัญหาหลายอย่าง คิดว่าเยาวชนได้รับการดูแลจากผู้ใหญ่ในชุมชนมากพอหรือไม่ อย่างไร

4.5.6 ใครบ้างที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้กับวัยรุ่น และจะทำได้อย่างไรบ้าง ในฐานะผู้ปกครองสามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้กับลูกหลานได้อย่างไรบ้าง

5. สรุป

5.1 ปัญหาเรื่องเพศ เป็นปัญหาหนึ่งที่พบในกลุ่มวัยรุ่น แต่อาจไม่ปรากฏชัดเจนเหมือนปัญหาอื่นๆ เช่น เรื่องติดยา ติดยพนันหรือดื่มสุรา ทั้งนี้ เนื่องจากเรื่องเพศ ยังคงเป็นเรื่องปกปิดในสังคม ถูกมองว่าเป็นเรื่องไม่ดีและน่าอายที่จะพูดคุยกัน

5.2 เมื่อวัยรุ่นประสบปัญหาในเรื่องเพศ มักมีแนวโน้มที่จะไม่กล้าเปิดเผย หรือปรึกษากับผู้ปกครอง ด้วยเกรงว่าจะไม่ได้รับการยอมรับ หรือเข้าใจ ตลอดจนอาจถูกต่อว่าจากผู้ใหญ่

5.3 อย่างไรก็ดี ปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่นสามารถป้องกันและจัดการได้ หากผู้ปกครองสามารถสร้างความไว้วางใจ และทำให้ลูกหลานเห็นว่าผู้ปกครองพร้อมคุยกับลูกในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งกิจกรรมในวันนี้ จะช่วยให้ผู้ปกครองที่อาจยังไม่สะดวกใจที่จะคุยเรื่องเพศช่วยกันหาวิธีที่จะพูดคุยกับลูกหลานในเรื่องเพศ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

6. การประเมินผล

6.1 ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์

6.2 สังเกตการณ์มีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมครั้งที่ 4 “กิจกรรม เลือกลงข้าง”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมสำรวจการให้คุณค่า ทักษะ และความเชื่อของตนเองในเรื่องเพศ
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมเปิดใจรับฟังและตระหนักว่าแต่ละคนอาจมีความเชื่อและให้คุณค่าในเรื่องเพศแตกต่างกัน
- 1.3 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมวิเคราะห์ผลของความคิด ความเชื่อเรื่องเพศ ที่มีต่อการสื่อสารและเลี้ยงดูลูกหลาน

2. เวลา

1 ชั่วโมง

3. สื่อ/ อุปกรณ์

ป้าย “เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วย”

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 ผู้ดำเนินการอธิบายว่า มีข้อความที่จะอ่านให้แต่ละคนพิจารณาโดยขอให้ทุกคนคิดว่าตนเองเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ ย้ำว่าไม่มีคำตอบที่ผิดหรือถูก แต่เป็นเรื่องการแสดงความคิดเห็นหรือทักษะของเราเอง เมื่อฟังข้อความแต่ละข้อแล้ว ให้เดิน ไปยืนในฝั่งที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งมีสองข้างคือ “เห็นด้วย” และ “ไม่เห็นด้วย”

4.2 บอกให้ผู้เข้าร่วมอบรมทุกคนยืนขึ้น รวมตัวกันตรงกลางห้อง เพื่อเตรียมเข้าสู่กิจกรรม

4.3 อ่านข้อความทีละข้อความ และให้ผู้เข้าร่วมอบรมเลือกยืนตามความเห็นของตนเอง ว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย”

4.3.1 ฉันยอมรับได้ ถ้าวัยรุ่นชายที่กำลังเรียน ม.ต้นมีเพศสัมพันธ์เมื่อทุกคนตอบและให้เหตุผลแล้ว ให้ถามต่อว่าฉันยอมรับได้ ถ้าวัยรุ่นหญิงที่กำลังเรียน ม.ต้นมีเพศสัมพันธ์

4.3.2 ฉันยอมรับได้ ถ้าเห็นวัยรุ่น ที่เรียนชั้นมัธยมพกถุงยางอนามัยเมื่อทุกคนตอบและให้เหตุผลแล้ว ให้ถามต่อว่าถ้าลูกหลานจะไปงานปาร์ตี้และมาขอถุงยาง ฉันพร้อมจะให้

4.3.3 ฉันยอมรับได้ ถ้าวัยรุ่นหญิงที่ยังเรียนหนังสือตัดสินใจไปทำแท้งเมื่อทุกคนตอบและให้เหตุผลแล้ว ให้ถามต่อว่าฉันยอมรับได้ ถ้าวัยรุ่นชายที่ยังเรียน ตัดสินใจพาแฟนไปทำแท้ง

4.3.4 ถ้าลูกหลานชาย/หญิง อายุ 12 ถามเรื่องยาคุมกำเนิดฉันก็พร้อมจะตอบ

4.3.5 ในแต่ละข้อ เมื่อผู้เข้าร่วมอบรมเลือกยื่นเรียบร้อยแล้ว ให้สุ่มถามความคิดเห็นและเหตุผลของแต่ละฝ่ายๆ ละ 2-3 คน โดยพยายามถามคนที่อาจมีเหตุผลต่างจากเพื่อนที่แสดงความคิดเห็นไปแล้ว

4.3.5.1 การถามอาจเริ่มจากถามฝ่ายที่มีคนยืนอยู่น้อยกว่าก่อน เพื่อให้เห็นว่าความคิดเห็นของคนส่วนน้อยก็มีความสำคัญเช่นเดียวกับคนส่วนใหญ่ และย้ำว่าระหว่างที่เพื่อนแสดงความคิดเห็นขอให้ทุกคนช่วยกันฟัง

4.3.5.1 ในแต่ละข้อ ไม่ควรใช้เวลาซักถามเหตุผลนานเกินไป เพราะจะทำให้ผู้ฟังคนอื่นขาดสมาธิ เมื่อได้ฟังเหตุผลที่หลากหลายพอสมควรแล้ว ให้ทุกคนกลับมายืนรวมกันตรงกลางห้อง เพื่อรอคำถามข้อต่อไป

4.3.6 ระหว่างที่ผู้เข้าร่วมอบรมให้เหตุผลควรจดประเด็นสำคัญของเหตุผลแต่ละข้อ ไว้บนกระดาน เพื่อนำมาทบทวนและชวนพูดคุยในตอนท้ายของกิจกรรม

4.3.7 เมื่อถามครบทุกคำถามแล้ว ผู้ดำเนินการทบทวนคำตอบและเหตุผลที่มีการแสดงความคิดเห็นของแต่ละข้อ พร้อมชวนพูดคุย ตั้งข้อสังเกตตามแนวทางการพูดคุย ดังนี้

แนวทางการชวนคุยในแต่ละข้อ สำหรับผู้ดำเนินการ

4.3.7.1 ข้อแรก เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

- มีข้อสังเกตเรื่องความแตกต่างในการยอมรับเรื่องเพศสัมพันธ์ ระหว่างลูกหลานเพศชายและหญิงหรือไม่ อย่างไร

- คิดว่า ลูกหลานของเรารู้หรือไม่ ว่าเราคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร เพราะเหตุใด

- ทิศนะต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นของเราในฐานะผู้ปกครอง จะส่งผลต่อการพูดคุยกับลูกหลานในเรื่องเพศอย่างไร

4.3.7.2 ข้อสอง เรื่องการพกถุงยางอนามัยของวัยรุ่น

- เห็นทัศนะเรื่องถุงยางอนามัยอย่างไรบ้าง

- เป็นเรื่องยากหรือง่ายสำหรับวัยรุ่น หากคิดจะใช้ถุงยางเพื่อป้องกัน

- ผู้ปกครองควรคุยเรื่องถุงยางกับลูกหลานวัยรุ่นอย่างไร

4.3.7.3 ข้อสาม เรื่องการทำแท้ง

- มีข้อสังเกตเรื่องความแตกต่างในการยอมรับเรื่องการทำแท้งระหว่างลูกหลานเพศชายและหญิงหรือไม่ อย่างไร

- หากวัยรุ่นสาวท้องโดยไม่พร้อม และต้องการเรียนหนังสือต่อจะมีทางเลือกอะไรบ้าง

- ทำอย่างไรให้ลูกหลานวัยรุ่นของเรามาปรึกษาเรา หากเกิดกรณีท้องไม่พร้อม

4.3.7.4 ข้อสี่ เรื่องการสอนเรื่องวิธีการคุมกำเนิด

- ผู้ปกครองสะดวกใจในการสอนเรื่องวิธีการป้องกันท้อง มากน้อยเพียงใด
- ผู้ปกครองควรจะเริ่มพูดคุยหรือสอนเรื่องนี้ตั้งแต่เมื่อใด

4.3.8 ผู้ดำเนินการชวนผู้เข้าร่วมช่วยกันสรุป โดยใช้คำถาม ดังนี้

- จากกิจกรรม “เลือกข้าง” เราเห็นความรู้สึกรู้สึกหรือมุมมองของผู้ปกครองต่อเรื่องเพศของวัยรุ่นอย่างไรบ้าง
- คิดว่าลูกหลานของเราจะมีความคิดเห็นที่เหมือนหรือต่างจากเราในเรื่องนี้อย่างไร เพราะอะไร
- การที่เราคิดเรื่องเพศต่างจากลูกหลานจะส่งผลต่อการพูดคุยอย่างไรบ้าง
- ถ้าต้องคุยเรื่องเพศกับลูกหลานในเรื่องที่ลูกหลานคิดต่างจากเรา จะต้องคำนึงถึงอะไรบ้าง
- จากกิจกรรม “เลือกข้าง” ได้แง่คิดอะไรบ้าง

5. สรุป

5.1 ในเรื่องเพศ-พฤติกรรมทางเพศ คนแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นและการให้คุณค่าที่แตกต่างกัน ด้วยประสบการณ์ การเรียนรู้และกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่แตกต่างกัน จึงไม่ใช่เรื่องผิดหรือถูก

5.2 คนส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้กรอบสังคม ค่านิยม หรือวัฒนธรรม ในการกำหนด/ตัดสินพฤติกรรมของคนอื่น โดยขาดการทำความเข้าใจถึงที่มาที่ไป และความคิดความเชื่อที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เราควรจะทำทันท้ความรูสึกความเชื่อของตนเองคนต่างรุ่น เช่น ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองและลูกหลาน อาจมีความเห็น ความเชื่อและการให้คุณค่าในเรื่องเพศที่แตกต่างกัน ด้วยเติบโตในสภาพแวดล้อมทางสังคมคนละแบบ ดังนั้นการเปิดใจเรียนรู้ และรับฟังความเห็นที่แตกต่าง โดยไม่ด่วนตัดสิน จะช่วยให้ผู้ปกครองมีมุมมองที่กว้างขวางขึ้น และเป็นผลดีต่อการพูดคุยสื่อสารกับลูกหลาน เพื่อหาวิธีป้องกัน และแก้ไขปัญหาได้ลุ่มลึกขึ้น

5.3 “เรื่องเพศ” เป็นเรื่องยากสำหรับวัยรุ่นที่จะคุยกับลูกหลาน จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้ปกครองจะต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้น และแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองพร้อมรับฟัง และพูดคุยด้วย

6. การประเมินผล

- 6.1 ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์
- 6.2 สังเกตการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมครั้งที่ 5 “กิจกรรม ย้อนรอย...วัยรุ่น”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

1.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมทบทวนความรู้สึกของตนเองในวัยรุ่น และวิเคราะห์เปรียบเทียบความเป็นวัยรุ่นในแต่ละยุคสมัย

1.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างผู้ปกครองกับวัยรุ่น และระบุวิธีการลดช่องว่างในการสื่อสารกับวัยรุ่น

2. เวลา

45 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

3.1 กระดาษฟลิปชาร์ต ปากกาเคมี กระดาษขาว

3.2 ใบงานที่ 2 โจทย์สถานการณ์ “ย้อนรอย...วัยรุ่น”

3.3 ไฟล์วิดีโอ “เสียงจากวัยรุ่น”

3.4 เครื่องเล่นที่สามารถเล่นแผ่นซีดีได้ และลำโพง

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 กลุ่มย่อย อธิบายว่า แต่ละกลุ่มจะได้โจทย์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันระดมความเห็น

4.2 แจกโจทย์ให้แต่ละกลุ่ม พร้อมกระดาษฟลิปชาร์ตและชี้แจงว่าให้เวลาระดมความเห็น ๑๐ นาที

4.3 เมื่อหมดเวลา ให้กลุ่มที่ 1 นำเสนอ

4.4 จากนั้น ให้กลุ่มที่ 2 นำเสนอความเห็นที่ระดมได้

4.5 เมื่อนำเสนอครบทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ผู้ดำเนินการชวนคุย ดังนี้

- วัยรุ่นสมัยก่อนกับสมัยนี้ เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

- สังคมและสภาพแวดล้อมสมัยนี้กับสมัยก่อน เหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง และส่งผล

อย่างไร

- อะไรทำให้เราอมรับพฤติกรรมบางอย่างของวัยรุ่นสมัยนี้ไม่ได้ทั้งที่ตอนเป็นวัยรุ่น เราก็

เคยทำคล้ายๆ กัน

- หากเราเกิดเป็นวัยรุ่นยุคนี้ เราจะทำเหมือนหรือต่างไปจากที่วัยรุ่นยุคนี้ทำ

- จากกิจกรรม “ย้อนรอยวัยรุ่น” เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

- ในฐานะ “ผู้ปกครอง” เมื่อเราเข้าใจ “ความเป็นวัยรุ่น” และสภาพแวดล้อมของสังคมที่

เปลี่ยนแปลง เราจะช่วยเตรียมวัยรุ่นให้อยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างไรบ้าง

4.6 ผู้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

4.6.1 ธรรมชาติของวัยรุ่นไม่ว่าจะยุคใด สมัยใด ก็ล้วนไม่ต่างกัน คืออยากรู้ อยากลอง ชอบ ทำท่ายิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ และมีความสนใจในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตและเปลี่ยนแปลงไปของร่างกายตามธรรมชาติ

4.6.2 สิ่งที่เปลี่ยนคือ สภาพแวดล้อมและสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสาร การคมนาคมที่รวดเร็วยิ่งขึ้น วัยรุ่นในยุคนี้จึงเรียนรู้และปรับตัวไปตามสภาพแวดล้อม เป็นไปได้หรือไม่ว่า หากเราเกิดเป็นวัยรุ่นยุคนี้ เราก็คงทำอะไรที่ไม่ต่างไปจากวัยรุ่นยุคนี้ทำ

4.6.3 สังคมที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การแสดงออกของวัยรุ่นเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น ใจร้อน อยากมี อยากได้ มีค่านิยมทางวัตถุสูงแต่งกายตามแฟชั่น เลียนแบบคารา ฯลฯ

4.6.4 ประเด็นสำคัญกว่า คือ เราจะช่วยกันเตรียมเด็กให้สามารถใช้ชีวิตอย่างเท่าทันและเอาตัวรอดในสังคมทุกวันนี้ได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย รับผิดชอบทั้งตัวเองและคนที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างไร เพราะการกล่าวโทษสังคม สื่อ หรือกระทั่งโทษว่าตัวเด็กไม่ดี ไม่ช่วยแก้ปัญหาได้

4.7 ผู้ดำเนินการชี้แจงว่า จะเปิดซีดี ความยาวประมาณ ๕ นาที เพื่อชวนดูและฟังเสียงของเด็กๆ ที่ต้องการบอกความรู้สึกที่ตัวเองมีต่อผู้ปกครองว่าพวกเขาารู้สึกอย่างไร เมื่อได้ยินคำพูดต่างๆ จากผู้ปกครอง

4.8 เมื่อดูจบแล้ว ถามผู้เข้าร่วมว่า

4.8.1 รู้สึกอย่างไรบ้างกับสิ่งที่วัยรุ่นพูดในซีดี

4.8.2 คิดว่าเด็กๆ จะบอกความรู้สึกที่เราได้ยินกับผู้ปกครองของเขาหรือไม่เพราะเหตุใด

4.8.3 ในฐานะผู้ปกครอง เราจะทำอะไรกันบ้างเพื่อให้เรากับลูกหลานเข้าใจกัน

ผู้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ อาจเพิ่มเติมข้อมูลสถานการณ์เรื่องเพศของเยาวชนในพื้นที่ หรือของสังคมไทยเพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นของผู้ปกครองในการเริ่มต้นสื่อสารกับลูกหลานวัยรุ่น

5. สรุป

ผู้ปกครองจะได้เรียนรู้โดยนี่ย้อนเมื่อตนเองเป็นวัยรุ่น เพื่อให้สามารถเข้าใจวัยรุ่น ว่าวัยรุ่นต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการก้าวเข้าสู่พฤติกรรมต่างๆมากกว่ากลุ่มวัยอื่นๆ เพราะวัยรุ่นทุกคนมีธรรมชาติเหมือนกัน และวางแผนร่วมกันแก้ไขปัญหา

6. การประเมินผล

6.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

6.2 การแสดงออกถึงความตั้งใจที่จะฟังและแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมครั้งที่ 6 “กิจกรรม ใ้รักนำทาง”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีทัศนคติที่ดีในการสื่อสารกับครอบครัว

2. เวลา

30 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

3.1 ผ้าปิดตา

3.2 กล้อง/เครื่องเล่น CD /ลำโพง

3.3 สไลด์ประกอบการบรรยายเรื่องการสื่อสารที่ดี

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 วิทยากรให้ผู้เข้าร่วมอบรมจับคู่กับลูกหลานของตนเอง แล้วแจกผ้าปิดตาให้คู่ละ 1 ผืน โดยให้แต่ละคู่ตกลงกันว่าใครจะเป็น ผู้ถูกปิดตา

4.2 วิทยากรให้ผู้ที่ถูกผ้าปิดตาขึ้นอยู่ด้านหน้า และให้ผู้ที่ไม่ได้ผูกผ้าปิดตา ขึ้นอยู่ด้านหลังแล้วใช้มือแตะไหล่ คอยบอกทิศทาง จากนั้นก็ให้แต่ละคู่เดินในพื้นที่ที่กำหนด โดยมีข้อแม้ว่าแต่ละคู่จะต้องไม่เดินชนกัน ระหว่างนั้นวิทยากรจะเปิดเสียงเพลงเพื่อให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร

4.3 เมื่อเสียงเพลงจบลงวิทยากรให้แต่ละคู่สลับตำแหน่งกัน โดยให้ผู้ที่ถูกปิดตา เปลี่ยนมาเป็นผู้บอกทาง ส่วนผู้ที่บอกทางให้มาผูกผ้าปิดตาแทน ระหว่างนั้นวิทยากรจะเปิดเสียงเพลงเพื่อให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร

4.4 เมื่อเสียงเพลงจบลงวิทยากร ถามความรู้สึกของผู้ที่ถูกปิดตาในครั้งแรกว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง และถามผู้ที่ เป็นผู้บอกทางในครั้งแรกว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง จากนั้นก็ถามถึงความรู้สึก ว่า ระหว่างการเป็นผู้นำทางกับ ผู้บอกทางนั้นแตกต่างกันอย่างไรบ้าง

5. สรุป

กิจกรรมใ้รักนำทาง มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของผู้เข้าร่วมอบรมในการสื่อสารกับลูกหลาน วิทยากรควรชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกระหว่างผู้นำทางและผู้ที่ถูกปิดตา ซึ่งประเด็นในการสรุปคือ เปรียบเทียบผู้นำทาง คือ ผู้ปกครอง ผู้ที่ถูกปิดตา คือ ลูกหลาน ซึ่งให้ผู้เข้าร่วมอบรมเห็นว่า เมื่อผู้ปกครองนำทางสิ่งที่คุณจะทำคือ พยายามชี้แนะให้ ลูกหลานเดินไปในทางที่ถูกที่ควร มีความปลอดภัยไม่ชนกับคนอื่น เพราะผู้ปกครองมีประสบการณ์มาก่อนรู้ว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ซึ่งในบางครั้งผู้นำทางก็มีการบังคับกับคนที่ถูกปิดตา เพราะเห็นแล้วว่าผู้ถูกปิดตา กำลังจะเดินไปในทางที่ผิด แต่คนที่ถูกปิดตาไม่เข้าใจเหตุผล เพราะยังไม่มีประสบการณ์ ก็ไม่เชื่อฟังพยายามจะเดินไปในทางที่ตนเองต้องการ การที่ทั้งสองฝ่ายมีมุมมองที่ต่างกันทำให้มีความคิดเห็น

และการตัดสินใจแตกต่างกัน ดังนั้น การให้โอกาสได้เปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่น่าท้อมาเป็นผู้ที่ถูกปิดตาจะทำให้เข้าใจกันมากขึ้น

6. การประเมินผล

6.1 สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

6.2 การแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมครั้งที่ 7 “กิจกรรม เรื่องของแอน”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมรู้สึกถึงความซับซ้อนของสถานการณ์และปัญหาทางเพศของวัยรุ่น

2. เวลา

20 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

3.1 ใบงานที่ 3 เอกสารเรื่องของแอน และบทสัมภาษณ์แอน

3.2 ไฟล์เสียง “ชีวิตของแอน” (ความยาว ๕ นาที)

3.3. เครื่องเล่นที่สามารถเล่นแผ่นซีดีได้ หรือคอมพิวเตอร์ลำโพงและสายเสียง

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 ผู้ดำเนินการชี้แจงว่าจะให้ฟังเสียงสัมภาษณ์เด็กวัยรุ่นคนหนึ่ง ซึ่งใช้ชื่อสมมติว่า “แอน” และแจกใบข้อมูล “เรื่องของแอน” และบทสัมภาษณ์แอนให้ทุกคน

4.2 ให้เวลาผู้เข้าร่วมอบรมอ่านใบข้อมูล หรือขออาสาสมัครอ่านเรื่องของแอนให้เพื่อนทุกคนได้ยิน

4.3 เมื่ออ่านจบแล้ว เค้าให้ฟังว่า ทีมงาน ได้มีโอกาสสัมภาษณ์ “แอน” และจะเปิดไฟล์เสียง “ชีวิตของแอน” ให้ทุกคนฟังด้วยกัน ระหว่างฟังขอให้ทุกคนลองคิดตามว่า ฟังแล้วเรารู้สึกอย่างไร และเกิดคำถามอะไรขึ้นในใจบ้าง

4.4 เมื่อฟังจบแล้ว ใช้คำถามชวนคุย ดังนี้

- ได้ฟังเรื่องของแอนแล้ว รู้สึกอย่างไร
- มีคำถามอะไรเกิดขึ้นในใจบ้างระหว่างที่ฟังเรื่องของแอน
- มีเรื่องอะไรบ้างที่แอนเล่าจะไม่คุยกับพ่อแม่ เพราะอะไร
- จากกรณีของแอน การที่ลูกไม่คุยกับพ่อแม่ ส่งผลอย่างไร
- คิดว่าสถานการณ์แบบแอน อาจเกิดขึ้นกับลูกหลานของเราได้หรือไม่อย่างไร
- ถ้าอยากให้ลูกหลานคุยเรื่องเพศกับเรา ผู้ปกครองต้องทำอย่างไร

4.5 ผู้ดำเนินการชวนตั้งข้อสังเกตจากเรื่องของแอนว่า

- ผู้ปกครองอาจจะคุยกับลูกหลานได้ทุกเรื่อง แต่ไม่แน่ว่าจะคุยเรื่องเพศได้
- “เด็กดี” ในความรู้สึกของ “ผู้ปกครอง” ที่เรียนเก่ง กลับบ้านตรงเวลา พูดคุยกับเราคืออาจ

ไม่ได้แปลว่าจะไม่เจอ/มีปัญหาเรื่องเพศ

- เด็กๆ เรียนรู้ความคาดหวังของผู้ปกครองได้ดี โดยเฉพาะเรื่องเพศดังนั้น ท่าทีของผู้ปกครองจึงต้องทำให้ลูกหลานรู้สึกว่า คุยกับผู้ปกครองได้และจะไม่ถูกดำเนิน

5. สรุป

ผู้ปกครองจะได้เรียนรู้โดยศึกษาจากกรณีศึกษาของแอน เพื่อให้สามารถเข้าใจวัยรุ่นว่า วัยรุ่นต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการก้าวเข้าสู่พฤติกรรมต่างๆมากกว่ากลุ่มวัยอื่นๆ เพราะวัยรุ่นทุกคนมีธรรมชาติเหมือนกัน และวางแผนร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันในการวางแผนการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกหลาน

6. การประเมินผล

6.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

6.2 การแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมครั้งที่ 8 “กิจกรรม VDO หนึ่งวันที่เข้าใจ”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบ การคุมกำเนิดและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนต่างเพศ ทักษะการปฏิเสธ บทบาทและสิทธิทางเพศชายหญิง

2. เวลา

30 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

4.1 สื่อ VCD “หนึ่งวันที่เข้าใจ” ความยาว 13 นาที

4.2 คู่มือ 1 หนึ่งที่เข้าใจ

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 ผู้ดำเนินกิจกรรมอธิบายเรื่องพัฒนาการของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมและแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมเป็น 3 กลุ่ม

4.2 ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกคู่มือ 1 หนึ่งที่เข้าใจให้แต่ละกลุ่มอ่านและศึกษาการสื่อสารที่เหมาะสมกับ สถานการณ์เป็นเวลา 20 นาที

4.3 ชี้แจงผู้เข้าร่วมอบรมว่า กิจกรรมต่อไปจะเป็นการฟังวิดีโอ หนึ่งวันที่เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัว

4.4 ผู้จัดกิจกรรมเปิด สื่อ VCD “หนึ่งวันที่เข้าใจ” ความยาว 13 นาทีที่ครอบคลุมทั้ง 16 ประเด็นผ่านตัวละครของแม่และลูกสาว 3 คู่ซึ่งเป็นผู้ที่อาศัยในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

คู่ที่ 1 วิธีการคุมกำเนิด บทสนทนาระหว่างมารดา “ยู้ย” ช่างทำผมร่ำเริงคุยสนุก กับลูกสาว “เฟริน” ที่ค่อนข้างเกียบขริ่ม ในประเด็นของยาเม็ดคุมกำเนิดถุงยางอนามัย และวิธีนับระยะปลอดภัย

คู่ที่ 2 การคบเพื่อนและเพื่อนต่างเพศ ถ่ายทอดผ่านบทสนทนาระหว่างมารดา “ลักษณะ” □ ที่คุยกับลูกสาวไม่ได้เลย กับลูกสาว “แจง” ที่ไม่ค่อยคุยกับแม่เพราะคุยกันแล้วทะเลาะกันทุกครั้ง ประเด็นสนทนาการคบเพื่อนต่างเพศ การอยู่ตามลำพัง การชิงสุกก่อนห่าม และการไว้ใจคนแปลกหน้า

คู่ที่ 3 การหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยง เป็นบทสนทนาระหว่างมารดา “หญิง” ที่มีปัญหาในการคุยกับลูกสาว “บู” หน้า ตาคี มีหนุ่มมาจีบหลายคน บทสนทนาเกี่ยวกับการแต่งกาย การอยู่ตามลำพังกับเพื่อนชาย การสูบบุหรี่ดื่มสุรา และการคู่อื่นๆ

4.5 หลังจบวิดีโอให้ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละกลุ่มปรึกษากันว่า จากสถานการณ์ในวิดีโอถ้าเราเป็นผู้ปกครองจะอย่างไรให้อภิปรายร่วมกันในกลุ่ม

4.6 ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในกลุ่มใหญ่

4.7 ผู้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

ทักษะการสื่อสารต้องใช้ให้เหมาะกับสถานการณ์ถ้าใช้การสื่อสารอย่างเหมาะสม สถานการณ์ผลของการสื่อสารจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการสื่อสารมีจุดประสงค์ดังนี้คือ

- เพื่อให้ตระหนักถึงความห่วงใย
- เพื่อตักเตือน ให้สติ ห้ามปราม และความคุมพฤติกรรม
- เพื่อยืนยันความต้องการ สร้างความเข้าใจ
- เพื่อนำชี้แนะ และให้ทางเลือกหรือเสนอทางเลือก
- เพื่อติดตาม เฝ้าระวัง กำกับ และดูแล
- เพื่อเปลี่ยนเรื่องลดความตึงเครียด
- เพื่อประเมินปัญหา และหาแนวทางแก้ไข
- เพื่อแสดงความประทับใจ ชื่นชม
- เพื่อให้ความรู้ และเตือนสติ

5. สรุป

การได้มีโอกาสเรียนรู้การที่แบบเรียนรู้สำเร็จรูป (VCD) ทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศเนื่องจากการที่ได้รับรู้ถึงวิธีการ สาระของการสื่อสารบุคคลจะได้ประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตนเองว่าตนกระทำได้สำเร็จการสร้างเสริมให้บุคคลมีความเชื่อในการบรรลุความสำเร็จของการกระทำ โดยเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious experiences) การที่สังเกตการแสดงการกระทำต่างๆของบุคคลอื่น ผู้เข้าร่วมที่สังเกตก็อาจถูกชักจูงให้เกิดการรับรู้ว่าคุณเองก็สามารถกระทำอย่างที่คุณเห็นได้เหมือนกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกหลานมากขึ้น

6. การประเมินผล

การแสดงความคิดเห็นและสะท้อนคิดจากความรู้ที่ได้รับ

กิจกรรมครั้งที่ 9 “กิจกรรม ฝึกฟังอย่างตั้งใจ”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

1.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมระบุงค์ประกอบของการฟังอย่างตั้งใจ

1.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกทักษะของการฟังอย่างตั้งใจ

1.3 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมตระหนักว่า “ทักษะการฟัง” เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสารสองทาง และทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น

2 เวลา

60 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

ใบงานที่ 4 โจทย์สถานการณ์ “ฝึกฟังอย่างตั้งใจ” (สำหรับฝึกในรอบที่สาม)

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 ชี้แจงผู้เข้าร่วมอบรมว่า กิจกรรมนี้จะเป็นการฝึก “การฟังอย่างตั้งใจ”

4.2 ถามผู้เข้าร่วมอบรมว่า การฟังอย่างตั้งใจต่างจากการฟังโดยทั่วไปอย่างไรบ้าง

4.3 ผู้ดำเนินการชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญของการฟังอย่างตั้งใจ ดังนี้

- คนฟังต้องมีความพร้อมและความตั้งใจที่จะรับฟัง
- คนฟังต้องแสดงความสนใจต่อผู้เล่า ทั้งสีหน้า สายตา ท่าทาง
- คนฟังต้องฟังเพื่อเข้าใจทั้งเรื่องที่เล่า และอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เล่า

4.4 ให้ผู้เข้าร่วมอบรมจับคู่ และอธิบายว่าเราจะลองฝึกการฟังอย่างตั้งใจ โดยแบ่งเป็น 3 รอบ

4.5 ฝึกการฟัง รอบที่ 1

- จับคู่ โดยให้ผลัดกันเป็นผู้ฟัง และผู้เล่า
- ให้ผู้เล่า เล่าเรื่อง “ความรู้สึกภาคภูมิใจ” ในตัวลูกหลาน ผู้ดำเนินการอาจอธิบายเพิ่มเติมว่า ให้เล่ารายละเอียดว่าเป็นเรื่องอะไร อะไรที่ทำให้รู้สึกภูมิใจและเรื่องนั้นๆ ของลูกหลาน ส่งผลกับเราอย่างไร

- ผู้ฟังให้ฟังเพื่อนอย่างตั้งใจ โดยไม่ต้องถามคำถามใดๆ
- ให้ความเวลาแต่ละคนเล่า 3 นาที ก่อนสลับกัน

4.5 เมื่อทั้งคู่ได้ผลัดกันเล่าและฟังแล้ว ถามผู้เข้าร่วม ดังนี้

- ในฐานะผู้เล่า รู้สึกอย่างไรที่มีคนฟังเราอย่างตั้งใจ ผู้ฟังแสดงท่าทีอย่างไรที่ทำให้รู้สึกว่าการตั้งใจฟัง

- ในฐานะผู้ฟังรู้สึกอย่างไรที่ต้องฟังเพียงอย่างเดียวโดยห้ามถาม

4.6 ฝึกการฟัง รอบที่ 2

- จับคู่เดิม โดยให้ผลัดกันเป็นผู้ฟังและผู้เล่าและรอบนี้ให้ผู้ฟังสะท้อนสิ่งที่ได้ยิน และซักถาม ได้
- ให้ผู้เล่า เล่าเรื่อง “ความรู้สึกกังวลใจ” ในตัวลูกหลานขณะนี้ที่ยังจัดการไม่ได้ หรือได้จัดการไปแล้ว แต่ยังไม่ค่อยสบายใจผู้ดำเนินการอาจอธิบายเพิ่มเติมว่าให้เล่าเรื่องที่กังวลว่าเป็นเรื่องอะไร สาเหตุที่ทำให้กังวลคืออะไร เราคิดอยากจะจัดการเรื่องนั้น หรือได้จัดการเรื่องนั้นไปแล้วอย่างไร รู้สึกอย่างไรกับการจัดการของตัวเอง คิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นได้บ้าง
- คนฟัง ให้ฟังอย่างตั้งใจ สะท้อนสิ่งที่ได้ยินให้กับผู้เล่า (ทั้งเนื้อหาและความรู้สึก) และตั้งคำถาม เพื่อให้เพื่อนได้ทบทวนหรือคิดถึงมุมอื่นๆ หรือคิดถึงทางเลือกในการจัดการความกังวลใจ

- ให้ความเวลาแต่ละคนเล่า 5 นาที ก่อนสลับกัน

4.7 เมื่อทั้งคู่ผลัดกันเล่าและฟังแล้วในรอบที่ 2 ถามผู้เข้าร่วม ดังนี้

- ในรอบนี้ ผู้เล่ารู้สึกต่างจากรอบแรกอย่างไร และรู้สึกอย่างไรกับการสะท้อนและตั้งคำถามของผู้ฟัง

- ในฐานะผู้ฟัง รู้สึกต่างจากรอบแรกอย่างไร
- ในสถานการณ์จริงของการคุยระหว่างผู้ปกครอง ผู้ปกครองสามารถฟังลูกหลานได้เหมือนกับที่เราฝึกในสองรอบนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

4.8 ฝึกการฟัง รอบที่ 3

• ขออาสาสมัคร 2 คน โดยผู้ดำเนินการนำอาสาสมัครทั้ง 2 คนออกไปนอกห้อง ให้อาสาสมัครตกลงกันว่า ใครจะสวมบทบาทเป็นลูกหลาน และใครจะสวมบทบาทเป็นผู้ปกครอง แยกคุยกับอาสาสมัครที่เป็นลูกหลานและผู้ปกครอง แจกใบสถานการณ์และทำความเข้าใจบทบาท และสถานการณ์ตามโจทย์ของแต่ละคน โดยไม่ให้อีกฝ่ายรู้

สำหรับอาสาสมัครที่ได้ใบสถานการณ์ผู้ปกครอง

- อธิบายให้อาสาสมัครเข้าใจว่า เมื่อกลับเข้าไปในห้องอบรมขอให้เป็นผู้เริ่มถามอีกคน ก่อนตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยให้แสดงความกังวลใจว่ากลัวลูกหลานจะเอาเงินไปใช้เกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากจับได้ว่าลูกหลานเอาเงินไปเพราะจำคำหน้าที่แบงก์ห้าร้อย ซึ่งอยู่ในกระเป๋าได้

สำหรับอาสาสมัครที่ได้ใบสถานการณ์ลูกหลาน

- อธิบายว่า เมื่อกลับเข้าไปในห้อง ขอให้รอก่อนอย่าเพิ่งเริ่มพูดอะไร จนกว่าอีกฝ่ายจะพูดขึ้นมาและให้พยายามปฏิเสธในสิ่งที่ตนเองทำตามสถานการณ์ที่ได้รับ ด้วยความกลัวว่าจะถูกลงโทษ

• ระหว่างที่ผู้ดำเนินการนำอาสาสมัครทั้งสองคนออกไปอธิบายนอกห้อง ให้ทีมผู้ดำเนินการอีกคนอ่านสถานการณ์ที่ทั้งสองคนได้รับให้ผู้เข้าร่วมทั้งหมดฟัง โดยชี้แจงว่าขอให้ทุกคนทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์และดูว่าปฏิกริยาและคำพูดของอาสาสมัครทั้งสองคนเป็นอย่างไร มีการใช้ทักษะการฟังอย่างไรบ้างระหว่างที่ทั้งสองสนทนากัน

4.9 เมื่อพร้อมแล้วให้อาสาสมัครทั้งสองคนออกมาแสดงบทบาทสมมติโดยผู้เข้าร่วมที่เหลือทำหน้าที่ผู้สังเกตการณ์

4.10 ระหว่างที่อาสาสมัครทั้งสองคนแสดงบทบาทสมมติ ผู้ดำเนินการจัดประโยคสำคัญที่ทั้งสองพูดไว้เพื่อใช้ชวนพูดคุยหลังจากการแสดงจบ

4.11 ผู้ดำเนินการชวนพูดคุยโดยใช้คำถาม ดังนี้ ถามผู้สังเกตว่า

- บรรยากาศของการพูดคุยเป็นอย่างไร
- มีข้อสังเกตเรื่องการฟังของผู้ปกครอง-ลูกหลาน อย่งไรบ้าง

ถามอาสาสมัครที่รับบทบาทผู้ปกครอง

- รู้สึกอย่างไรกับการพูดคุยกับลูกหลาน
- ระหว่างพูดคุย ได้ใช้ทักษะการฟังลูกหลาน หรือไม่อย่างไร
- สิ่งที่คุณรู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกยากระหว่างการพูดคุยคืออะไร

ถามอาสาสมัครที่รับบทบาทลูกหลาน

- รู้สึกอย่างไรกับการพูดคุยกับผู้ปกครอง
- ระหว่างพูดคุย ได้ใช้ทักษะการฟังผู้ปกครอง หรือไม่อย่างไร

- สิ่งที่เราตั้งใจหรือรู้สึกระหว่างการพูดคุยคืออะไร

4.12 ผู้ดำเนินการชวนสรุปกิจกรรม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- ประโยชน์ของการฟังอย่างตั้งใจ คืออะไร
- เราต้องเตรียมตัวเองอย่างไร ในการฟังอย่างตั้งใจ
- จะนำไปใช้กับลูกหลานอย่างไร

4.13 ผู้ดำเนินการอาจเพิ่มเติมประเด็นเรื่อง “ทักษะการฟังอย่างตั้งใจ” ดังนี้

- ทักษะการฟัง เป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการสื่อสาร เพราะทำให้ผู้พูดรู้สึกมั่นใจ เกิดความไว้วางใจที่จะพูดคุยหรือปรึกษากับเราเมื่อมีปัญหา โดยเฉพาะกับลูกหลาน

- หัวใจสำคัญของการพูดคุยกับลูกหลานคือ การเปิดโอกาสให้ลูกหลานได้พูดมากกว่าผู้ปกครอง ซึ่งจะเกิดได้ต้องอาศัยทั้งบรรยากาศ การใช้คำพูด ท่าทาง สีหน้า อากัปกิริยา โดยเฉพาะการฝึกใช้ประโยคคำถามปลายเปิด แทนประโยคคำสั่ง เพื่อให้ผู้พูดรู้สึกสบายใจที่จะพูดความจริง

- ไม่ว่าสถานการณ์จะคลี่คลายออกมาอย่างไร ไม่ว่าลูกหลานจะบอกหรือไม่บอก ก็ไม่ใช่ประเด็นหลัก แต่ที่สำคัญคือ ต้องชวนคุยให้เห็นว่าเหตุที่ลูกบอกหรือไม่บอกนั้น เป็นเพราะอะไร หากลูกหลานไม่บอกแล้วผู้ปกครองอยากให้ออก ควรทำอย่างไรหรือพูดอะไรที่จะทำให้คลี่คลายสถานการณ์ได้

- ทวนองค์ประกอบสำคัญของการฟังอย่างตั้งใจตั้งเป้าไว้เสมอก่อนการสนทนาทุกครั้งว่าเราจะตั้งใจฟังลูกหลานพูดให้จบฟังโดยแสดงท่าทางสนใจ เช่น สบตา ลูก หรือพยักหน้าเป็นระยะ และแสดงอาการตอบรับ เช่น อืม จ๊ะ เพื่อให้ลูกหลานรู้ว่าเรากำลังตั้งใจฟังเขาอยู่ไม่พูดขัดจังหวะหรือพูดแทรกในขณะที่ลูกหลานยังพูดไม่จบสะท้อนสิ่งที่ลูกหลานพูดเป็นระยะ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ทั้งเรื่องที่เล่าและความรู้สึกของลูกหลาน และแสดงให้รู้ว่าเรากำลังตั้งใจฟังลูกหลานใช้คำถามเปิด เพื่อขอให้อธิบาย หรือขยายความเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่ชัดเจน

5. สรุป

การได้มีโอกาสได้เรียนรู้ฝึกทักษะจากการได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทั้งความสำเร็จ อุปสรรคและความล้มเหลว การแก้ไขปัญหา ความร่วมมือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเกิดการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการนำมาใช้ในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรหลาน และตระหนักในความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น เกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะสื่อสารอย่างเหมาะสมกับบุตรหลาน

6. การประเมินผล

7.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

7.2 การแสดงความคิดเห็นและสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับ

กิจกรรมครั้งที่ 10 “กิจกรรม เจอแบบนี้...ทำอะไร”

1. วัตถุประสงค์การเรียนรู้.

- 1.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกทักษะผ่านสถานการณ์จำลองในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกหลาน
- 1.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมฝึกการใช้คำถาม เพื่อเปิดโอกาสให้อธิบายและฝึกทำทีในการรับฟัง

อย่างเป็นมิตร

2. เวลา

45 นาที

3. สื่อ/ อุปกรณ์

ใบงานที่ 5 โจทย์สถานการณ์ “เจอแบบนี้...ทำอะไร”

4. วิธีการจัดกิจกรรม

4.1 อธิบายผู้เข้าร่วมอบรมว่า กิจกรรมนี้จะเป็นการลองนำสิ่งที่เราเรียนรู้มาใช้ ชื่อกิจกรรมว่า “เจอแบบนี้ ทำอย่างไรดี”

4.2 ถามผู้เข้าร่วมว่า ในฐานะผู้ปกครอง สถานการณ์หรือเหตุการณ์อะไรบ้างที่หากเกิดขึ้นกับลูกหลานแล้วเราต้องตั้งหลักคิดว่า จะทำอย่างไรดี

4.3 ชี้แจงว่า กิจกรรมนี้ได้เตรียมสถานการณ์สมมติ 2 เรื่องให้ลองฝึกว่าเราจะทำอย่างไร หากเจอเหตุการณ์แบบนั้น

4.4 แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม แจกใบสถานการณ์ที่ 1 ให้กลุ่ม 1, 2 และแจกใบสถานการณ์ที่ 2 ให้กลุ่ม 3, 4

4.5 ให้เวลา 5 นาที สำหรับแต่ละกลุ่มปรึกษา แต่งบทสนทนา พร้อมทั้งแบ่งบทบาทกันในกลุ่มตามสถานการณ์ที่ได้รับ โดยย้ำว่าให้ใช้ทักษะและความรู้ที่ได้ฝึกมาแล้วจากกิจกรรมที่ผ่านมา ได้แก่

- จะใช้ท่าที สีหน้าที่ทำให้บรรยากาศการพูดคุยเป็นไปในแบบที่พร้อมจะเปิดใจรับฟังกันอย่างไร

- จะใช้ทักษะการฟังอย่างไร

- จะใช้ประโยคแบบไหนที่เอื้อให้เกิดการสนทนาที่เป็นการแสดงความห่วงใยหรือเตือนด้วยความหวังดี

- มีประเด็นเรื่องเพศอะไรบ้างที่ต้องหยิบยกขึ้นมาคุยกับลูกหลานในสถานการณ์นั้นๆ

4.6 เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทตามที่เตรียมไว้ให้กลุ่มใหญ่ดู โดยเริ่มจากกลุ่มที่ได้รับสถานการณ์ที่ 1 และตามด้วยกลุ่มที่ได้รับสถานการณ์ที่ 2 และขอให้ผู้รับการอบรม

สังเกตและเปรียบเทียบท่าที คำพูด และท่าทีการรับฟังกันและกันของผู้ปกครองและลูกหลานในแต่ละกลุ่มว่าเป็นอย่างไร

4.7 เมื่อทุกกลุ่มแสดงจบ ชวนคุยโดยใช้คำถามต่อไปนี้

- หากเจอสถานการณ์ทั้ง 2 กรณี ผู้ปกครองต้องใช้ทักษะอะไรบ้าง
- หากเกิดเรื่องแบบนี้ในชีวิตจริง คิดว่าทั้งผู้ปกครองและลูกหลานจะมีปฏิกิริยาเหมือนหรือต่างจากที่แสดงบทบาทสมมติอย่างไรบ้าง

- จากสถานการณ์สมมติ ทั้ง 2 กรณี เราได้เรียนรู้อะไรบ้าง

- อะไรที่จะทำให้เกิดการสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพระหว่างผู้ปกครอง-ลูกหลาน

4.8 ผู้ดำเนินการสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศของลูกหลานวัยรุ่น ผู้ปกครองมักรู้สึกว่าเป็นเรื่องใหญ่ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองต้องตั้งสติ และสำรวจใจตนเองก่อนว่ารู้สึกอย่างไร รับได้หรือไม่ได้ เพราะอะไร

- การเปิดโอกาสให้ลูกหลานอธิบายเป็นเรื่องสำคัญในการแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น ที่มีความสนใจและอยากรู้ในเรื่องเพศ

- ในขณะเดียวกัน เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองจะแสดงความห่วงใยโดยการอธิบายให้ลูกหลานเห็นถึงผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์และการทำให้ลูกหลานมีความรู้ในเรื่องการป้องกันตัวเองเพื่อความปลอดภัยในการมีเพศสัมพันธ์ และให้คำแนะนำด้วยท่าทีที่ทำให้ลูกหลานวางใจและมั่นใจว่าลูกหลานสามารถคุยเรื่องนี้กับผู้ปกครองได้และยินดีรับฟังเสมอ

- พยายามฟังลูกพูดให้จบก่อน เมื่อถึงเวลาตอบ พูดให้สั้นกระชับตรงประเด็น หากไม่มีข้อมูล บอกกับลูกหลานตรงๆ และชวนลูกหลานค้นหาข้อมูลด้วยกัน และควรพูดคุยเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ สั้น กระชับไม่ใช้เวลานานในการพูดคุยแต่ละครั้ง

5. สรุป

การได้มีโอกาสได้เรียนรู้ฝึกทักษะจากการได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ทั้งความสำเร็จ อุปสรรคและความล้มเหลว การแก้ไขปัญหา ความร่วมมือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเกิดการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการนำมาใช้ในการสื่อสารเรื่องเพศกับลูกหลาน และตระหนักในความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น เกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะสื่อสารอย่างเหมาะสมกับลูกหลาน

6. การประเมินผล

6.1 ความสำเร็จของกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

6.2 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

ใบงานที่ 1 แบบสำรวจชุมชน

ในชุมชนของฉัน	มี	ไม่มี	ไม่แน่ใจ
1. ปีที่ผ่านมา มีคนท้องโดยไม่พร้อมในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
2. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นทะเลาะวิวาทจนถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
3. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทำร้ายร่างกายกันเพราะแย่งแฟนหรือเรื่องชู้สาว			
4. ปีที่ผ่านมา ฉันคิดว่ามีวัยรุ่นที่เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
5. ปีที่ผ่านมา ฉันคิดว่ามีวัยรุ่นติดเชื้อเอชไอวีในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
6. ปีที่ผ่านมา มีเด็กในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันอายุน้อยกว่า ๑๕ ปี มีเพศสัมพันธ์แล้ว			
7. ปีที่ผ่านมา มีเด็กหรือวัยรุ่นในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันถูกคนในครอบครัวล่วงละเมิดทางเพศ			
8. ปีที่ผ่านมา มีพ่อแม่ทำร้ายร่างกายกันในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
9. ปีที่ผ่านมา มีพ่อแม่ทำร้ายร่างกายลูกตนเองในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
10. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นติดการพนันหรือติดเกมจนส่งผลกระทบต่อชีวิตตัวเองและคนในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
11. ปีที่ผ่านมา ฉันคิดว่ามีวัยรุ่นที่คิดเรื่องฆ่าตัวตายในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน			
12. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นชายในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันที่หลุดผู้หญิงไปข่มขืน หรือถ่ายคลิปตอนมีเพศสัมพันธ์ไว้เพื่อข่มขู่			
13. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นหญิงในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันถูกข่มขืนหรือถูกถ่ายคลิปไว้			
14. ปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน มีวัยรุ่นหนีออกจากบ้าน			
15. ปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉัน มีวัยรุ่นก่อคดีรุนแรง (ค้ายาบ้า ฆ่าผู้อื่น)			

16. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นคิดยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทัน			
17. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นคิดเหล้าจนส่งผลกระทบต่อชีวิตตัวเองและคนในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทัน			
18. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทันที่ถูกกลั่นแกล้งหรือล่อลวงทางเพศ โดยคนที่รู้จักกันผ่านมือถือ			
19. ปีที่ผ่านมา มีวัยรุ่นในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทันที่แสดงออกว่าเป็นกะเทย ทอม ดี เกย์ มากขึ้น			
20. ปีที่ผ่านมา ในหมู่บ้าน/ชุมชนของฉันทันมีสถานที่ที่วัยรุ่นรวมตัวกันเพิ่มขึ้น เช่น สวนสาธารณะ, ร้านเกม, ร้านคาราโอเกะ ฯลฯ			

ใบงานที่ 2 โจทย์สถานการณ์ “ย้อนรอย...วัยรุ่น”

โจทย์สำหรับกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

“ช่วยกันนึกถึงเรื่องที่เราทำในสมัยที่เราเป็นวัยรุ่นซึ่งเป็นเรื่องที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ไม่ชอบใจ”

โจทย์สำหรับกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4

“ช่วยกันนึกถึงเรื่องที่วัยรุ่นสมัยนี้ทำซึ่งเป็นเรื่องที่เราในฐานะพ่อแม่ ผู้ใหญ่ไม่ชอบ ไม่พอใจ

ใบงานที่ 3 เอกสารเรื่องของแอน และบทสัมภาษณ์แอน

เรื่องของแอน

แอน เป็นเด็กสาวที่เพิ่งจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในจังหวัดแห่งหนึ่งระหว่างกำลังรอรับปริญญา เธอก็พบว่าตัวเองเป็นโรคหนองใน เนื่องจากแฟนไปพบหมอที่คลินิกกรมโรค เพื่อรักษาอาการหนองในและหมอได้บอกให้พาแอนไปตรวจแอนตกใจเมื่อหมอแจ้งว่าตนเองเป็นโรคหนองในด้วยทั้งที่ร่างกายเธอไม่ได้แสดงอาการใดๆ ออกมาแต่ตอนนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่แอนต้องเผชิญกับผลที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน ตั้งแต่โตเป็นสาวและเริ่มรู้จักกับอารมณ์ทางเพศและความรัก แอนมีแฟนผู้ชายที่คบหาและมีเพศสัมพันธ์ด้วยกันก่อนหน้านี้มาสองคนผู้ชายคนแรกที่ทำให้แอนรู้จักกับความรักและความรู้สึกทางเพศ เป็นเพื่อนที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียงกัน ตอนนั้นแอนยังเรียนอยู่ชั้น ม.๔ ความรักในครั้งนั้นทำให้แอนหันเหความสนใจจากเด็กที่เคยตั้งใจเรียนสนใจการทำกิจกรรมของโรงเรียน มาเป็นการเฝ้ารอคอยที่จะได้ใช้เวลาอยู่กับคนรักให้มากที่สุดแอนยอม โทก

พ่อแม่ว่าไปเรียนกวดวิชาในตอนเย็น เพื่อจะได้ไปอยู่กับแฟนแทน และหาทางกลับบ้านให้ตรงเวลาทุกวัน เพื่อไม่ให้พ่อแม่ผัดสังเกตุกับความประพฤติของเธอในช่วงของการคบหากับแฟนคนแรก แอนให้แฟนใช้ถุงยางอนามัยเป็นครั้งคราว ความรักครั้งนั้นจบลงเมื่อต่างคนต้องไปเรียนคนละจังหวัดหลังจากจบชั้น ม.๖ โดยไม่มีเหตุการณ์ใดๆ ที่เป็นผลจากการมีเพศสัมพันธ์ไม่ป้องกันแอนตัดสินใจมาเรียนต่อในจังหวัดในระดับอุดมศึกษา เธอได้ทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัย สร้างความภูมิใจให้กับพ่อแม่ของเธออย่างมากการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ห่างไกลสายตาพ่อแม่ เพราะมาอยู่หอพักในจังหวัดกับน้องชายทำให้แอนเปลี่ยนไป เธอสารภาพว่าเธอสนใจการเที่ยวกลางคืน การใช้ชีวิตที่สนุกสนานมากกว่าการเรียน จึงทำให้เกรดตกไปมากและระหว่างนั้น เธอก็มีความรักครั้งใหม่กับแฟนคนที่สองเมื่อตัดสินใจใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับแฟนคนที่สองโดยไม่บอกให้พ่อแม่รู้ แอนจึงต้องหาทางออกเองเมื่อเงินขาดมือ เพราะฐานะทางบ้านแฟนก็ไม่ดีเท่าไรเขาต้องอาศัยเธออยู่เสมอในเรื่องค่าใช้จ่าย และเนื่องจากช่วงนั้น พ่อเธอป่วยกระเสาะกระแสะ ทำให้เธอเกรงใจ ไม่กล้าขอเงินจากครอบครัวเพิ่ม แอนจึงตัดสินใจขายบริการทางเพศโดยได้รับคำแนะนำจากเพื่อนในกลุ่มที่เที่ยวกกลางคืนด้วยกันว่าเป็นทางที่หาเงินได้ง่ายและไวที่สุด แอนปิดบังเรื่องนี้ไม่ให้แฟนที่อยู่ด้วยกันรับรู้ ว่าเธอหาเงินมาให้เขาใช้อย่างไรระหว่างที่คบกับแฟนคนที่สอง ทั้งแอนและแฟนเลือกใช้การหลังข้างนอกและการนับวันในการคุมกำเนิดแทนการใช้ถุงยางอนามัยแล้วแอนก็ท้อง โดยที่เธอยังเรียนอยู่ชั้นปีที่สองในมหาวิทยาลัย เธอจึงตัดสินใจทำแท้งโดยใช้ยาเพื่อขับเลือดออก แต่ผลจากการทำแท้งโดยตนเองทำให้เธอตกเลือดไม่หยุดและทำให้แม่เพิ่งได้รู้ความจริงในการใช้ชีวิตทางเพศของเธอเมื่อโรงพยาบาลโทรไปแจ้งให้แม่รับรู้ว่าลูกสาวต้องเข้ามานอนที่โรงพยาบาลด้วยเหตุผลอะไรแอนยอมรับว่าเธอไม่พร้อมที่จะเป็นฝ่ายบอกเล่าเรื่องราวส่วนตัวในชีวิตของเธอให้พ่อแม่รับรู้ แม้ว่าเธอกับพ่อแม่จะมีความสนิทสนมกันมากก็ตาม เหตุผลสั้นๆ ที่แอนให้กับการปิดบังเรื่องราวชีวิตทางเพศของเธอก็คือ“หนูกลัวพ่อแม่เสียใจ”

ถอดเสียงสัมภาษณ์ “ชีวิตของแอน”

ผู้สัมภาษณ์: ปกติ หนูเรียนหนังสืออย่างเดียว หรือทำกิจกรรมด้วยคะ

แอน : ทำกิจกรรมด้วยค่ะหนูจะเป็นเชียร์ลีดเดอร์เป็นตัวแทนของสาขาทำอะไรตลอดค่ะ

ผู้สัมภาษณ์: อืม ก็คือเรียนไปด้วย ทำกิจกรรมไปด้วย แล้วหนูเรียนดีไหมเกรดเป็นยังไงคะ

แอน : อะไรนะคะ

ผู้สัมภาษณ์: เกรด ได้เกรดเป็นยังไงบ้าง เรียนดีมั๊ย

แอน : เกรด ถ้าตั้งแต่ตอนเด็กๆ หนูเรียนศิลปะแต่พอมามาหาลัยนี้ แบบหนูชักเริ่มที่ชักเริ่มมีแฟน อะไรยังงี้อะคะ มันก็เลยลดลงเรื่อยๆ ตั้งแต่ ป.๑ มาแล้ว หนูสอบได้ที่ ๑ ตลอด และพอช่วงมัธยมต้นนี้ ก็อยู่ห้องเก่งของโรงเรียนอะคะ ก็สามกว่าสามจุดห้า พอมามา ม.๔ หนูเริ่มมีแฟนอะคะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วแฟนคนแรกนี่ คือคบกันตอน ม.๔ ใช่ปะ

แอน : ใช่คะ

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นเด็กในโรงเรียนเดียวกันหรือเปล่า

แอน : เป็นเด็กแถวบ้าน เขาอยู่แถวบ้านคะ

ผู้สัมภาษณ์ : ก็รู้จักกันมาตั้งแต่เล็กๆ หรือยังงี้

แอน : เขาเรียนคนละโรงเรียนคะ หมู่บ้านเขาต้องขี่รถผ่านหน้าบ้านหนูเพื่อที่จะไปต่อรถไปโรงเรียน แล้วเขาก็เล่นบอด เป็นนักกีฬาขี้ขี้คะ เด็กแถวบ้านหนูก็พอรู้จักกับเขา วันที่มีอะไรกันครั้งแรกนี่คือ เจ้าโทรมาชวนดูหนังอะคะ พอมาดูหนังที่แรกก็ยังไม่มียะไรกัน แรกออกหอม อะไรยังงี้แรกๆ นะคะ หลังจากนั้น หนูมาเรียนกวศวิชาใจคะคือมามีอะไรกันช่วงที่มาเรียนกวศวิชา

ผู้สัมภาษณ์ : ใช้สถานที่ไหน บ้านเขาหรือที่ไหน

แอน : ที่ห้อง ที่หอพักนะคะ

ผู้สัมภาษณ์ : หอพักของใครคะ ของหนูหรือ

แอน : ของหนูคะ พี่เชื่อกัน ตอนทีหนูรู้จักกับแฟนครั้งแรกใช้มัยพอเริ่มขึ้น ม.๔ ขึ้นมาเนี่ยหนูกลายเป็นคนที่คิดโทรศัพท์มากเลย หนูจะนั่งทำการบ้านเพื่อที่จะรอโทรศัพท์คะ ตอนนั้นโทรศัพท์มือถือยังไม่มี มีแต่โทรศัพท์บ้าน ก็มานั่งทำการบ้านหรือทำอะไรสักอย่างนึงเพื่อที่จะรอโทรศัพท์นะคะ เพื่อที่จะได้คุยกับเค้า หนูรอโทรศัพท์เค้าเนี่ยที่ อ่านหนังสือก็อ่านไม่รู้เรื่องแล้วก็เริ่มหนีเรียนคะ เพราะว่าพอขึ้น ม.๔ แฟนมาเรียนอีกที่หนึ่งแล้ว มาเรียนพาณิชย์ที่นครสวรรค์ แต่ตัวหนูเองยังเรียนที่อุทัยธานีอยู่ หนูก็เริ่มหนีโรงเรียนพี่ หนีมาหาแฟนอะไรงี้คะ

ผู้สัมภาษณ์ : หนีกันแบบเป็นวันๆ ไปกลับ หรือยังงี้

แอน : ค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : อ้าว แล้วตอนนั้น หนูก็ยังต้องกลับบ้านทุกวันใช่มัย

แอน : กลับบ้านทุกวันคะ ตอนเช้าก็ขึ้นรถไปถึงนครสวรรค์ก็ไปนั่งรถอุทัย-นครสวรรค์

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วมันไม่ไกลกันหรือ

แอน : ไม่ไกลค่ะ ปกติแล้ว ตอนช่วงหนูอยู่ ม.ปลาย เนี่ย ตกเย็นหนูจะเรียนพิเศษ ینگ ค่ะ แต่คือไม่ได้เรียน หนูบอกกับแม่ว่าไปเรียนพิเศษ แต่จริงๆ หนูไม่ได้เรียน หนูไปหาแฟนก็กั ต้องอยู่แถวบ้านเพื่อนแถวโรงเรียนอะไรจ๊ะคะเพื่อให้ถึงเวลาที่จะนั่งรถกลับเพื่อให้ทันเวลากัที่ เราโกหกกับแม่ว่าเราไปเรียนพิเศษ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วทำไมหนูถึงไม่รู้สึกสนิทกับพ่อแม่เลยถ้าเป็นเรื่องชีวิตส่วนตัวของหนู หนูจะไม่พูด เลยหรือ

แอน : จริงๆ นะพี่ หนูไม่เคยพูดเลยคะผู้สัมภาษณ์ เพราะอะไร ตอนเด็กๆ พ่อแม่เลี้ยง มายังงั้นหรือ หนูถึงไม่รู้สึกไม่คุ้นเคย ไม่กล้าคุยกับเขา เพราะอะไรอะ

แอน : ถ้าอยู่ในบ้านนี้ พูดนะพี่ หนูก็คุยเรื่องทั่วไป กับพ่อกับแม่ก็สนิทกันคะ แต่ถ้า เป็นเรื่องส่วนตัว ปัญหาเล็กๆ หนูไม่กล้าบอกคะแม่กระทั่งเรื่องแฟนนี่คะ พอมาเรียนที่นครสวรรค์ เรื่องที่เกิดขึ้นที่แม่รู้ก็คือ แบบแม่ค่อยๆ พูดแบบเป็นกันเอง มีแฟนหรือยังเล่า มาเรียนนะ หล่อเปล่า เด็กที่ไหนหรือ อะไรจ๊ะ

ผู้สัมภาษณ์ : แม่ต้องคอยหลอกถามใช่ไหม หนูถึงพูด

แอน : ค่ะ แม่ต้องคอยหลอกถามหนูถึงจะบอกแต่ถ้าให้หนูเล่าเอง หนูจะไม่เล่าเลยคะ หนูกลัวเค้าเสียใจ

ใบงานที่ 4 โจทย์สถานการณ์ “ฝึกฟังอย่างตั้งใจ”

สถานการณ์ลูกหลาน:

ลูกหลานเอาค่าขนมรายอาทิตย์ไปให้เพื่อนยืม ตัวเองเลยไม่มีเงิน เลยแอบหยิบเงินของ ผู้ปกครองที่วางทิ้งไว้ในลิ้นชัก กะว่าพอเพื่อนคืนแล้วจะเอามาคืนผู้ปกครอง สาเหตุที่ไม่อยากบอก ผู้ปกครองก่อนเพราะรู้ว่าผู้ปกครองไม่ให้คบเพื่อนคนนี้ เพราะเพื่อนเคยถูกจับว่าใช้ยาเสพติด

สถานการณ์ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองสังเกตว่าเงินในลิ้นชักหายไป ถามลูกหลานตอนแรกบอกไม่รู้เรื่องแต่จำเบงก์ห้า ร้อยซึ่งมีตำหนิอยู่ที่มุมเบงก์ได้ และเห็นเบงก์ใบนั้นอยู่ในกระเป๋าลูกหลาน ผู้ปกครองรู้สึกผิดหวัง ที่ลูกหลานโกหกและกังวลใจมากเพราะเพิ่งจ่ายค่าขนมรายสัปดาห์ไปหนึ่งพัน กลัวเหลือเกินว่า ลูกหลานจะใช้ยาเสพติด เพราะลูกหลานเคยคบกับเพื่อนที่ใช้ยา

ภาคผนวก ก
เอกสารพิกัดสิทธิ์ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มทดลอง)
(Participant Information Sheet)
เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย(กลุ่มทดลอง)
(Participant Information Sheet)

รหัสโครงการวิจัย : G-HS092/2564

(สำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง : ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่อง
 เพศในผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง

เรียน ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวศิริประภา มุ่งบัง นิสิตปริญญาโท สาขาเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งท่านสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระว่าจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ก็ได้ ก่อนที่ท่านจะตกลงเข้าร่วมการวิจัยขอเรียนให้ท่านทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อต่อทัศนคติ ความสะดวกใจและการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง หากผู้ปกครองตกลงที่จะเข้าร่วมการกิจกรรมนี้ขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรม ซึ่งใช้เวลา 12 สัปดาห์ โดยสัปดาห์ที่ 1-2 เป็นการสอนเนื้อหา และทำกิจกรรม ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าเกะบาก ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงสัปดาห์ที่ 3 เป็นการฝึกทักษะการสื่อสารที่บ้านและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ให้กำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นในการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครองและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในปลายสัปดาห์ที่ 4 และ 6 และประเมินผลในสัปดาห์ที่ 12 โดยการทำแบบสอบถาม ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที

การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินแต่จะได้รับของที่ระลึกเล็กน้อยทุกครั้งที่ท่านมาเข้าร่วมกิจกรรม ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าเกะบาก

หากมีข้อมูลใหม่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย นักวิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทราบ

การเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นไปโดยสมัครใจ ผู้ปกครองอาจปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อการให้บริการ การรักษาโรค และ กิจกรรมต่างๆในโรงเรียนและชุมชนที่พึงจะได้รับตามสิทธิ

ผลของโครงการนี้เป็นประโยชน์ต่อท่านโดยตรง ทำให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมเกิดทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และมีทักษะสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่นหญิงได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีเปิดเผยชื่อของผู้ปกครอง การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของคณะผู้วิจัยเท่านั้น ส่วนเอกสารจะเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ใส่กุญแจไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัยและจะถูกนำไปทำลายหลังจากนั้น

หากท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยประการใดสามารถติดต่อข้าพเจ้า นางสาวศิริประภา มุ่งบัง โทรศัพท์มือถือหมายเลข 091-7246541 และอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์ โทรศัพท์มือถือหมายเลข 038-102842 หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถาม และข้อสงสัยของท่านทุกเมื่อ และถ้าผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา กองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102-620 หรืออีเมล buethics@buu.ac.th

BUU-IRB Approved

7 Feb 2022

ภาคผนวก ก (ต่อ)
เอกสารพิกัดสิทธิ์ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มควบคุม)
(Participant Information Sheet)
เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย(กลุ่มควบคุม)
(Participant Information Sheet)

รหัสโครงการวิจัย : G-HS092/2564

(สำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง : ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่อง
 เพศในผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง

เรียน ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ข้าพเจ้า นางสาวศิริประภา มุ่งบัง นิสิตปริญญาโท สาขาเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งท่านสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระว่าจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ก็ได้ ก่อนที่ท่านจะตกลงเข้าร่วมการวิจัย ขอเรียนให้ท่านทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย ดังนี้

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อต่อทัศนคติ ความสนใจและการสื่อสารเรื่องเพศของผู้ปกครอง หากผู้ปกครองตกลงที่จะเข้าร่วมการกิจกรรมนี้ ขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรม โดยการตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ในสัปดาห์ที่ 1 และครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 12 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ใช้เวลาครั้งละประมาณ 30-45 นาที

การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินแต่จะได้รับของที่ระลึกเล็กน้อยทุกครั้งที่ท่านมาเข้าร่วมกิจกรรม ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

หากมีข้อมูลใหม่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย นักวิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทราบ

การเข้าร่วมกิจกรรมนี้เป็นไปโดยสมัครใจ ผู้ปกครองอาจปฏิเสธที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัวจากโครงการนี้ได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีผลกระทบต่อ การใช้บริการ การรักษาโรค และ กิจกรรมต่างๆในโรงเรียนและชุมชนที่พึงจะได้รับตามสิทธิ

ผลของโครงการนี้เป็นประโยชน์ทางอ้อมต่อท่าน โดยการนำไปพัฒนารูปแบบการสื่อสารทางเพศที่มีประสิทธิภาพสำหรับผู้ปกครองต่อไป ข้อมูลต่าง ๆ ของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ปกครอง การนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของคณะผู้วิจัยเท่านั้น ส่วนเอกสารจะเก็บไว้ในตู้เอกสารที่ใส่กุญแจไว้เป็นเวลา 1 ปี หลังการเผยแพร่ผลการวิจัย และจะถูกนำไปทำลายหลังจากนั้น

หากท่านมีคำถามหรือข้อสงสัยประการใดสามารถติดต่อข้าพเจ้า นางสาวศิริประภา มุ่งบัง โทรศัพท์มือถือหมายเลข 091-7246541 และอาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธุ์ โทรศัพท์มือถือหมายเลข 038-102842 หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ข้าพเจ้ายินดีตอบคำถาม และข้อสงสัยของท่านทุกเมื่อ และถ้าผู้วิจัยไม่ปฏิบัติตามที่ได้ชี้แจงไว้ในเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย สามารถแจ้งมายังคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพากองบริหารการวิจัยและนวัตกรรม หมายเลขโทรศัพท์ 038-102-620 หรืออีเมล buuethics@buu.ac.th

BUU-IRB Approved

7 Feb 2022

ภาคผนวก ก (ต่อ)
หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย(กลุ่มทดลอง)

Informed Consent Form

เอกสารแสดงความยินยอม(กลุ่มทดลอง)
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)

รหัสโครงการวิจัย : G-HS092/2564

(สำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)
โครงการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศใน
ผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง

ให้คำยินยอม วันที่ เดือน พ.ศ.

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึง
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วม
โครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัย
รับรองว่าจะตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจน
ข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้
เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อ การได้รับบริการต่างๆในโรงเรียนและชุมชน ที่
ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุป
ผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดง
ความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอม
ให้แก่ข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความ
ยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนามผู้ยินยอม

(.....)

ลงนามพยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้คำยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้พยานลงลายมือชื่อ
รับรองด้วย

BUU-IRB Approved

7 Feb 2022

ภาคผนวก ก (ต่อ)
หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย(กลุ่มควบคุม)

Informed Consent Form

เอกสารแสดงความยินยอม(กลุ่มควบคุม)
ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent Form)

รหัสโครงการวิจัย : G-HS092/2564

(สำนักงานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้ออกรหัสโครงการวิจัย)

โครงการวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศใน

ผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง

ให้คำยินยอม วันที่ เดือน พ.ศ.

ก่อนที่จะลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย และรายละเอียดต่างๆ ตามที่ระบุในเอกสารข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ไว้แก่ข้าพเจ้า และข้าพเจ้าเข้าใจคำอธิบายดังกล่าวครบถ้วนเป็นอย่างดีแล้ว และผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่างๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยเกี่ยวกับการวิจัยนี้ด้วยความเต็มใจ และไม่ปิดบังซ่อนเร้นจนข้าพเจ้าพอใจ

ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนั้นไม่มีผลกระทบต่อ การได้รับบริการต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับต่อไป

ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ จะเปิดเผยได้เฉพาะในส่วนที่เป็นสรุปผลการวิจัย การเปิดเผยข้อมูลของข้าพเจ้าต่อหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

กรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถอ่านหรือเขียนหนังสือได้ ผู้วิจัยได้อ่านข้อความในเอกสารแสดงความยินยอมให้แก่วข้าพเจ้าฟังจนเข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงลงนามหรือประทับลายนิ้วหัวแม่มือของข้าพเจ้าในเอกสารแสดงความยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนามผู้ยินยอม

(.....)

ลงนามพยาน

(.....)

หมายเหตุ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยให้ความยินยอมด้วยการประทับลายนิ้วหัวแม่มือ ขอให้พยานลงลายมือชื่อรับรองด้วย

BWU-IRB Approved
7 Feb 2022

ภาคผนวก ง
เอกสารอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน

สำเนา

ที่ IRB3-012/2565

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย

รหัสโครงการวิจัย : G-HS092/2564
โครงการวิจัยเรื่อง : ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง
หัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวศิริประภา มุ่งบัง
หน่วยงานที่สังกัด : คณะพยาบาลศาสตร์

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ (ดูตามเอกสารตรวจสอบ)

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
2. เอกสารโครงการวิจัยฉบับภาษาไทย	ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
3. เอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
4. เอกสารแสดงความยินยอมของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
5. เอกสารแสดงรายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 2 วันที่ 24 เดือน มกราคม พ.ศ. 2565
6. เอกสารอื่น ๆ (ถ้ามี)	
6.1 ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจการสื่อสารเรื่องเพศต่อการสื่อสารเรื่องเพศในผู้ปกครองของวัยรุ่นหญิง	
ฉบับที่ 1 วันที่ 16 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564	

วันที่รับรอง : วันที่ 7 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

วันที่หมดอายุ : วันที่ 7 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

ลงนาม นางสาวมรร แยมประทุม

(นางสาวมรร แยมประทุม)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ 3 (กลุ่มคลินิก/ วิทยาศาสตร์สุขภาพ/ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ข้อความเป็นรายชื่อ

ตารางที่ 6 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองจำแนกตาม แบบสอบถาม
ความสะดวกใจในการสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายชื่อ

ข้อความ	ไม่สะดวกใจเลย		ค่อนข้างไม่สะดวกใจ		ค่อนข้างสะดวกใจ		สะดวกใจมาก		Mean		SD	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ					
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1.การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น	0.0	0.0	0.0	0.0	75.0	0.0	69.2	100	3.7	4.0	.48	.00
2.การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ	0.0	0.0	38.5	7.7	46.2	46.2	15.4	46.2	2.8	3.5	.73	.52
3.การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม	0.0	0.0	0.0	0.0	38.5	0.0	61.5	100	3.6	4.0	.51	.00
4.การวางตัวกับเพศตรงข้าม	0.0	0.0	0.0	0.0	38.5	0.0	61.5	100	3.6	4.0	.51	.00
5.การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	0.0	0.0	0.0	0.0	38.5	0.0	61.5	100	3.6	4.0	.51	.00
6.วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ	0.0	0.0	61.5	7.7	30.8	23.1	7.7	69.2	2.5	3.8	.66	.44
7.ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น	0.0	7.7	38.5	0.0	53.8	38.5	7.7	53.8	2.7	3.6	.63	.51
8.ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์	0.0	0.0	7.7	0.0	84.6	0.0	7.7	100	3.0	4.0	.41	.00
9.การคุมกำเนิด	0.0	0.0	15.4	0.0	69.2	0.0	15.4	100	3.0	4.0	.58	.00
10.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	0.0	0.0	15.4	7.7	69.2	7.7	15.4	84.6	3.0	3.9	.58	.28
11.บทบาทของเพศหญิงและชาย	0.0	0.0	0.0	0.0	30.8	0.0	69.2	100	3.7	4.0	.48	.00
12.การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม	0.0	0.0	0.0	0.0	30.8	0.0	69.2	100	3.7	4.0	.48	.00

ตารางที่ 7 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองจำแนกตาม แบบสอบถาม
ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายข้อ

ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง		ไม่เห็น ด้วย		เห็นด้วย		เห็นด้วย อย่างยิ่ง		Mean		SD	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ					
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1.การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น	0.0	0.0	7.7	0.0	7.7	0.0	84.6	100	3.8	4.0	.48	.00
2.การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ	0.0	0.0	7.7	0.0	30.8	0.0	61.5	100	3.5	4.0	.73	.00
3.การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100	100	4.0	4.0	.51	.00
4.การวางตัวกับเพศตรงข้าม	0.0	0.0	0.0	0.0	30.8	0.0	69.2	100	3.7	4.0	.51	.00
5.การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	0.0	0.0	0.0	0.0	38.5	0.0	61.5	100	3.6	4.0	.51	.00
6.วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ	0.0	0.0	0.0	0.0	53.8	0.0	46.2	100	3.5	4.0	.66	.00
7.ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น	0.0	0.0	0.0	0.0	53.8	0.0	46.2	100	3.5	4.0	.63	.00
8.ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์	0.0	0.0	0.0	0.0	53.8	0.0	46.2	100	3.5	4.0	.41	.00
9.การคุมกำเนิด	0.0	0.0	0.0	0.0	53.8	0.0	46.2	100	3.5	4.0	.58	.00
10.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	0.0	0.0	0.0	0.0	84.6	23.1	15.4	76.9	3.2	3.8	.58	.38
11.บทบาทของเพศหญิงและชาย	0.0	0.0	0.0	0.0	76.9	23.1	23.1	76.9	3.2	3.8	.48	.38
12.การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม	0.0	0.0	0.0	0.0	7.7	0.0	92.3	100	3.9	4.0	.48	.00

ตารางที่ 8 ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทดลองจำแนกตาม แบบสอบถาม การสื่อสารเรื่องเพศเป็นรายข้อ

ข้อความ	ประจำ		บ่อยครั้ง		นานๆครั้ง		ไม่เคย		Mean		SD	
	ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ร้อยละ		ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง				
1.การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การมีประจำเดือน การขยายของเต้านม เป็นต้น	76.9	100	23.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.8	4.0	.44	.00
2.การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และความรู้สึกทางเพศ	0.0	84.6	46.2	15.4	53.8	0.0	0.0	0.0	2.5	3.9	.52	.28
3.การมีแฟนหรือคบเพศตรงข้าม	30.8	84.6	15.4	15.4	53.8	0.0	0.0	0.0	2.8	3.8	.93	.38
4.การวางตัวกับเพศตรงข้าม	0.0	46.2	30.8	46.2	13.1	7.7	46.2	0.0	1.8	3.5	.899	.52
5.การคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	23.1	92.3	69.2	7.7	7.7	7.7	0.0	0.0	3.2	3.9	.56	.28
6.วิธีการหลีกเลี่ยงสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เมื่ออยู่ตามลำพังสองต่อสองกับแฟน เมื่อถูกชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อมีความต้องการทางเพศ	53.8	100	46.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.5	4.0	.52	.00
7.ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น	0.0	38.5	15.4	53.8	53.8	7.7	30.8	0.0	1.8	3.4	.69	.51
8.ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์	46.2	61.5	0.0	38.5	53.8	0.0	0.0	0.0	2.9	3.6	1.03	.51
9.การคุมกำเนิด	30.8	92.3	61.5	7.7	7.7	0.0	0.0	0.0	3.2	3.9	.59	.28
10.โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	0.0	46.2	7.7	38.5	76.9	15.4	15.4	0.0	1.9	3.5	.49	.66
11.บทบาทของเพศหญิงและชาย	38.5	76.9	7.7	15.4	53.8	7.7	0.0	0.0	2.8	3.7	.99	.63
12.การแสดงออกทางเพศที่เหมาะสมตามกรอบของสังคม วัฒนธรรม	23.1	76.9	15.4	23.1	61.5	0.0	0.0	0.0	2.6	3.8	.87	.44

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวศิริประภา มุงบัง
วัน เดือน ปี เกิด	16 กันยายน 2537
สถานที่เกิด	ปราจีนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	199 ถนนสุวรรณศร ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว 27000
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	พ.ศ.2560 - ปัจจุบัน ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ สถานที่ทำงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่ากะบาก ตำบลท่าแยก อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2557 - 2560 พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี พ.ศ.2562 - ปัจจุบัน พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลเวชปฏิบัติ ชุมชน มหาวิทยาลัยบูรพา
รางวัลหรือทุนการศึกษา	นักศึกษากิจกรรมดีเด่นวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี